

NORDLANDS-FORTÆLLINGER

ANDREAS HAUKLAND

BONSAKS FORTÆLLINGER. Historier
fra Nordland. 1902.

OL-JØRGENS BARNDOM. (Ol-Jørgen I).
1902.

UDVÉ. (Ol-Jørgen II). 1903.

HVIDE NÆTTER. (Ol-Jørgen III). 1904.

HJEMVÉ. (Ol-Jørgen IV). 1905.

DE STORE SKOGE. En historie fra
Nordland. 1905.

HAVET. Billeder fra Nordland. 1906.

NYBYGGER-HISTORIER. 1907.

ELI SVARTVATNET. Nordlandsbilleder.
1909.

GUNNAR RABENS ÆGTESKAB. For-
tælling. (1910). 3. Oplag. 1910.

GUNNARS LYKKE. Fortælling. 1910.

VILDMARKENS BARN. (1911). 2.Oplag.
1911.

ORMUNGERNE. 1912.

TIL ROM. Fortælling. 1915.

Mine Saml. Bøger.
ANDREAS HAUKLAND

NORDLANDS FORTÆLLINGER

I.
ELI SVARTVATNET

II.
NYBYGGERHISTORIER

GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK
FORLAG - KØBENHAVN OG KRISTIANIA
MDCCCCXVI

Gyld. Bibl.s Udg.

FR. BAGGES KGL. HOFBOGTRYKKERI
KØBENHAVN

ELI SVARTVATNET

NORDLANDSBILLEDER

Efter Udgaven 1909.

Eli Svartvatnet.

I.

Som en mørk drive vælted skogen sig ned over aaserne. Granerne var saa høie og saa tæt var baret, at jorden mellem stammerne laa helt sort og altid vaad. Men paa slætten, under aaserne, var skogen ryddet. Og der grodde græsset frodigt lige ind i den blaasorte skygge langs skogranden.

Slætten laa høit.

Paa begge sider af den var der bratte skraaninger ned mod dalen. Og i skraaningerne grodde igjen skogen tæt lige op til randen, saa den paa alle kanter var kranset af mørk skog.

Der var ingen Udsigt. Den var lukket inde. Synet fandt ikke andet end mørkt bar, hvor det vendte sig.

En sommerdag gik en fjortenaarig Pige der og gjæted. Det var søndag. Det led mod middag. Solen brandt fra skyløs himmel. Den hele formiddag havde den lille slætte kogt som en gryde med knitrende

tør hede. Nu mod middag stilned det af. Hedt var det. Men lydløst stille.

Pigen og dyrene søgte ind i skyggen under træerne. Og derinde var det som stod heden fra slætten som en mur og tog mod kjøligheden fra skogsdybets.

Og stilheden var saa stor, at det for pigens øre var som braged kulde og hede sammen. Og som alle lyde, som ellers høres, mer og mer døde hen, ja endog de drøvtyggende dyr holdt op at tygge og laa urørlige med store opspilte øine, da hørte hun hvor det vandred og vandred fra aaserne ned mod slætten.

Det var som skogen skred og skred eller som kom en umaadelig folkesværm tassende paa myge saaler over den vaade jord under baret.

Pigen sad og følte en gysen gaa gjennem sin ryg og stirred sig halvblind paa det hede lys derude og turde ikke se ind, hvor den bløde vandrende lyd blev ved at komme og komme.

Saa reiste sig et af dyrene. Det knaged i leddene. Og det klaged sagte.

Da for pigens sammen, som var hun slaat. Hun vendte sig brat om, og hendes ansigt sitred som foran hulken.

Men dyret stod nu aldeles stille med løftede øren og spille øine.

Pigen saa nu ind i skogen, og hun krøb sammen

i rædsel. For hendes blændede øine var det mørkt som nat derinde.

Og nu fornam hun igjen den ustanselige vandring. Og nærmere, nærmere kom den. Tydeligere og tydeligere hørte hun de myge fjed over den vaade jord under baret.

Med graad i halsen og skjælvende af gru vendte hun sig mod dyrene og mødte deres spilte øine. Og det var som suged dyrene ind hendes egen uro, og de øged den med sine store øine. Der vandred fra øine til øine en skjælven som hørte de hverandre jamre i mørke uden at kjende sti eller sted.

Og atter reiste et dyr sig. Og hun for igjen sammen som for slag. Spændt som hun sad der hørte hun leddene knage: en underlig benrangelnde lyd som skar gjennom hver fiber i hende.

Hun higsted pludselig.

Hun gav sig hjælpeløst rædselen ivold.

Og da dyret nu stod lydløs stille, kom igjen den vandrende lyd fra mørket derinde.

Da for hun med et op. For nu var det hende saa nær, at nu turde hun ikke sidde længer.

Men i det samme hun havde reist sig, sank hun næsten iknæ, og hun knytted hænderne krampagtig. For alle dyrene for op.

Hun vendte sig næste nu til flugt ud mod slætten, da saa hun, netop der i det ene hjørne, hvor skyggen og lyset brødes, en stor blaaklædt kvinde. Skyg-

gen laa over kjolen, saa det blaa var næsten sort. Men det udslagne haar lyste som spundet guld.

Pigen stod en stund som fjætred og saa den store kvinde vinke hende til sig.

Da klaged en af kjørerne langt og sagte. Og satte saa i løb med høit løfted hale over slætten og udfor skraaningen ned mod dalen. Og hele flokken fulgte.

Den store kvinde stod stille derhenne, hvor lyset og skyggen brødes, og vinked. Hun rysted det gyldne haar, saa det flammed i solen, og smilte skinnende.

Da lagde pigen paa sprang. Og naadde, helt vild af rædsel, gaarden nede i dalen.

II.

Midt i dalen laa et sort vand. Ovenom vandet og nedenom var dalen saa trang, at solskinet bare en kort stund ved middag naadde ned som et flygtigt smil til elven, som gik strid og fraaded og knurrede . . . . arg af travlhed . . . . til den blidhed og stilhed dernede, hvor dalen vided sig ud til en bred flad mo mod fjorden.

Der vokste tæt skog overalt. Bare paa den side, som vendte mod sør, var der ryddet . . . en stor rydning, som helded jævnt ned mod vandet og smaa slætter, flade afsatser opefter aasen.

Paa den store rydning laa nogle huse spredt ud-

over, tilfældig, som kasted derned af en lunefuld haand.

Med de solstegte brune vægge og torvtagenes gule straa, laa de som afsvedne knauser i den grønne eng.

Det var gaarden Svartvatnets huse.

Stuebygningen laa øverst, tæt under skogen. Ud af den lave skorsten sived graa røg og svæved sagte henimod træerne og blev saa hængende som et skjælvende slør, som et fint spindelvæv, mellem baret og stuens tag.

Inde i stuen gik en halvgammel kone og sysled med ilden. Hun var liden og mager. Den tandløse mund holdtes fast lukket, saa den krogede næse og den lange, opadkrummede hage næsten naadde sammen. Øinene syntes saa sløve som vilde og kunde de intet se om sig. Og de side hængende laag gjorde dem endnu trættere og tyngre. Selv om hun sysled derhenne ved ilden, kom der ikke et glimt i hendes øine. Og hendes bevægelser var famlende som gik hun i mørke.

En kvalmende dunst af urter, som kogtes, fyldte det lille rum. Og naar hun havde staat en stund kroget over gryden, retted hun sig og tørred med en tynd benet haand duggen af ansigtet. Stod saa lidt aldeles stille. Og det var som hvert Træk i hendes ansigt døde.

Hun vaagned, levned ligesom til, da hun hørte skridt udenfor døren. Og der kom noget febrilsk over hendes bevægelser, da hun igjen gav sig til at stelle med gryden. Men selv i hendes iver var hænderne famlende som før.

Døren gik op ganske langsomt med en sagte, ængstelig hvinen i gjængerne, og en halvgammel mand løfted tøvende fod for ind over tærskelen. Han var lav og tætbygget med et svært hode, fladnæset og saa skjægget og med saa stærke bryn, at hele det brede ansigt syntes overgroet med haar. Men under brynene laa, næsten gjæmt, et par øine, som kunde glimte vildt og haardt, men nu bare spurgte saa haabløst stille.

Kvinden saa det og rørte øienlaagene og den ene haand. En tyssende gebærde, som han forstod og blev endnu stillere.

Han tog et par skridt over gulvet . . . med stort besvær. For det faldt ham tungt at fare varsomt.

Saa bøied han sig over sengen henne i hjørnet og saa paa den unge pige, som laa der bleg, som leved hun ikke. Hendes ansigt lyste helt hvidt mod den mørke kalveskindspude. Mager laa hun, udtæret af feber.

Han bøied sig endnu dybere, lyttende, til han følte hendes sagte aande som varm dun mod sin kind. Da retted han sig, saa over paa konen og nikked og smilte, satte sig saa paa en krak ved sen-

gen og sad ganske stille med de brede hænder hængende mellem knæerne.

Konen nikked ogsaa. Hun blev staaende henne ved gruen, rørte sig knapt.

Og ingen af dem sa et ord.

Ja det var deres fjortenaarige datter, som laa der. Fra den dag hun kom, skræmt af huldren, havde hun ligget i Feber og talt i vildelse.

Vel vidste de gamle, at hverken haugfolk eller skrymt kunde komme ind i huset. For der var skaa-ret kors i hver nov. Og hestesko og kniv trued ved tærskel og over dørkarm. Og i sengen laa baade salmebog og staal.

Men pigen jamred i dage og nætter. Vidste ikke hvor hun var. Vilde bare løbe, løbe. For de kom jo labbende efter hende, talløse, tassende smaa kaller, for at ta hende og sætte hende i berg. Og selv stod huldren der og vinked, at hun skulde stanse, saa de kunde naa hende. Ja, hun stod der og blev større og større, mens de smaa kaller vælted nedover aasen, som en strøm af graa dyr, som en endeløs vandrende skare af bare *graa* lemæn. Ja, hun vokste og vokste, huldren. Til hendes ansigt med det skinnende løgn-smil naadde op over alle træer, op over alle aaser, og haarets strøm flød over i himlen som gyldne skyer, saa blanke at øiet maatte lukke sig for ikke at blindes. Men aabned pigen pludselig igjen øinene og stirred i rædsel, fordi alle de tassende lyd var

saa nær, da var der mørkt som saa hun ind i den mørke skog. Da stod den store kvinde der med ryggen til. Og den var hul som et trug og knudret og kvistet som hullet ud af gammelt vindvredent træ. Og haaret var sort og graat som gamle grene med hængende lav.

Moren læste over pigen og slog kors over hende og la staa paa bryst og pande. Men der gik baade dage og nætter, før hun stilled og blev liggende i en dvale som ligned døden.

Nu maatte hun snart vaagne, tænkte de to gamle og ventede. Og moren passed gryden, hvori den syded, drikken, hun skulde faa, naar hun vaagned.

De var saa tyste, men fuld af haab om, at nu var det over.

Men da saa endelig hendes bryst begyndte at løfte sig som i sagte krampe, og hendes aandedræt blev higstende og uroligt, da stod de tæt sammen bøiet over sengen, skjælvende af spænding.

Hun aabned langsomt øinene og saa paa dem. Og saa videre paa alt i stuen med undrende, eftertænk-somme øine.

Saa lukked hun dem atter og laa stille.

Da hented moren drikken, bøied sig ned igen over hende, løfted hende op fra puden og gav hende at drikke.

Saa lagde hun hende tilbage i sengen. Og hun blev liggende stille, roligt aandende, med et træt,

hvilende smil og en ganske svag rødme paa de magre kinder.

III.

Paa den flade sandmo nede ved fjorden laa kirken, en korskirke, tømret af svære stokker, spontækket, med rødmalte vægge og tjærebræd tag. Midt paa korstaget reiste sig et lavt, hvidt taarn. De rødmalte vægge var saa mørknet af sol og vind, at tag og væg næsten gik sammen i farven. Og saa lav var den, og saa vidt bredte den sig, at det paa afstand saa ud som stod det hvide taarn helt nede paa den mørke jord. Inde i kirken bares taget af to pillargange, som skar hinanden som et skjævt kors. Hver pillar var *en* rundhugget vældig stok. Kom man ind hovedindgangen, saa man alteret og prækestolen lidt til den ene side. Det syntes som hele kirken og alt derinde havde forskudt sig, var dreiet lidt paa skjæve. Der hang portrætter af proster og præster paa væggene i koret, og bibelske billeder fyldte fælterne om den ottekantede prækestol. En altertavle, forestillende Jesu gravlæggelse, dækked væggen bag alteret. Over den lyste en stjerne af forgyldte træspiler. Men saa lavt var der, at de øverste spiler var kappet af, saa selve stjernen bare var halv synlig. Men de nederste straalere lyste da ogsaa langt nedover tavlen.

Tæt ved kirken var præstegaarden. Og rundt om paa den store mo laa bondegaarde spredt udover, og øverst oppe, lige i skogsranden, smaa husmandsstuer her og der. Men nede langs fjorden og op efter elveosen stod baadnaust ved baadnaust og brygger med stolperne langt ned mellem fjærestenene. Fiskerhytterne stod ogsaa tæt i tæt dernede, saa der var bare et smalt smug mellem dem og naustene og bryggerne.

Det var tidlig paa vaaren og konfirmationssøndag. Kirkeklokkerne ringed. Store gamle klokker var det. De fyldte luften med lyd. Og skogen, som stod i en mørk halvkreds om moen, tog mod lyden og gav den tilbage, som var den selve klokkernes yderste rand. Ja det var som kimed og kimed det langt inde i skogen. Men nedover fjorden bares klangen paa lange rullende bølger og lagde sig og stilned henover sjøen.

Ud fra de store gaarde og de smaa stuer kom kirkeklædte mænd og kvinder, og mellem dem vandred konfirmationsungdommen, stille med nedslagne øine og salmebog i hænderne.

Ud fra en af fiskerstuerne nede ved stranden kom den unge pige fra Svartvatnet. Hun var bleg, og over det blege ansigt skygged stærke bryn og lange, mørke øienvipper. Men det var bare, naar hendes øine nu og da lukkedes, at hendes bleghed blev helt synlig. For de store øine fyldte saa ansigtet under

brynene, at blegheden ligesom blev borte. Der var en evig skiften over dette ansigt, en bølgen af mørke og lys fra øinene som sol og ængstende skumring over stille vand. Det var som trækkene blev borte, en saa sælsom skjælven var der over dem. Og saa sjælfuldt var ansigtets udtryk, i mørke som i lys, at den, som saa paa hende, blev staaende stille og følte en underlig beklæmmelse, en længsel og et saart vemod. Det rykked i armene som vilde de strækkes mod hende, og knæerne blev svage som vilde de bøies i knælen.

Hun var smekker og lidt krum i ryggen, hun var endnu barnet. Hendes gang syntes usikker, vaggende som i drømme.

Ved hendes side gik en spædlæmmet gut, sønnen i fiskerstuen, hvor hun havde boet, mens hun gik for presten.

Naar hun saa over paa ham, kom der en hvilende glans over hende, en stille lykke, som laa længe uden skiften. Og hans øine søgte da hendes med ydmyg ømhed.

Saadan gik de to, sagte, trædende varsomt i veien opover mod kirken.

De skiltes indenfor kirkedøren.

Han satte sig mellem mændene i en af de lukkede stole til højre. Og hun satte sig mellem kvinderne til venstre.

Der blev sunget en salme. Og saa steg presten op paa prækestolen.

Den unge pige saa op, men før hendes øine naadede presten, fæsted de sig ved billedet af gravlæggelsen. Og i samme nu begyndte hun at skjælve. Hun fik kike sine øine fra billedet, de var som naglet fast. Og hun rysted mere og mere som i feber. Der lagde sig som en rullende taage om hende, saa alt om og foran hende blev borte, bare billedet med den døde og de grædende kvinder skinned inde i taagen. Og det var som gled de længer og længer bort. Men som afstanden øged, vokste de, til hver af de smaa figurer blev store som voksne mennesker. Men de blev færre og færre, uden at hun merked det eller tænkte paa det. Hun bare saa. Med opspilte øine og i dybeste rædsel saa hun dem leve og røre sig om den døde. De mindked i antal, uden at hun sansed det, de kom bort en for en, og hele scenen skifted. Hun merked det ikke. Hun saa bare døden og jammeren ved baaren.

Tilslidst reiste hun sig, stod med fremstrakt hode og stirred.

Kvinderne, som sad hende nær, lagde lempeligt sine hænder paa hende for at faa hende til at sætte sig. Men hun blev staaende stiv, urokkelig og dog skjælvende, som i krampe.

Der sænked sig et øieblek en tung sky foran hende, saa hun intet saa. Men da skyen igjen svandt, aabned hendes læber sig til en lang, skjærende jammer,

og hun sank forover. For nu var der bare to at se derhenne. Og der var ingen kaktus og ingen palmer. Det var den skumle stue oppe ved Svartvatnet. Paa sengen laa hendes mor gusten og døende. Og faren stod bøiet over hende, raadløs og hjælpeløs, lyttende efter de svindende aandedrag, i tung gru for døden og ensomheden med den døde.

Pigens jammer skar gennem kirken, og presten holdt inde. Kvinderne tog hende, og hun laa en kort stund som død i deres arme. Da talte presten til dem og bød dem bære hende ud.

Mor død! Mor ligger og dør! jamred hun, da hun igjen kom til sig selv. Og med en bevægelse og en styrke som en fjær, der har været krummet sammen og springer op, kasted hun sig ud af kvindernes arme og satte af i sprang opover mod skogen, op gennem den trange dal, hjemover.

Aa! Derfor var det, at hverken mor eller far kom til kirken, da deres barn, deres eneste barn skulde konfirmeres.

Hun havde ligget vaagen den hele nat og grublet over dette, som ikke var til at forstaa, at ingen af dem kom derned i gaarkveld, som de skulde, for idag at følge hende i kirke.

Hun løb — til hun ikke kunde mere og maatte stanse. Hun var da inde i skogen. Hun stod lidt med armene strakt favnende ud, for hun var ved at falde, svimmel efter løbet. Det blev et nu mørkt for hen-

des øine, saa hun lukked dem og stod og raved. Da hørte hun skogens evige susen og den aldrig stilnende, vandrende lyd mellem træerne og en sagte melodisk, skjælvende klang fra barnaalene. Det var hende som kom der en uendelig skare vandrende gennem skogen, spillende paa mundharper.

Da aabned hun igjen øinene med en gysen og stirred om sig. Og samme nu tysned al lyd, men der gjæmte sig nogen i skyggen bag hvert træ. Der lød fra hende en higsten, en kort hulken af gru. Og saa begyndte hun at gaa, hun turde ikke løbe, hun gik hurtigt, men varsomt, satte ikke foden paa en eneste gren som kunde knage.

Til hun med et igjen stansed og stod aldeles stille. For det var pludselig som en storm kom efter hende jagende ind gennem skogen. Og hun hørte, hvor det ligesom skar tænder bag hvert træ, og saa blev det borte, sank i jorden, alt som havde gjæmt sig der i skyggen.

Da lysned hendes ansigt, hun sukked af lettelse. Og hun knæpte sine hænder og takked. Det var kirkeklokkerne, som ringed. Klangen blev stærkere og stærkere, allesteder syntes den at komme fra, det blev til en kimen gennem skogen, som var hver krone en klokke og hver stamme en svingende kolbe.

Da græd hun af glæde og begyndte igjen at løbe. For nu var der ingen fare, kirkeklokkerne maned

hvert trolld i jord. Hun løb, segnefærdig blev hun af træthed, men stansed ikke, løb saalænge der var lyd af klokkerne i skogen. Men da al lyd var døet hen, da sank hun sammen ved foden af en vældig gran og blev siddende der længe, magted ikke at reise sig. Og dog — mens hun sad der — sa hun sig selv atter og atter: De ringer jo endnu! De ringer jo endnu! For hendes blod kimed i hendes øren, da hun havde sat sig, saa det var som ringed det endnu gjennem skogen.

Men da ogsaa blodets kimen endte, da reiste hun sig og begyndte igjen sin angstfulde, varsomme vandring.

Der var bare en smal sti, som gik i buer og knappe sving mellem træerne; over myrerne maatte hun balansere sig frem over halvraadne stokker eller springe fra gyngende tue til gyngende tue, og da hun naadde den snevre dal, maatte hun klatre over bergknauser eller ta sprang fra sten til sten i kanten af elven.

Hun var glad for elven. Den var saa klar. Hun saa de runde, blanke sten under vandet, og hun saa smaa fisk smette frem fra stenene eller gjemme sig ind under torven ved bredden. Og hun hørte det klukke som fra barn, som er fuldsprængt af latter. Der var ikke ondt i elven. Vel vidste hun, at nøkken gjæmte sig under fossene og i de dybe kulper. Men elven var saa klar, at der var næsten

ingen gjæmsel. Og saa havde ikke elven skræmt hende. Og i sin angstfulde ensomhed maatte hun finde noget, som ikke vilde hende ondt. Saa gik hun da der ved elvekanten og fik elven kjær, kunde bare ikke forstaa, at elven var glad og leende nu, da hun gik her med hjertet bristefærdigt af sorg. Og hun begyndte igen at græde, ikke af angst, men fordi det var saa forfærdeligt at være ene, saa aldeles ene med sin smerte.

Her naadde skogen ikke ind paa hende. For dalens sider var saa bratte, at træer knapt fik fæste, de stod saa glisne og forkrøblede, havde saa evig nok med at holde sig fast.

Dagen gik tilende. Den lyse vaarnat laa over dalen, da hun saa Svartvatnet foran sig. Det sorte vand var skinnende som et speil med en dybt sort, bred rand rundt nærmest land, hvor aaser og træer skygged, og en liden blank plet i midten som en pupille i det mørke skogsøie.

Da hun saa husene, satte hun igjen paa sprang. Hun stansed anpusten udenfor døren, stod lidt med begge hænder trykket haardt mod barmen, det var hende, som skulde barmen sprænges af angst og spænding.

Endelig aabned hun døren for at gaa ind, men blev staaende paa tærskelen, og fra hendes læber kom den samme skjærende jammer som før i kirken, og fyldte den lille stue. For det, hun nu saa for sig,

det var det samme, hun havde set i kirken, intet, intet var der som hun ikke havde set. Og den samme rædsel kom over hende.

Faren vendte sig:

Hvad i Jesu navn? raabte han.

Saa lysned hans ansigt og blødned:

Eli! Eli! sa han og sank saa sammen paa en krak ved sengen og hulked.

Da var det som rædselen strøg af hende ved farens ord, for de førte hende hjem. Det var ikke længer et syn, hun saa. Hun var hjemme!

Varsomt gik hun over gulvet og hen til morens leie, saa tyst, for hun blev med et saa fuld af anger over, at hun havde fyldt stuen med sin jammer.

Men da hun naadde sengen, sank hun iknæ, og med hodet mod sengestokken begyndte hun at hulke. Og det svared fra faren, som sad ved siden. Det var som vilde det aldrig stanse, som kunde de ikke holde op. Det var aars angst, ensomhed og gru, som styrted dem som en sluse ud af brystet.

Moren aabned øinene og saa paa dem, bevæged sagte læberne, uden lyd.

Saa brast hendes blik. Hun rørte sig ikke mere.

IV.

Eli maatte gjæte creaturene denne sommer ogsaa. Og det faldt hende tyngre end nogensinde. Somme-

ren var tør og hed. Gule og afsvedne laa de smaa høisletter oppe i aasen. Inde i skogen var vel kjølighed, men der spired knapt straa. Klæg og bremsersurrer i luften og fulgte dyrene, saa ingen dag gik tilende, uden at de brølende af rædsel satte i løb ned mod gaarden. Vel var der gjærder om engene. Men sneen havde lagt sin tyngde paa dem den hele vinter og brækt dem ned, saa der var store aabninger baade her og der. Og der var ikke blit tid til at gjøre noget ved det denne vaar.

Den hele dag maatte Eli passe aarvaagent paa hvert dyr, og naar halerne begyndte at staa stive tilveirs, og der gik en stille, tung murren fra dyr til dyr, ja da var der ingen anden raad, da fik hun sætte i løb, som var hun selv et angstjaget kreatur, udfør aasen for at kunne møde dem og stanse dem dernede ved gjærdet. Aa de vidste saa vel, hvor det var aabent.

Men tidt kom de forbi hende og stansede først nede i tykkeste engen. Grædende og segnefærdig af træthed maatte hun saa til at drive dem tilbage eller, naar det syntes umuligt, sætte dem ind paa fjøset for saa at slippe dem ud igjen, naar kvelden kom og luften blev mere sval.

Og naar saa dagen var helt tilende, da maatte hun melke og sile melken og siden vaske kopper og kar, saa det blev midnat, før hun fik slæbe sig i seng. Og tidlig næste morgen kom faren hen til

sengen og vækked hende. Skjønt han skulde vække, kom han, listende som en tyv, saa varsomt som han kunde. Det var som dreves han, som blev han pisket til en ond gjerning. Og hver gang stod han en stund og knuged hænderne sammen og saa paa sin blege pige, satte sig undertiden paa sengekanten og stønned, for det var saa tungt dette, at jage hende op af søvnen. Men der fandtes ingen raad, han maatte. Saa kaldte han da paa hende, saa sorgfuld i Mælet.

Hun slog op Øinene og saa paa ham, lukked dem saa igjen og laa lidt aldeles stille. Og den lille stund hun laa saadan, bad hun en bøn, den samme hver Morgen:

Aa — Gudfader i himlen, lad det bli en lang, lang nat! Lad det bli bare, bare nat og aldrig dag!

Ja — hun, som var saa ung — og mørkræd tillige — hun havde bare et ønske, hun kjendte bare en lise for al dagens kval og det var søvnen og natten.

Men naar bønnen var bedt, aabned hun atter øinene og saa faren ventende ved sengen. Og uden ord stod hun op og klædte sig paa.

Men det hændte ogsaa, at hun, knapt sovnet, om natten stod op og vandred i søvne ud til fjøset og begyndte at løse kreaturene, saa faren tilsidst maatte laase døren og ligge halvvaagen og passe paa hende.

Det blev bedre, da sommeren var skredet saalangt, at slaatten begyndte. For da fik de den unge fiskergut til hjælp paa gaarden.

Han og Eli gjæted saa hver sin dag og hjalp ellers faren med slaatten og høbergingen.

Og for Eli var det som al angst for den lange dag i skogen svandt. Hvor dybt hun end kom ind i tykningen eller hvor høit i aasen, det var altid over hende en tryk følelse af, at hun bare behøved at raabe, saa kom han.

Hun satte sig stundom paa en stor sten eller tue, holdt hænderne for munden som en lur og raabte, ganske sagte, for det var jo ikke alvor:

Anders! raabte hun.

Og i sin tanke gjorde hun røsten skjælvende og høi af angst, men over læberne kom det dog bare som hvisken:

Anders!

Saa sad hun og saa ham komme.

Hun hørte det knage i grenene. Og hun saa ham stanse en enkelt gang og trække pusten tungt, for lien var brat, og han spared sig ikke. Og saa saa hun ham atter skynde sig videre — aa han var let paa foden — ja hvem skulde vel tro, han var søn til en fisker —.

Men der stansed han igjen, stod raadvild og lytted.

Saa raabte han, for han vidste ikke hvor hun var:

Eli! E-e-li! raabte han. Og lytted saa efter svar.
Og hun svarte. For hun turde jo ikke være ene:
Anders! svarte hun:

Her er jeg!

Og hun reiste sig, strakte sig saa høit hun kunde paa stenen eller tuen, saa han maatte se hende.

Men som han nu kom hende nærmere, da var det som granerne og alt, som var mørkt i skogen, drog sig bort fra hende . . . og birkene, de lyse, som stod spredt her og der, de kom hende alle saa nær, de slog kreds om hende, de milde. Hun kasted sig da ind til en af de hvide stammer, slynged sine arme om den og hulked af lykke, for nu saa hun hans øine tæt ved sig. Og birken sænkede sin krone og dækkede dem, ham og hende, skjulte dem saa ikke et øie skulde se dem. Og de andre hvide birke, de steg tættere og tættere sammen og blev saa lave og bredte ud de løvrige grene som unge piger, som staar i ring og holder skjørtene udspilet og gjæmmer en kammerat i sin midte.

Som hun stod og drømte dette, blev hun saa underlig svimmel. Med en fornemmelse af, at benene ikke vilde bære hende, vaklede hun ned af stenen eller tuen og sank sammen og lukkede øinene . . . . sansede sig og ligesom vaagnede med en gysen og fandt sig siddende med armene om en stor birk.

Hun sukede, higstede et par gange, som efter

graad, husked saa paa kjørene og for op og gav sig sin gjerning ivold.

Men havde hun drømt saadan om dagen, da længted hun efter kvelden med en længsel, som ikke var til at styre. Der var frydefuld forventning i den, men ogsaa noget som skjælvende angst. Hede og kulde jog gennem hende, som bølge efter bølge.

For hun vidste, at han kom hende imøde og hjalp hende med at faa kreaturene ind. Siden var han nær hende den hele kveld.

Og naar hun saa sovnet, var det uden gru for dagen, som skulde komme.

V.

Anders forlod gaarden ved juletider. Han skulde, for første gang, ro lofotfiske.

Saa var Eli da ene med sin far deroppe ved Svartvatnet.

Det blev lange maaneder fulde af gru og spænding. Hver morgen tidlig kuldegysende op og faa lys i sjaalygten og saa ud i fjøset og gi kreaturene for og vand. Hun aabned døren med en følelse, som gik hun døden imøde, og stod saa en stund og lyste ud og lytted. Var det maaneskin, da slog der hende i møde en underlig blaa lysflod, saa

hun rygged tilbage ind i mørket. Tidt var der som en mur af sne udenfor, saa en hvid skavl vælted ind, som stod der nogen og trykked paa derude. Og naar hun saa vaded gennem den dybe sne, ganske sagte, for hun turde ikke skynde sig, for da kom det kanske bagpaa hende, det som stod der rundt husene, og saa maaneskinnet eller det matte skjær fra lygten lyste mod husvæggene, da syntes det hende som stod der i rad og række og i klynger eller dukkende sig, saa bare ryg ved ryg saaes, en talløs skare af hvide skikkelser.

Hun vidste nok, at der *om dagen* var bare sne. Men hvad som gjæmte sig der i *mørket* og *natten*, det var der ingen som vidste.

Derfor gik hun saa varsomt og speidende og lyste om sig med lygten. For kom der uventet og pludseligt et spøgelse hende ganske nær, ja da kunde hun ikke leve mere.

Og hun kan aldrig glæmme den kveld, da hun fra fjøsdøren saa en kvinde gaa over tunet mod stuen. Hun skyndte sig efter ind. Men da hun tog i klinken, blev hun med et kold som is. For det slog ned i hende, at det var moren, hun havde set. At hun ikke havde kjendt hende straks, det forstod hun ikke.

Men fra den kveld vidste hun, at moren gik om mellem husene.

Det var vel hendes mor . . . . men hun var dødsangst for at se hende igjen.

Hun blev mere lyttende bøiet for hver dag, og ansigtet blev hvidere, og der kom noget opspilet i øinene som stod og gik hun bestandig i dirrende venten paa noget, som maatte komme, som ikke var til at undgaa.

Hun snakket ikke til faren om det. Men hun gav nøie agt paa ham. Og hun saa ham aldrig gaa ud uden at slaa kors for sig og spytte tre gange over dørstokken, før han gik ud paa tunet. Saa det var ikke til at ta feil af, at han vidste, det var utrygt derude. Og for ingenting var det nok ikke, at der stod staa i hvert hjørne og hang gamle hesteko over hver dør og var malet røde kors baade her og der.

Saa var det en nat udpaa vinteren, at hun vaagned badet i sved og skjælvende af feber. Hun reiste sig i sengen. Stuen var mørk. Gløderne henne i gruen var slukket. Men udenfor ruderne stod en sneskavl og lyste. Der drog smaa skyer forbi maanen, tæt i tæt, saa lyset kom og gik som korte blink. Skavlen dukked op og glimted i ruderne, sank saa tilbage i mørket og dukked atter op og glimted i ruderne.

Hun blev siddende en stund og stirre. Og drømmen, hun var vaagnet af, tog hende igjen: Det var jo baarerne, hun saa blinke derude!

Da lagde hun sig ned med en følelse af, at hele huset gynged, kastedes fra side til side.

Og som hun nu laa der, var drømmen ikke mere drøm, men noget hun saa og hørte og leved med. Hun hørte stormen ule over et endeløst hav. Og ganske nær saa hun Anders siddende skrævs over noget, som ligned en mønsaas. Hver gang en baare steg høi og glimtende, da løftedes som et hustag i veiret, og deroppe sad han blaableg og klamrende sig fast. Hans øine søgte hendes, bestandig hendes. Og det var som al angst i dem var kvalt af en vild og haabløs længsel.

Hun kasted sig pludselig op, saa hun blev siddende og skreg:

Anders!

For nu blev han helt borte under en baare, som vælted over ham som en fos. Og baaren blev længe ved at lyse som en rolig skavl af skum.

Faren vaagned ved skriget.

Hvad i Jesu navn! sa han og kom hen til datteren:

Hvad er det — Eli? Hvad er det?

Han tog om hende for at faa hende rolig og vilde lægge hende ned...

Men hun merked det ikke, blev siddende og stirre stivt mod ruderne, hvor sneen lyste i klart maaneskin.

Til det igjen mørkned derude. Da sank hun

tilbage paa leiet med et suk af lættelse. For der sad han og red paa taget nede i en mørk baaredal.

Hun saa ikke faren, som stod ved sengen, hørte ikke hans ord. Men saa bare Anders, som sad paa noget, som ligned et tag derude mellem baarerne. Og bestandig havde hun hans øine mod sine med den samme haabløse længsel.

Natten gik tilende og dagen kom.

Hun laa ligedan. For op med skrig eller stille jammer, naar han blev borte for hende, og sank saa ned igjen og laa stille stirrende, saalænge hun saa ham.

Saadan laa hun to døgn.

Faren sad ved siden af sengen eller rørte sig lidt om i stuen og vidste ikke sine arme raad. Det var som hver time vælted et aar indover ham. Han sank sammen som en mørken stub. Han var saa raadløst og hjælpeløst ene.

Men da to døgn var tilende, da saa hun paa ham:

De fik ham iland, sa hun:

Nu har han det godt.

Hun saa sig om i stuen og tænkte efter.

Ja, far — nu skal jeg staa op, sa hun saa, som bad hun om undskyldning, fordi hun havde sovet over sig.

Men hun magted ikke at reise sig.

Hun lukked øinene og sovned.

Faren blev siddende og vaage over hende. Han

ligned næsten ikke menneske mere. Bare to dybtliggende, næsten gjæmte øine i en feld af snehvide haar.

VI.

Det var sidste markedsdag paa Bjørn. Telt efter telt reves ned, kister og tønder lastedes i baadene, saa heistes seil, og en for en eller flere i følge stevned baadene nord eller sør gjennem leden.

Ved en af træboderne oppe paa pladsen stod Eli ganske stille og saa sig om. Hun støtted sig med den ene haand mod væggen og sank sammen i træthed, hun havde næsten ikke sovet disse markedsdøgn. Og som hun nu stod der, lagde trætheden over hendes fine ansigt en haabløs ligegyldighed, som havde hun gennemlevet al livets sorger og vidste, vidste saa inderlig, at der fandtes ingen glæder, men ogsaa at der ingen kval fandtes, som var ny. Det var saadan dette ansigt *nu*, at kom der nogen hende nær og var fuld af latter, da vilde latteren dø, og han maatte bøie hodet i anger, men kom der en, som bar paa en liden smerte, da maatte han bøie hodet i skam, for det var selve tungsindet, som viste ham sit ansigt.

Hun retted sig pludselig, og trætheden var som strøget af hende, da hun saa en stor, mørk, ung

mand komme, med tunge skridt, ligesom vadende hende imøde. Hun saa sig hurtig og ængstelig om som søgte hun gjæmsel eller hjælp. Men han var nu saa nær, at der var ingen anden raad end at bli staaende.

Han stansed og stod lidt og famled tungt efter ord. Hans sortdunede, tykke læber gled fra tænderne, han smilte.

Om det var ham, hun ventede paa? spurgte han og kasted med skuldrene for at skjule, hvor han var usikker og forlegen.

Nej! sa hun haardt, som var det noget, hun feied fra sig.

Og *nu* var hendes ansigt saa fast som en støttes, og de store øine saa paa ham uden skiften, bare vart, vogtende, tagende sig i agt.

Han saa det, og hans forlegenhed vokste, og samtidig steg der i ham en harme, som næsten ikke var til at styre. For nu havde han prøvet saa mange gange at komme hende nær og altid mødt disse øine, som uden blinken, uden skiften gav agt paa hver bevægelse, hvert skiftende træk, ja som læste hver tanke i ham — det følte han. Og det, som gjorde ham mest forlegen, mest usikker, det var at hver gang han saa hende, uden at hun blev ham var, da syntes hun saa hjælpeløs som et barn, som ikke ved sin arme raad — hvor

kom den saa fra denne kampfærdige vaagenhed, saasart hun saa ham?

Første gang han traf hende, var en dag, han havde set hende gaa ene bort over haugerne udenfor markedsvrimlen. Hun gik med det spinkle legem noget bøiet, og øinene syntes saa tunge, som søgte hun et sted for at gjemme sig bort og græde. Men ikke før havde han talt til hende, før hun med et retted sig og saa paa ham, først overrasket, forskende, saa pludselig med vogtende øine, som ikke blinkede, som havde hun mødt noget farligt, ene i vilde skogen og nu veg baglæns skridt for skridt uden at slippe det farlige af syne.

Han tænkte paa dette, tænkte paa de mange gange det samme var hændt, og han blev ustyrlig af harme, han følte sig krænket som aldrig før.

Han sa — og han følte det var løgn og ondskab hvert ord, han sa, og hans ansigt fortrak sig vildt af harme og haan:

Slig en prinsesse! Jeg er vel for simpell

Han maalte hende op og ned, saa paa hendes fattige kjole og hodetørklædet.

Og han fraaded vildere i haan:

Slig en prinsesse!

Hun svared ikke, blev bare blegere, blev bare stivere af øget angst, og hendes øine voksede. Hun følte ikke haanet, men ondskaben isned hende

igjennem. Hun rørte sig ikke, stod helt stille og saa paa ham. For var det noget, hun ikke torde, saa var det at vende ryg til det onde, at vide det bag sig.

Da husked han, hvor tidt han havde set hende sammen med en ganske ung gut, en spinkel, bleg en.

Og da sa han, og han bøied sig tæt til hende, og hans tænder gnisled sagte:

Men du venter paa *en*?

Ja, hvisked hun næsten uhørligt.

Og der var som et kvalt skrig, en stønnen, som hvisked videre:

Jeg venter paa Anders!

Da knytted han hænderne, vendte sig og gik fra hende.

Hun saa efter ham og saa ham møde en mand et stykke borte og med et stød af skulderen kaste ham ind mod væggen paa en bod.

Da vokste angsten i hende til forfærdelse:

Bare han ikke møder Anders! jamred hun.

Aa — at hun skulde si det! At hun skulde si det!

Og hulkende af anger og gru gav hun sig til at løbe, for at finde Anders, saa de straks kunde reise.

Hun traf ham, pludselig, uden at se ham før han var lige ved hende — han kom op et smug op fra fjæren. Hun greb med begge hænder om

hans arm, drog veiret higstende og stammed af iver:

Vi maa reise, du — straks! Er der nogen baad?

Hun saa sig om — vild i øinene — og drog ham med sig ned mod fjæren.

De maatte afsted nu — de maatte afsted, sa hun.

Og der var en saadan angst i hendes iver, at han viljeløs lod sig slæbe med. Han begreb bare ikke, hvad der gik af hende. Men han sa tilsidst og smilte:

Aa — det haster da ikke saa — de klarer sig nok derhjemme.

Men da han havde sagt det, gik der gjennem ham en isnen. Han kom til at hakke tænder som i kulde. Og han saa paa hende med en underlig mystisk gru, som var han ene i et øde hus og hørte det pusle hemmelighedsfuldt rundt om sig i mørket. For han vidste jo, hvordan hun løb fra kirken hjem for at se moren dø, og han vidste ogsaa, at hun havde ligget og set ham de to døgn, da han red paa hvælvet der nord i Lofoten, da hans far og hele det øvrige baadsmandskab blev borte. Derfor isnedes han nu igjennem af en mystisk gru. For det maatte være noget galt derhjemme, som hun saa, og som fyldte hende med denne angstfulde iver. Var det hans mor? Eller var det hendes far? Som kanske laa og stred med døden,

Han sa — og nu var han lige saa ophidset som hun:

Der er bare *en* baad igjen. De andre er reist.

Lad os komme med den! ivred hun og drog ham med sig.

Men der var ingen folk dernede, sa han.

Han vidste ikke, hvem som eied den.

De kommer nok, mente hun:

Lad os bare komme derned!

Men da de stod ved baaden og ingen folk saa, vokste forfærdelsen i hende ved tanken paa, at de ikke kom længer, til hun sank sammen mellem rullestenene i fjæren og brød ud i hulken, som ikke syntes at ville ende.

Da blended der sig i hans gru en medynk og ømhed saa stor, at han syntes alt i verden var ringe mod hendes vilde smerte.

Han knæled og lagde armene om hende:

Saa — saa — Eli! De kommer nok! De kommer nok!

Lidt efter lidt stilned hendes hulken. Hun løfted hodet og saa sig om.

Og saa sa hun — og lagde armene om hans hals:

Han kan gjerne slaa mig ihjæl. Men han skal ikke faa røre dig!

Anders forstod hende ikke. Han strøg hende stilt over haaret.

De satte sig, tæt sammen, og blev længe siddende uden ord. Og ro faldt over dem begge.

Til hun for op ved at høre tunge fødder trampe mod stenene og skurre i sanden. Hun stilled sig foran Anders, som vilde hun dække ham, gjemme ham.

Det var den store, mørke mand, som kom ned mod baaden. Han vakled lidt — det var synbart, at han havde drukket.

Hun saa det, og angsten knugede hende igjen om hjertet. Men hun blev igjen fast som før, og øinene blev igjen vogtende store.

Han saa paa hende og Anders. Men vreden var gaat af ham.

Det larmed hæst, men harmløst i stemmen, da han talte:

Om de vilde seile med? Nu skulde han afsted!

Ja! sa Anders og reiste sig, fuld af glæde.

Nei! Nei! sa Eli og strakte hænderne værgende ud. Og mens de talte, flytted hun sig, saa hun hele tiden stod mellem de to.

Men da lo han, den store, som var det den lystigste spas:

Saa fik de sidde der da og raadne mellem stenene — for neigu om de kom hjem, seilte de ikke med ham!

Han tog i baaden for at skyve den ud, og før Eli kunde hindre det, tog ogsaa Anders et tag med.

Da forstod hun, at der var ingen anden raad: de maatte seile med ham. Hun var jo selv skyld i det, tænkte hun.

Hun sprang ind i baaden og stilled sig saadan, at hun stod mellem dem, da de fra hver sin side svang sig over ribben.

De heiste seil og for god bør bar det hjemover. Holdt vinden saadan ved, vilde de være hjemme engang til natten.

Anders sad fremme i baaden, og den store, mørke bag og passet roret og draget, han havde ogsaa begge skaut, for det var unnavind. Midt i baaden, lige bag masten, sad Eli.

Vinden vokste, sjøen begyndte at gaa hvid, baaden jog som en fugl over den hvide, krappe sjø, det var som vilde den hvert øieblik løfte sig med kjølen over vandet og svæve.

Anders raabte engang bagover, at de maatte sænke seilet.

Men da lo han, som sad ved roret. Og Eli saa, at han med et var ligesom vaagnet til nyt had og haan.

Er du ræd, skreg han.

Og hun hørte, hvor han pludselig skar tænder. Han strammed skauterne og gjorde dem bedre fast. Hans tænder skinned og blev ved at skinne, og øinene lyste i rasende triumf, mens baaden

øged farten, til det var som føg den med skummet over de hvide baarer.

Og mens de saadan seiled, følte Eli en lammende svimmelhed vælde sig over, saa hun lukked øinene. Og i dette korte nu, hun sad der halv bevidstløs, saa hun draugen dukke op paa siden af dem med sin halve baad, og hun saa dødning efter dødning løfte sig op af sjøen, til der sad en paa hver baare strækkende de hvide knokkelarme mod dem; fraaden skummed og sprøited fra deres glisende tandgarde, og de hopped høit i veiret af utaalmod.

Da hun igjen kom til sig selv, mødte hendes blik den mørkes onde, triumferende øine og hans blottede tænder, lige skinnende hvide som de dødes. Og hun blev kold som is. Hun vidste nu, at det var til døden, han vilde seile dem.

Han havde set hendes svimmelhed og saa nu hendes isnende angst. Og han lo.

Han drog en brændevinsflaske op af indertrøilommen, satte den for munden og drak:

Skaall sa han saa og rakte flasken hen til Eli.

Da for det som et lyn gjennem hendes tanke, at drak han tom flasken, maatte han vel synke sammen der bag i skotten, saa Anders kunde tage roret og sænke seilet.

Med skjælvende hænder tog hun flasken og lod som hun drak:

Skaall sa hun og gav ham den tilbage.

Og i denne forfærdelige følelse af, at det var Anders's liv, det gjaldt, det var ham, som skulde seiles til døden, det forstod hun, i denne kamp for hans liv, var det som om hun helt skifted, blev en anden.

Hun smilte og saa med tindrende øine paa den store mand ved roret:

Drik! raabte hun og bøied sig mod ham, som var hun fuld af kaadhed og glad ved at være ham nær.

Og saa kort var der mellem dem, at han syntes at føle hendes nærhed, som rørte hun ved ham. Det skummed rødt for hans øine, han blev kogende hed i hodet.

Skaal! sa han hæst og ikke hørbart i stormen.

Og han tømte flasken til halvtæn.

Da bøied hun sig endnu nærmere, tog flasken og lod atter som hun drak.

Og da hun gav ham den tilbage, strøg hun ham over haanden.

Drik! sa hun tæt i hans øre, saa han følte pusten af hendes aande. Og der var i hendes stemme en lokken og en saa underlig magt, at han næsten uden at vide det, tømte flasken.

Da retted hun sig, sad en stund og saa stivt paa ham, til hun saa ham synke kraftløs sammen.

Da rev hun draget løs og lod seilet falde.

Anders reiste sig og berged seilet. Skjult havde han siddet der fremme uden at ane, hvad som skete bag masten.

Nu saa han rormanden ligge rallende, død-drukken bag i skotten.

Da kravled han bagover og tog roret.

Men Eli krøb frem i stavnen, mat og dødsens træt.

Øg mens de, med passelig seil sat, stevned videre hjemover, sovned hun og vaagned først, da baaden skurred mod sanden i baadstøen, hjemme ved elveosen.

VII.

Anders flytted op til Svartvatnet straks efter markedsturen, han skulde bli der, til han og Eli kunde giftes.

Det var Eli, som satte det igjennem. Fra hun vaagned i baadskotten, og til de var hjemme paa gaarden oppe i dalen, veg hun ikke fra Anders, men vogted paa ham som en mor, som ikke tør slippe sit barn afsyne.

Hun gik i en skjælven af gru for hvad som vilde hælde, om han ene mødte den store, mørke mand, som, det vidste hun, gik og rased af drik og sinne.

Men da de stod hjemme paa tunet, da stansed hun og vendte sig mod Anders og lagde begge

sine hænder paa hans skuldre, saa han maatte staa stille foran hende. Og saa stod hun længe og saa paa ham, mens alt ondt langsomt sank fra hende, og hun fyldtes af en ømhed saa stor, at hun syntes alt, som havde gjort hende angst eller voldt hende ondt, det var intet mod dette, det var bare en drøm, hun havde havt en mørk nat, og nu var dagen der — ja nu var dagen der — ja det var ikke mere end en røg, som engang havde svidt i øinene og nu var veiret bort.

Hun aanded dybt og stille. Og hun voksede i sin kærlighed, mens hun stod der og saa paa ham, til det var hende som kunde hun løfte ham op og lægge ham tæt til sit bryst og gjemme ham der. Ja, hun stod der, den spæde jomfru, med en blød og dunkel følelse af at have baaret ham under sit hjerte. Det var som alt var vendt om. Før havde hun glæmt al angst, naar hun vidste, han var nær, for han skulde nok værges hende. Og nu var det hun, som havde ham, det kjæreste paa jorden, i sin varetægt.

Hendes blik var saa varmt og saa sælsomt dybt, og hendes ansigt syntes at runde sig i denne svulmen af lykke, saa han blev staaende og se paa hende i undren. Og da han intet forstod, kom der igjen over ham en mystisk gru. Hvad var det nu? Hvad var det nu? Saa spurgte det i ham, mens han spændt og næsten lurende fulgte hver skift-

ning i hendes ansigt. Og samtidig græd det i ham af sorg over, at hun ikke var som alle andre, at der skulde feile hende noget, for det var det baade han og flere trodde. Og hun var saa vakker, saa vakker, og ingen anden kunde han faa kjær — det vidste han.

De stod saadan, da hendes far kom ud af stuen.

Han stansed paa dørstokken og holdt den ene brede, knoklede haand over øinene og skygged for lyset.

Saa steg han langsomt ud og bød dem: Velkommen!

Tak, far! sa hun og gik tæt hen til den gamle: Hvorledes han havde det?

Aa — det var skralt med ham nu, sa han og tog sig i Siden som var der noget i veien med hans hjerte.

Eli smilte, hun saa ømt paa ham og blev lidt saar i smilet. Dette havde han sagt hver dag nu siden i vinter.

Anders's mor kom ogsaa ud. Hun havde været der i Elis sted, mens de unge var paa marked.

Velkommen! hilste ogsaa hun.

Eli hilste igjen og gik nu ogsaa hen til hende og begyndte at spørge om alt paa gaarden, om hvad som var hændt, mens de havde været borte.

Og der var en saa voksen, husmoderlig omhu i hvert spørgsmaal, en saadan tagensigaf hver ting

og hvert dyr, at den gamle kone stirred paa hende, som trodde hun ikke sine øine og øren.

Hun blev stammende i mælet, som kunde hun ikke gjøre rede for sig, og blev mere og mere forvirret. Hun rysted paa hodet atter og atter og kunde ikke forstaa det.

Var dette den rædde jentungen, hun havde sendt til marked!

Saa tog hun sig sammen.

Nu maatte de da komme ind og faa sig noget mad, sa hun.

Og saa gik de en for en, alle fire ind i stuen.

VIII.

Det var en lørdagsaften. Anders reiste sig fra sit leie oppe paa fjøsloftet. Han stod lidt, og en skjælven kom over ham. Han tænkte paa Eli. Hun laa paa stabursloftet paa den anden side af tunet. Ingen af dem vilde ligge inde i den kvalme stue disse lune sommernætter. Han vilde over til Eli. Han kunde ikke sove. Natten sang en hed, summende sang i hans øre. Og gennem en glugge paa væggen og gennem sprækkerne mellem tømmeret sived dens hvide lys ind og laa som striber og strimler fra væg til væg.

Eli! sa han hen for sig.

Og hans stemme var tyk og hæs.

Eli! sa han igjen og stred med sin bevægelse.

Eli!

Han sa det høit for sig selv som en lekse, han skulde lære. Men struben var saa tør, at det endte med noget som en hoste.

Og han blev ved at gjenta det atter og atter, for han vilde ikke skrømme hende, naar han kom derover.

Men han merked med fortvilelse, at hans uro blev større og større, og hans stemme bare hæsere og hæsere hvisked hendes navn.

Det begyndte at hulke i ham, at jamre — en hjælpeløs jammer. For han kunde ikke gaa til hende saadan.

Saa lagde han sig igjen, men blev bare liggende og krympe sig som brændte leiet under ham.

Da for han op, vild af beslutsomhed.

Men før han gik ned stigen, saa han ud gjennem gluggen over mod staburet. Og den lyse nat derude mødte hans øine — som kom fra halvmørket derinde — med en saa stærk skjælvende hvidhed, at alt flød sammen for ham i en flod af lys. Der risled gjennem ham en strøm af kold angst, saa han var ved at fare tilbage fra gluggen. Det blev i hans op-hidsede sind til usvigelig vished, at det var ingen almindelig nat som lyste derude.

Og dog blev han staaende, som turde han ikke

andet. Og al den mystiske gru, som Eli havde fyldt ham med, tog ham, Og alt han vidste leved sit skjulte liv i natten, det blev med et levende i hans tanke og for hans øine.

Der rørte sig noget allevegne. Der var fuldt af rørligt derude paa tunet. Og det lyste af alt, som rørte sig, som saa han mod et hav af hvide dansende luer.

Og det samlede sig tættere, tættere om og under staburet, hvor Eli sov. Til buret løftedes som paa usynlige skuldre og bares høiere og høiere og længere og længere bort. Til det stod og vugged oppe i luften. Og fra det sorte vand steg og steg en røg, som var hvidere end alt andet hvidt i denne hvide nat og bølged om det svævende hus. Og den skjulte det mer og mer. Til der var bare den hvide røg fra vandet.

Da ser han en skikkelse vokse op af røgen.

Elil jamred han og lukked øinene i gru.

Da han atter aabned dem, stod staburet paa tunet som før.

Han forlod gluggen, krøb bort til sit leie og laa og ventede, til de hvide lysstriber skiftede farve og blev gyldne af sol.

Da listed han stille ned stigen. Og forlod gaarden.

IX.

Eli kom ind i stuen søndags morgen saa sagte, saa underlig glidende stille. Og øinene stirred saa tomt ind i stuens dunkelhed, som vidste hun, at den, hun søgte, ikke var der.

Hun havde ikke sovet. Hun havde ligget og ventet, at han skulde komme. Og som natten skred hen, tog den lidt efter lidt al tryghed og lykke fra hende. Og drypped over hende draabe for draabe af angst. Til hendes sind var ved at drukne i et bundløst væld af ulykke.

Hun stod lidt indenfor døren. Og hun krøgned sammen i venstre side med en følelse som tog en haand, som i krampe, om hendes hjerte.

Saa satte hun sig paa bænken og saa paa faren. Han sad ved det lille vindu og læste langsomt og stavende i en gammel postille, med bogen langt ud fra sig. Han var blit langsynt med alderen.

Han lagde en finger paa bladet for at huske, hvor han slap, saa over mod datteren og spurgte: Om ikke Anders var oppe?

Hun svarte ikke.

Han er da vel oppe, sa den gamle igjen.

Hun rørte sig ikke.

Saa tog han igjen fat paa læsningen, men mumled et par gange, at det undred ham, hvad Anders nu tog sig for derude.

Noget efter reiste hun sig og gik ud i fjøset for at melke kjøerne.

Hun flytted den lave skammel og bøtten fra ko til ko, sad længe lyttende for hver gang, men hørte ikke anden lyd end sit hjertes voldsomme banken og nu og da en sagte sutren fra en ko, som vented, eller den dumpe lyd af et horn som slog mod bolken.

Nei, der var ikke noget at lytte efter. Der var ingen deroppe paa loftet. Hun vilde hørt hans svageste aandedrag, som havde hun øret til hans mund, den mindste knagen i høet vilde risle gjennom hende som en strøm af fryd.

Nei, han var der ikke!

Hun løste dyrene og slap dem ud et for et.

Da de var ude, stod hun en liden stund aldeles stille. Saa sprang hun op stigen og kaldte indover loftet:

Anders!

Som havde hun glæmt eller vilde kvæle visheden om, at han ikke var der, blev hun ved at kalde.

Til hun brød ud i en krampagtig hulken. Og saa gled hun, langsomt, langsomt ned stigen, laa dernede og hulked og hulked.

Da graaden tilsidst stilned, vakled hun ud og begyndte at drive kreaturerne op i marken. Med et underligt svinglende løb og halv blindet af graad, fik hun dem jaget ud af engen.

Saa sank hun sammen oppe ved leddet. Og laa længe som bedøvet, som kunde hun ikke reise sig.

Og mens hun laa der, gik gjennem hendes sind, som en halvklar, ufattelig drøm, hendes korte lykke, disse faa svundne dage saa fulde af tryk glæde.

Men som hun vaagned, som bedøvelsen gled af hende, blev hun sig bevidst, husked hun med tindrende klarhed alt som var sket denne korte tid. Hun husked hans vogtende, næsten lurende blik, den angst, som nu og da kom i hans øine, den svage gysen, hvormed han for sammen, naar hun uventet kom ham nær.

Hvad var det? Var han ræd hende? Havde hun da skræmt ham?

Stakkar? sa hun og førte den ene haand gjennem luften, som strøg hun med uendelig ømhed nogen, som usynlig var hende nær.

Og hun blev liggende, nu med helt klare, men dybt vemodige øine. Og hun husked og husked.

Ja — mødte hun ikke det samme, hvor hun kom — mødte hun ikke vogtende, mistænksomt forskende blik hos alle.

Var hun da ikke som andre!?

Og pludselig, med en angst, som lagde som et vaadt, koldt klæde om hende for den tanke gjennem hendes sind:

Var hun forbyttet?

Var det derfor det tassed rundt hende, hvor hun

gik? Var det derfor det søgte hende, alt som gjæmte sig i nattens og skogens dunkelhed?

Aa — Herre Jesus! Var det derfor?

Men — tænkte hun lidt efter, og hendes tanke blev roligere, men fuld af en sælsom gysen — hvorfor søgte saa den store, sorte med en saadan voldsomhed at komme hende nær?

Og hun husked pludselig hans varulvebryn, tussørket om hans øine.

Var han ogsaa en forbyttet?

Var han den eneste, hun ikke skræmte?

Hvad hed han? Hvad var det nu, han hed?

Og med en følelse, som forlod al sans hende, som svimled hun over en afgrund, mumled hun hans navn:

Bjørnulv Skog.

Hun gjentog det ikke. Hun blev liggende længe uden at vide af sig.

Da hun atter sansed sig, var det med en underlig, taaget fornemmelse af at ha havt det ondt.

Saa kom hun til at tænke paa faren, som sad dernede i stuen.

Hun reiste sig og gik hjem.

Ja — Anders var jo reist!

Det var ligesom noget forlængst overstaet.

De var ene nu, faren og hun. Anders var der ikke mere.

Først da hun stod paa tunet, blev det hende

atter klart, at det var i denne nat, eller denne morgen han havde forladt gaarden.

Men, som havde hun ingen følelser mere, saa hun over mod fjøsloftet:

Han var reist ja!

Han var der ikke længer!

X.

Sommeren var leden saa langt, at der atter var skumring og gry. Og inde i husene, hvor lyset bare slap ind gjennem smaa vinduer og glugger, var midnatten helt sort af mørke.

Da vaagned Eli en nat ved at høre stabursdøren jamre paa sine hængsler. Lidt efter knaged det i stigen, som førte op til loftet.

Hun strakte sig dirrende, med en fornemmelse af lyden, som var den noget koldt men levende som risled over hendes hud. Saa hørte hun et par tunge trin paa loftsgulvet. Saa blev det aldeles stille. Og i denne korte lydløse stund fyldtes rummet med en hede, som aanded der tusen munde mod hende.

Hun rørte sig ikke med vilje, aanded knapt, men hun følte, hvor hun blev liden der hun laa, hvor hun krøb sammen. Og dog var der ikke angst i hende saa stærk, at hun vilde raabe eller ønsked

at kunne naa stigen og løbe ud. Angsten var saa blandet af en underlig magtstjælende forventning.

Lidt efter rørte den sig igjen, som stod der saa nær hende. Og nu kom den nærmere. Til hun hørte heftige aandedrag og ligesom følte varmen fra det store legem, som bøied sig over hende.

Da løfted hun sin ene arm -- uden rigtig at vide hvad hun gjorde. Det var kulsort mørke, og dog lagde hun sin haand lige mod hans bryn.

Og i samme nu var det som tusende kilder, som havde været helt tørre i hende, nu gav sig til at rinde. Hun smilte mod mørket og begreb det ikke: der var ikke længer angst i hende.

Og da han lagde sig hos hende og tog hende tæt til sig, da havde hun en følelse af at være vækket op af en ugelang, kold og ond slummer og nu laa der nyvaagen og varm af glæde.

Hun merked, med lykkifyldt undring, at hendes øine blev vaade. Ak -- hun havde ikke grædt siden hun laa og hulked oppe ved leddet . . . hun havde ikke levet.

XI.

De stod sammen ude paa tunet om morgenen. Og Eli saa op paa den store, sorte mand og fik hans bryn saa kjær. Hun saa dette mørkdunede ansigt. Men det var hende som trækkene svandt, blev borte

i tusmørket om hans øine. Og brynene syntes hende at vokse og vokse, brede sig ud, som skjærmende vinger, saa al hendes angstfulde længsel kunde krybe ind og finde ro — i deres lune skygge. Det var som saa hun ikke *manden*, som stod der, men bare følte *hans væsen*, som den himmel hun havde længtet efter, som det skjul hun vilde under. Og ikke bare i hendes sind, ogsaa i hendes blod var der en underlig hed, svimlende og lad trang til hvile. Der var en mathed over hendes lemmer, over hver streng i hende, men den var uden smerte, uden vaagen uro. Det var som laa hun i drømme og sank og sank.

Hun havde ikke sagt et ord, mens de laa derinde. Naar han hvisked noget til hende, havde hun bare kjærtagnet hans bryn, strøget ham over kinden eller lagt sig tættere til ham. Og hun ytrede heller ikke ord nu.

Før han rakte hende sin haand:

Han maatte vel gaa nu, sa han.

Han stod og blev saa ludende, saa veg i trækkene, saa uden vilje. Og i hans øine kom der noget afvæbnet, noget som bøn om overbærenhed, anger over maaske at have voldt ondt.

Da sa hun i pludselig vaagnende gru for at miste ham:

Nei, nei — han maatte ikke gaa nu! Han maatte ikke!

Men det var hende umuligt, nu de stod der i dagen

og lyset, at si ham *hvorfor*. Der laa i hende en blygsel som hun ikke vandt over.

Og saa gav hun sig til at fortælle om, hvor de trængte til hjælp paa gaarden. Faren, stakkar, var der liden gagn i nu mere, og der var saa meget at gjøre.

Hun talte hurtigt, med en hektisk stakaandet iver. Til hun havde sagt ham alt, hvad hun havde at staa i, ene, som hun var.

Og hun blev ved, som turde hun ikke stanse, som i rædsel for at han skulde gaa, naar han havde hørt hende tilende.

Nei, Bjørnulf, sa hun endelig og drog veiret, og hendes øine ledte rundt, om der var mere.

Nei — han maatte bli der! Han fik komme med ind nu — til hendes far.

Saa fæsted hendes øine sig med et, eftertænk-somt, forskende, paa ham, og saa lo hun, en liden, stille latter, og fortalte igjen, alt der var at gjøre. Men nu letted hun under hver besværlighed, gjorde den mindre. Det var jo leg alt dette — for en voksen mand. Det syntes bare tungt for hende, fordi hun var saa alene om det.

Og han, som havde raset gennem skogen og op mod gaarden sidste nat, i hevnlysten, vild beslutning om at ta hende om saa med vold, han stammed nu, som voved han ikke at haabe det, turde ikke tro det:

Vil du da ha mig, Eli?

Han husked markedsturen og blev bleg af bevægelse.

Ja — jeg vill! sa hun.

Men da hun saa, hvor han var bleg, lukked hun et kort nu øinene i gysen og tænkte paa Anders, som rømte. Men før hun igjen aabned dem, sang det gennem hende med en forvisning, som blev til varig tryghed:

Han rømmer ikke!

Og som hun havde vidst det hver dag siden hin søndag, saa vidste hun det nu:

Der var ingen Anders i hendes hjerte!

Ja — jeg vil — Bjørnulv, sa hun igjen.

Og med en sælsom vellystig rislen i sit blod lokked hun frem sin mørkrædhed, følte det mystiske gys ved hans navn:

Ja — jeg vil — *Bjørnulv Skog!*

Men han stod der og blev mere og mere bleg. Han tænkte paa baadfarten med en gru, som gjorde ham sjøræd for livet.

Hun saa hans øgede hvidhed, men hun ræddedes ikke mere, gik ham bare nærmere.

Bjørnulv Skog, sa hun, og hendes læber smilte og var saa fulde og røde som brændte de efter kys, og hendes øine var slørede og halv lukkede.

Da brød det frem som en tung hulken fra ham:
Og jeg som vilde seile os død!

Kjæreste — kjæreste, hulked han:
Gudfader i himlen bevare os!

XII.

En dag ud paa høsten gik Eli og Bjørnulv tilfjelds for at plukke multer.

Hun var saa glad, Eli. Der var en tindrende glans i hendes øine. Og hendes kinder var mere runde end før og rødere. Og munden var blit rød og fyldig . . . den var der . . . den lod sig ikke overse. Der var ingen ængstelig drøm, ingen usikkerhed mere over hendes gang, den var blit til en rytmisk vuggen fra ben til ben. Det var som nynnede hendes blod en uendelig vise, og som vuggede hele hendes legem i takt til den uørlige tone.

Naar Bjørnulv talte til hende, kom der bare en varmere lysning over hendes ansigt, et halvt fraværende smil, og saa svarte hun noget som et blødt tonende ekko af hans ord. Og talte han ofte til hende, var der kort mellem hver gang han sa noget, eller æskede hendes mening, da kom der utaalmod i hendes svar, men uden harme, bare fuld af undring over, at han kunde spørge saa: han maatte da vide, at det netop var det, hun mente . . . hun tænkte jo akkurat som han.

Ja, ja, sang det i hende, og saa blev hun ved at lytte til sit blods ustandselige nynnen.

Men steg han ganske nær hende og strøg hendes haar eller kind eller lagde sin arm om hende, da vendte hun sit ansigt op mod ham, og hendes øine næsten lukked sig, saa de lange vipper laa som skjælvende skygger over hendes kinder, og hendes mund aabned sig, fugtig, som en morgendugget blomst. Og da stilned hendes blod et kort nu, til der flød gennem hende en varm strøm, og det var hende som laa hun diende ved en vældig barm.

Naar han saa slap hende, stod hun en stund vaklende, saa underlig magtløs.

Saa smilte hun som man smiler i søvne.

Og lidt efter vugged hun igjen sit legem i takt til sit nynnende blod.

Det havde været saadan, næsten uden forandring, fra han flytted ind paa gaarden og loved at bli hos hende.

* * *

De havde plukket sine kopper fulde og begyndte at gaa ned fra fjeldet. Det skumred nede i skogen. Dalen med Svartvatnet dybt der nede laa og kogte mørke op mod aaserne. Over granerne høit oppe lagde den synkende sol som et lagen af gul skinnende silke, saa let, saa gjennemsigtig og dog saa mættet af farve, at det mørke bar bare saavidt skimtedes, som en grøn bund under det gule silkeskinnende lys.

De satte sig i kanten af skogen og pusted ud.

Og mens de sad der, følte Eli kveldkulden komme krybende op fra dalen og inde fra skogen. Hun for sammen. Hun var træt. Og blodets sang var stilnet under det travle arbejde og strævet med den tunge byrde.

Hun sad og saa det gule lyslagen drages høiere og høiere op, til den sidste smale strimmel blev borte.

Og inde fra skogen pusted det koldere og koldere. Og mørket kom, som levende væsener, snigende fra stamme til stamme.

Hun knytted pludselig hænder og sad som fjetret. Hun kunde ikke reise sig. Hun *hørte* mørket. Hun fornåm dets komme, som en verdensvid, listende lyd.

Hun flytted sig ikke nærmere Bjørnulv, søgte ikke ind til ham, som sad der saa tryk og ikke ænsed noget, bare sad og hvilte rolig ud.

Der dæmred noget i hendes sind. Det var som et minde, hun endnu ikke rigtig kunde faa fat paa, eller en drøm, hun havde havt og ikke kunde huske.

Og det var, som forheksed denne fornemmelse hende, saa hun blev siddende og krybe sammen og lytte til den listende, vandrende lyd af mørket, af natten som gik gennem skogen, som vented hun at faa svar derindefra paa sit hjertes urolige spørgen. Ja — der var en nyvaagnet uro i hendes hjerte

som øged og øged. Der var ligesom ikke blod i hende mere end i dette hjerte, som suged og suged, saa hun havde en følelse af at hvidne og visne. Og hendes hoved blev saa forunderlig tomt. Over det sugende hjerte hvæved sig et høit og klingende hvælv, hvori lyden fra skogen vandred ind som en levende hastende hob. Og fra snigende og stille vokste den op og blev høi, triumferende og ond.

Saa hører hun, midt i alle andre lyde, sin fars tunge gammelmands gang. Han gaar blødt, som paa græs eller myg jord, men hun kjender den — ja, hun kjender den. Og samme nu faar hver lyd liv, blir levende, hadefulde skikkelser.

Saa hører hun et tungt fald og et halvkvalt støn.

Og saa blir det saa stille — som var hun ene i et lydløst øde.

Da ser hun sig om som vaagned hun af en forfærdelig drøm.

Far! siger hun jamrende.

Og hendes øine er helt vilde.

Kom! Kom! siger hun og tar Bjørnulv i armen.

Og hendes stemme er saa fuld af gru, at han farer op og tror, at udyr er dem nær.

Men han hverken hører eller ser noget, ser bare hendes hvide ansigt og store angstjagede øine.

Her er ikke noget at være ræd, siger han:

Ingen ting du!

Det er far! siger hun:

Kom! Kom!

Og hun slæber ham med sig.

Han stanser nede i lien, tar fat i hende og holder hende fast.

Hvad er det, som gaar af dig, siger han bare med en stemme, som er ru af harme og forvirring og en underlig angst.

Men hun river sig løs:

Det er far! Det er far!

Ja — ja — siger han og træder tungt i jorden, og hans bryn er stærkt rynket:

Din far! Han dør da ikke! Nu har vi sprunget fra alle bærene! Hvad er det som gaar af dig?

Jo! Jo! jamrer hun.

Og hun griber igjen hans arm.

Kom! Kom da!

Men da de naar leddet dernede, krøgner hun sammen. Og sagte, næsten krybende nærmer hun sig en skikkelse, som ligger der, omtrent midtveis mellem leddet og husene.

Uden hulken, uden ord synker hun paa knæ ved siden af faren.

Han ligger paa ryg, med natduggen sivende som klam fugt fra det fortrukne ansigt.

XIII.

Vinteren var næsten tilende.

En tung snevinter var det.

Mandshøi laa sneen endnu allevegne. Mellem husene gik som dybe grøfter, fra dør til dør.

En morgen tidlig tog Bjørnolv hesten ud af stalden og bandt den truger under hovene og spændte den for slæden.

Han skulde tilfjelds efter noget myrhø, han havde staaende i stak deroppe.

Det var i graalysningen.

Over de aabne marker lyste dæmringen med et skin som af mat skimrende perlemor. Og over granernes toppe var der en svag lysnen som af dugget glas. Men nede ved roden, inde i skogen var mørket endnu tæt.

Han kørte ind i skogsmørket.

Og lod saa hesten gaa som den vilde. Den kjendte veien.

Saa vaded han da bagefter i hestens spor. Og saalænge han kunde se gaarden, vendte han sig gang paa gang og saa sig tilbage.

Han var ikke glad, ikke tryk ved dette, at la Eli være alene paa gaarden.

Hun havde været saa underlig den hele vinter. Dage igjennem havde hun gaaet rastløs om som i feberagtig venten paa noget, som ikke var til at

undgaa. Og andre dage igjen havde hun ligget ganske stille som i dvale.

Han havde ikke forladt hende en dag den hele vinter. Og hans hjerte var saa tungt i ham, nu han vaded op gennem skogen.

Men der var ingen raad. Han maatte op efter hø, for de eied ikke straa mere nede paa gaarden.

Bare det ikke kom nu! tænkte han. Bare det ikke kom nu! — — Mens han var borte.

Og den stærke mand følte som en krampe af gru.

Ja — uden at han rigtig vidste det havde disse maaneders samvær gjort ham hudløs paa sjælen. Hendes underlige væsen havde ligesom fingret ved det mest dulgte i ham, faat det til at dirre, saa det stundom var som al vilje, al magt forlod ham.

Han stansed et par gange, stod og virred med hodet, saa magtløs, som kunde han ikke gaa . . . . og heller ikke vende.

Bare det ikke kom nu!

Bare det ikke kom nu! blev han hjælpeløs ved at klage.

Men hesten stansed ikke, vendte bare hodet og kaldte humrende.

Ja — ja — jeg kommer! svarte han og skyndte sig efter, som var dyret hans herre.

Og viljeløs, som han var, kom der hver gang en lettende følelse af at lystre, at følge en som ikke eied tvil eller uro.

Det blæste oppe paa fjeldet.
Og blæsten øged udoover dagen.
Sporene føg igjen.
Og stormen vokste.
Det blev helt mørkt.

Og det var, som tog stormen selve vidden og løfted den og dem høiere og høiere.

Over og om dem var bare det mørke, tudende øde.

* * *

Eli laa endnu, da han kjørte af gaarden.
Da hun stod op og gik ud, var det langt paa dag.
Hun stod lidt derude og saa op mod fjeldet.

Skogen opefter aaserne stod og rysted. Og det røg som fra tusende miler mellem baret. Et hvidt flor droges over de svingende toppe. Ganske langsomt nede i lien. Men med voksende hast jo høiere hun saa.

Og øverst oppe gik himmel og fjeld sammen i hvid røg. Der var ikke andet, hvor skogen endte, end hvid røg.

Skogsranden deroppe var som randen af en hvidkogende kjedel.

Og den svagere, graaere røg mellem topperne øged uhyggen ved synet.

For det var, som ulmed der rygende brande under den verdensvide kogende kjedel deroppe.

Hun støtted sig mod dørkarmen.

Hun var saa elendig.

Men hun blev staaende.

Der kom over hende en ukjendt, ulidelig ve.

Hun lukked øinene og jamred.

Og da ser hun hest og mand svæve, veires hen,
som et fnug i det hvide øde.

Hun krøgner helt sammen.

Hun jamrer.

Og begynder at krabbe paa alle fire.

Hun ved ikke af sig selv.

„Jammeren gaar over til skrig.

Hun ligger i sneen.

Der lyder paa engang et rædselsfuldt brøl fra alle
dyrene inde i fjøset lige ved.

Og hun svarer som var hun selv et dyr i den
yderste vaande.

Saa tier hun og ligger aldeles stille.

Og stormen fra fjeldet sender et pust, en svag,
men varende vind ned i dalen.

Den løfter den løse sne og dækker hende sagte,
sagte til.

Men dyrene inde i fjøset blir ved at brøle ud
sin rædsel, længe efter at alt er stille derude.

I Malstrømmen.

Hval og Spækhugger.

En sommer for flere aar siden bodde jeg hos en fisker og gaardbruger oppe i Nordland. Hans gaard laa ved et ganske smalt fjordgab ud mod havet.

Næsten den hele tid smilte hav og himmel. Der var en blidhed over alt, en sløret mild ro. Ja endog hvert menneske, jeg mødte, havde øine, der saa paa mig hjælpeløse og fulde af mildhed.

Solen var synlig døgnet rundt, den dypped sig bare et øieblik hver nat i havet. Og steg saa . . . uhyre stor og rød.

Havet derude var rødt som kogende blod. Det syded af hede efter at have favnet den vældige ildkugle. Og da solen steg, blev det ved at rødme, som mindedes det de brændende kjærtegn og blus-sed.

Siden, da solen rulled som et glødende hjul over de blaa fjelde inde i landet, laa havet helt blaat og stille. Dønningen mærkedes bare som en underlig

bølgende skiften af mørke og lys over den endeløse flade.

Til solen saa atter ved nat sænkede sig, træt og hed efter dagen, og gjemte sig i havet. Et øieblik bare. Saa steg den og svævede atter, rød, i den sølvskinnende hvide nat.

Midt i det smale fjordgab nær gaarden laa en liden holme, træløs, men med tæt, stridt græs i bergrevnerne og mellem stenene.

Paa begge sider af holmen strømmede sjøen som et stryg ind mod fjorden ved flodtid og strømmede igjen ud ved ebbe. Og der lød da en underlig tung dønnen, som laa en uhyre kjæmpe der nede og stønede. Stundom lød det som skred, som var det vældige houger af jord, der sagte men ustanselig skred sammen.

Mellem flod og ebbe laa sjøen helt rolig, skumblæserne brast og døde, og de to stryg blev til to blanke baand mellem fjorden og havet. De laa aldeles stille og skinnede med en underlig oljeagtig hud.

* * *

En dag var jeg roet over paa holmen. Jeg drog baaden op paa land og fæstede linen om nogle stene. For om en stund vilde fjorden begynde at ebbe ud mod havet. Og da vilde stryget uvægerlig ta baaden, laa den løs paa vandet, maaske hvirvle den rundt

og dra den tilbunds for saa at lade den flyde op med Kjølen iveiret langt ude.

Jeg blev paa holmen.

Der begyndte at stige bobler op mod den oljeagtige flade og briste. Det var som vabler, der pludselig poser op og gaar itu. Her og der viste sig hvide skumdatter. Saa gik der som en skjælven over hele det blanke baand af vand, som vaagned der nogen dernede og strakte sig dirrende.

Lidt efter lidt begyndte den underlige masende lyd. Og der aabned sig smaa gruber allevegne. De vokste og vokste. Til de var som store trakke, der dreiedes rundt med en voldsommere og voldsommere fart. Aabningerne i vandspeilet blev favnebrede.

Jeg stod paa en klippe, hvor løbet var smalest. Og der lagde fjorden, som vilde ud, sig paa, saa vandet steg som en mur. Indover saa langt, jeg saa, var sjøen helt stille, lagde bare sin forfærdelige vægt mod denne lille klippe. Og selve klippen, selve holmen, jeg stod paa, dirred saa jeg havde en følelse af at være paa dækket af en damper, der pludseligt og voldsomt slaar bak.

Men da jeg vendte mig og saa ud mod havet, der syntes at synke og synke, saa jeg i randen af horisonten nogle mørke legemer, som for iveiret og glinsed et kort nu næsten sorte i den lyse dag.

Og de vokste, de blev større for hver gang, de for

op af vandet. De voksede med en uhyre hurtighed for mine øine. Lidt efter lidt forstod jeg, at de med en forfærdelig fart kom mig nærmere.

Nu kunde jeg se to kjæmpehvaler omgitt af en flok spækhuggere.

Jeg saa sprøiten staa mod himlen. Og jeg kunde gjennem dønnen fra stryget høre de hidsige pust. Og jeg hørte en underlig klappen fra aandehullernes læber. Og der lød som høie, dumpe drøn, hver gang de vældige kroppe slog mod vandet og gik i dybet.

De stevned lige ind fjorden.

Jeg stod paa den dirrende holme og saa ud mod havet. Bag mig laa fjorden speilblank. Ved mine fødder reiste vandet sig som en mur mellem klipperne og styrted som en sluse ned i det kogende stryg.

Nærmere og nærmere kom den vilde jagt. Jeg saa nu, hver gang hvalerne sprang fra sjøen, spækhuggerne hænge som igler paa dem. Og hvalerne, ja de vælted sig ikke roligt pustende i vandskorpen. Nei, de sprang fra sjøen, saa dagen lyste mellem dem og vandet. Deres prusten lød som dødsjagede dyrs støn. Og hver gang de lukked for aandehullerne, da kom den klappende lyd som fra et vældigt væsen, der staaer skælvende af kulde eller gru og klapper med læberne.

Pludselig var den ene hval saa nær, at den med et sæt jog ind i stryget.

Der blev den staaende. Til den begyndte at sige bagover med strømmen.

Spækhuggerne, som havde maattet slippe den ved det voldsomme sæt, arbeided som besatte for at bore sig gennem den stride strøm og naa den.

Men i samme nu, den igjen havde deres tænder i sit kjød, for den op som en laks, der skal opad en fos.

Saa stod den stille og begyndte igjen at sige bagover.

Men tog sig ligesom i det. Og sprang nu, sprang i sprang.

For mine øine saa det ud som om den hver gang satte den brede spor mod bunden og saa kasted sig op og fremover som en mand, der springer fra en klippe.

Og hver gang var det som aabned og lukked der sig en afgrund efter den.

Og hver gang dens krop slog mod vandet, var det som strømmen stansed. Der skylled en stormflod ind over begge bredder. Over det hele stryg laa en hed damp. Og det var ikke hvidskummende vand mere der kogte. Det var blodig fraade.

Men om den bored spækhuggerne sig frem. Jeg saa de skinnende sorte rygge og nu og da en hvid bug glinse i den rødskummende sjø.

Saa gjorde hvalen et ganske kort sprang — det sidste.

Og seg saa hjælpeløst bagover. Den kunde ikke mere.

Udenfor holmen, hvor sjøen laa rolig, blev den revet i stykker og ædt.

Lidt efter lidt lagde strømmen sig, vandmuren sank, og fjorden var ebbet ud, saa der var ligevægt mellem fjord og hav.

De to stryg laa igjen som blanke baand med sin oljeagtige hud. Og alt spor af kampen var sløttet ud.

Men langt ude, hvor solen sank, og hvor hav og himmel smilte, stredes endnu nordhavets frygtelige røvere om den døde hval.

Saltstrømmen.

For omtrent 18 aar siden besøgte jeg engang Saltstrømmen. Paa minderne om dette besøg skrev jeg nylig en skitse: »I malstrømmen«.

Da jeg nu var oppe i Bodø, kunde jeg ikke la være at ta mig en tur derind. Jeg var spændt paa om den Skildring, jeg havde git, var nogenlunde korrekt, om mindet havde ligget latent i min hjerne i 18 aar for saa at dukke frem, naar jeg havde brug for det.

Naa — jeg blev glad overrasket. Skildringen var i alt væsentlig rigtig.

Men det indtryk, jeg nu fik ved atter at seile derigjennem, var saa mægtigt, at jeg bare husker faa gange i mit liv at ha oplevet noget lignende.

Det første, som varsled, at skibet nærmed sig strømmen, var som en snesky af hvide terner langt forude.

Lidt efter lidt blev vi var en underlig uro i den oljeagtige sjø. Og som vi kom nærmere aabningerne

mellem det store fjordbassin indenfor og den brede fjord mod havet udenfor, mased sjøen imod os og forbi os som en dyb og strid elv. Den vokste og vokste i stridhed, til der langs begge bredder gik en strygende fos. Og det var som pressede de to stryg paa, saa vandet i midten løftedes op, som et bredt baand, der oljeagtig blankt og uden krusning bares ud mod havet paa skuldrene af de to fosse, som skummed langs begge land.

Jeg stod i forstavnen af den lille damper og saa den blanke vandstrimmel, hvori skibet gik, minke og minke. Og saa voldsomt arbeidede maskinen, og saa tungt var det vand, det stred sig imod, at jeg følte som feber i lemmerne af skibets rysten. Og i mit sind blev spørgsmaalet ved at være, spændt og voksende: vilde vi naa igjennem før de to strømme fik ædt sig ind til midten og forenet sig og lukket løbet? For det vidste jeg, at skummede det hvidt fra land til land, da kunde selv den mægtige hval ikke gaa derigjennem.

Damperen uled. Og da løftede sig en sky af terner, saa lette og saa hvide som var hver skumdote blit levende og vingelet svæved. Sneskyen, jeg havde set før langt foran, var nu over og om mig. Men forestillingen om sne svandt hen. Det blev skum. Uvilkaarlig kom følelsen af at staa paa en dirrende stok i en fos med vandmassen masende,

dønnende under og forbi, og skummet slængt som en stadig fornyet svævende sky under himlen.

Ingen festlig stund i mit liv har fyldt mig med en saa intens fornemmelse af at være til, som da vi i sidste øieblik slap forbi den holme, hvor jeg for 18 aar siden stod og saa paa hvalens og spækhugernes kamp i den rasende strøm. Og da vi var sluppet igjennem og maskinen nu arbeided mindre, og skibet blev roligere, som pusted det ud efter striden, da følte jeg med dyb og stille hvilende glæde, at jeg en stund havde ligget tæt ved naturens voldsomme hjerte.

Jeg saa mig tilbage. Nu var løbet lukket. Der var bare et hvidt stryg paa hver side af holmen. Og over: den hvide sky af terner.

Mod Fossen.

Mens jeg stod der paa dækket, med strømmen bag mig og foran mig fjordbassinet omgitt af fjelde og aaser, kom et minde og skinned for mig, klart, som havde jeg oplevet det igaar.

Jeg var en 10 aar dengang det hændte. Det var oppe i Vefsen. Ud af Fustvandet randt Fustelven fuld af isflag. Vi var to gutter, som mored os med at springe fra flag til flag. Vi havde en lang stake hver og roed og staked os frem paa de største af flagene. Nu og da hændte det, at de tørned sammen og gik itu. Leende og skraalende maatte vi saa løbe fodrapt fra stykke til stykke. De var tidt smaa, saa de dukked under foden og vandet skvulped os om læggene. Fandt vi saa et stort flag, begyndte vi at stake og ro. Og vi blev vilde i sindet, saa vi stundom brøled af høispændt lykke: For det var ikke is, vi stod paa. Det var tømrede skibe. Og staken var aare og ror og landse. Staaende høit i løftingen paa »Ormen lange« eller »Elida« rendte vi paa smaa-

skuderne, saa de kantred og sjøen skummed om de blaabrynjeklædte mænd, som sank eller hang sig fast i vor høie stav. Vi svang vor landse eller korted og hvæssed den i vor tanke til sværd og hug dem over de stivnede fingre. Og lykken og seiersglæden var vældig i os.

Og vi ænsed ikke, at der bag os lød uheldvars-lende lyde. En høi og lang bristende tone sang mod vort øre. Men det var bare Einars bue, som brast. En række smeld som af skud kom og blev længe ved at gjalde mellem aaserne. Men de skabte bare vore langskibe om til kanonbaade. Og da kort efter en tung vedholdende dønnen fyldte luften og voksede og kom nærmere, ja, da var vi midt i et verdensslags vildeste tummel.

Men vi vaagned og vore skibe blev igjen til flag, da vi saa ismassen fra Fustvandet komme som et skred nedover elven.

Jeg var da midt i elveløbet. Og jeg saa min kamerat, som var drevet hen til bredden, kravle iland. Selv stod jeg ganske stille og saa mig om og ventede paa leilighed til med nogle spring at naa ind. Elven var ikke meget bred der.

Men fra smal og dyb og stille blev den hurtig bred og strid.

Strømmen tog fat. Og ovenfra skruedes isblokkene nedover, væltedes over hinanden, en vældig dyng, som en ur der skrider.

Jeg prøved at raabe til ham paa land. Men saa voldsom var den bragende larm om mig, at mit raab drukned, saa det knapt naadde mit eget øre.

Elven gik stadig stridere. Og som jeg drev afsted med strømmen, blev jeg pludselig fuld af tak over farten. For stansed den, bare et øieblik, vilde det tunge skred være over mig, ta mit flag under sig, knuse det og hvirvle det ind i massen.

Det var som et kapløb: Unda! Unda! Skjælvende af vild spænding stod jeg og følte det skrøbelige stykke is røre sig, hoppe, ja ligesom bugte sig som en flygtende orm med strømmen under mine fødder. Og i taalløs ophidselse kunde jeg ikke staa rolig, men prøved at stake og ro for at hjælpe paa farten.

Indtil nu var det mer spænding end frygt, jeg følte.

Men nu — nu slog med et en næsten lammende rædsel indover mig:

Fossen!

Længer nede kasted elven sig udover høie klipper og kogte som hvid fraade gennem en dyb bergkløft. Dens brøl blanded sig med braget fra isen. Og jeg saa den evige damp fra stupet ruge over de høie graner, som havde slaaet sine rødder i sprækkerne paa kanten af kløften.

Det blev pludselig rødt for mine øine. Det var som en tyk damp af blod, der steg mod himlen.

Da seg jeg ganske langsomt sammen. Jeg satte mig ikke ned. Jeg la mig ikke med vidende og vilje. Jeg bare seg sammen, til jeg laa med udstrakte arme og ben. Og jeg blev mig først bevidst, hvad jeg gjorde, da jeg følte den kolde is under min pande. Saa blev jeg liggende og prøved at klæbe mig fast. Jeg saa ikke op, laa med lukkede og helt tørre øine. Ikke en taare fældte jeg, ikke et hulk rysted mig. Hver fiber i mig var bristefærdig spændt af venten. Og samtidig var det som om hver blodsdraabe søgte ud i mine lemmer for at tyngte og suge dem fast.

Saa lød der et skrald. Og jeg følte et stød, som fik mig til at skure henover flaget.

Der var en bro over elven lige ovenfor fossen. Og det midterste brokar var jeg tørnet imod.

Jeg fik fat om en stok som stod der. Den var skuret og fliset af isen, men var beslaat med svære jernbaand. Og det var let at klatre op ad den.

Kort efter stod jeg frelst paa broen.

Spanierinden!

Det var en liden spanierinde, som tømte mit hjerte for længsel mod nord. Ak — ja — jeg kom ikke længer end til Bodø!

Jeg stod paa dækket af skibet, og mine øine ledte graadige indover kaien. For jeg havde ikke set en vakker kvinde paa mange dage. Og jeg vidste, at jeg nu maatte jage denne by igjennem, hver gade, hver krog og hvert smug. For mit hjerte er en tyran i min barm, og det forlanger hver dag sit maal af skjønhed. Og gjør jeg oprør og stamper trodsig i jorden og byder det tie og lade mig i fred, saa tier det vel en stund, til min trods er døet ud. Saa er det atter min herre. Og beder jeg det mindelig om at lade mig fri om saa bare en eneste dag — for jeg har da ogsaa andet at tage vare paa — aa, da er det saa nøisomt. Du ved, siger det, hvor lidet jeg kræver. Bare et blik, du! Lad mig bare faa skinnet af et vakkert ansigt! Jeg svaler mig jo i skyggen af et par øienvipper! Jeg kan jo leve

længe i mindet om en mund, som var det en livgivende brønd i ørkenen! Og jeg maa bøie hodet og give det medhold. Og lystre maa jeg, som den slave jeg er.

Men fred giver det mig aldrig. Det har hændt mig, at jeg har misundt et græssende dyr paa marken dets ro. Og jeg har været rasende af misundelse mod en fugl, som laa længselsløs og flød paa vandet.

Men det underlige har været, at jeg bare har fundet hvile ved at flakke, ved at fare. Da blev mit hjerte tidt stille i venten. Nu faar du vente, kunde jeg sige til det. Nu kommer vi nok did, hvor du faar dit, for nu farer vi jo, nu farer vi!

Som jeg nu stod og saa indover kaien, sang mine øine til mit hjerte:

Sel! Sel!

Og jeg blev som lubben af glæde. Jeg blev et med mit hjerte, og jeg takked.

Midt inde i sværmen derinde saa jeg en liden engelsk hat og under den et frodigt sort haar og et ganske, ganske ungt ansigt.

Jeg spurgte en, som stod mig nær, hvem det var.

En liden spanierinde, sagde han.

Et hotelbud kom idetsamme, og jeg lod ham faa mit tøj.

Da jeg igjen vendte mig fra ham, søgte jeg for-

gjæves det unge ansigt. Det var ikke at finde i sværmen derinde.

Siden gik jeg det meste af dagen rundt i denne stenede, triste by. Og da jeg saa ikke saa hende mere, blev jeg fuld af lede ved de dumme gader og gav mig til at drive ud ad landet. Og her hændte det, at mit hjerte gav sig til at kvidre, og spanierinden for en stund glemtes.

Jeg kom nemlig til Bodin kirke og gik ind. Kirken var liden, og selve skibet kjedeligt, poesiløst som et bedehus. Men bag alteret stod en vidunderlig »altertavle«. Den var skaaret i træ. Fantasifuld og mangfoldig var den, saa jeg brugte et par timer til at leve mig sammen med detail for detail. Og jeg gik langt fra den for at faa den som helhed. Da svæved den, da fyldte den koret.

Og da jeg atter kom ud i det skjælvende sollys og følte den hvide skjælsand knase under fødderne, var det mig som vaagned jeg af en underlig drøm. Ja — henrykt havde jeg været og set og talt med de første mennesker og patriarkerne og vandret forbi Gud faders trone og alle himlens herligheder.

Og nu, jeg gik der, vaagnet af drømmen, var mit hjerte som en kvidrende fugl i min barm.

Smilende som man smiler, naar man er fyldt af stille, harmløs glæde, vandred jeg over markerne, i en stor bue, om byen, og kom ud til en

forladt kirkegaard paa et lynggrod næs ude mod havet.

Og her fandt jeg en gravsten, som fik den kvidrende fugl i mit bryst til at bli stille og sænke vingerne i vemod.

Pelle Molin!

Her laa han! Den norrlandske digter! Den vidunderlige skildrer af livet og skogene inde i Ångermanland! Her laa han, skogsmanden, gjemt i den hvide skjælsand ved havet.

Det begyndte at kvældes. Det skumred ikke. Lyset minked ikke. Men blev mere synlig. Luften i den nordlandske sommernat er noget, som er synligt nærværende. Det er det forunderligste. Den har lyset i sig. Den bærer lyset gennem rummet som paa millioner diamantskaale.

Jeg vandred atter ind til den triste lille by. Og drømmen fra kirken og det vemodige minde om Pelle Molin blanded sig med den lydløse, lyttende stemning i denne sitrende kvæld, som ingen kvæld var, ingen overgang til nat. Og saa kom jeg ind i gaderne, hvor husene og nogle mennesker, som drev afsted, var ulidelig trættende, som en monoton durren, der ikke stiger og ikke synker og er uden ende.

Men saa — men saa — saa ser jeg, som en aabenbaring, en pige komme henad gaden. Jeg kjendte

hende straks. Ja — det var hende! Den lille engelske hat over det sorte haar.

Hvor hun gik stille! For hvert skridt strakte hun den fine vrist og satte taaen mod jorden. Hvor var hendes gang lydløs! Hvor kom hun roligt frem!

Hendes spinkle buste hælded lidt forover, saa det spæde bryst spændte under kjolelivet. Hendes unge mund var halv aaben, for hodet holdtes fremstrakt, saa hagens svagt gyldenfarvede hud blev noget spændt. Hendes øine var ikke helt aabne. Selv da jeg mødte hende og saa paa hende, rørte hendes øine sig ikke. Der kom bare en svag dirren i de lange, sorte vipper. De lagde en sær og elskelig skygge over de fine kinder. Og det underlige var, at jeg ikke savned de aabne øine. Jeg følte, hvor de leved bag disse klare, hvide laag.

Da hun var gaaet forbi, knæled mit hjerte i tak. Og jeg var fuld af Glæde.

Hvor himlen er mig naadig! Hvor livet er godt og skjæbnen fuld af miskundhed! Saadan blev det længe ved at synge i mig. Mens jeg vandred videre gennem gaderne. Jeg søgte ikke mit hotel. Jeg havde ikke trang til hvile. Der var intet i mig, som blunded.

Himlen var saa klar. Og huse og enslige, stakkels træer, som stod der, de ligesom luded og ven-

ted. Der var en underlig lydløs spænding, en skjælven over alt, der rørte mine nerver, saa jeg sitred.

Jeg gik ud af byen igjen, udover mod Rønvik-fjeldet.

Og som tiden led og natten kom, klædte jorden sig om saa vidt, jeg saa. Den silkeagtige glans faldt af blad og straa. Hver busk stod og svøbte sin særk af sølvmor om sig og krøb sammen og vented. Og fjeldene, de store langt henne, de drog ogsaa sølvmor om sig, men mere luftigt som flor, der vifter, som vilde de ikke helt dække de sort-blaa lemmer.

Det var mig som gik jeg gennem en selsom have, hvor unge kvinder vandred ud fra hede kamre og stod og lytted efter skridt paa stien.

Henved midnat kom jeg op paa fjeldet. Der var mange mennesker deroppe. Inde i pavilionen var fuldt. Og ved borde, paa enslige bænke og stene rundt om sad folk.

Det var midnatssolen, som havde lokket dem ud.

Den svæved derude, hvor Landegode og Lofot-fjeldene flød paa havet langs jorden. Det var, som fulgte fjeldene med solen, som maatte den ikke gaa fra dem. Hvor de prøved at gjemme den derude! Og saa var de ikke høie nok! Bare en liden stund forbarmed den sig og lagde sig hos dem. Saa den blev borte for mine øine. Men hvor flammed da himlen over deres leie! Og hvor de blussed!

Som havde de suget ind al solens hede og lys og nu straaled det ud af hver revne, hver spræk, saa tinderne bar vifter af straalere mod himlen.

Og mellem dem og jorden, jeg stod paa, var sjøen som en mosaik af farver. Eller var det farvede baand, som var lagt der? Eller strømmet der flod ved flod, alt hvad berg og jord eier af glans, af straalere, af tung glød og dunkel, farvemættet ulmen? For der var strømme og hvirvler af guld. Og der var som hvide, blinkende stene. Og strimler af sølv. Og tungt, tungt flydende graat som bly.

Og hver farve syntes at leve. Der steg som svag røg op fra sjøen. De fyldte luften. De aanded sine tone hen i veiret hver en.

Men vendte jeg mig og saa indover, da blaaend der fjeld bag fjeld. Og mellem dem som sorte furer, de dybe dale.

Jeg gik ind i pavilionen. Jeg vilde ind bare et øieblik, mens solen var gjemt hos tinderne, som flød derude.

Jeg satte mig og drak et glas limonade og hørte paa et lidet orkester: en violin, en fløite og en guitar. Og jeg sank hen i en sorgfuld dvale. Maaske var det træthed. Eller var det den forunderlige nat, eller musikken som gjorde det. Jeg sank hen og misted ligesom evnen til at reise mig igjen.

Da — da stod hun i døren. Et kort nu var hendes øine helt aabne, og jeg saa ind i et blødt mørke.

Og samme nu blev jeg syg af længsel efter hede, mørke nætter.

Jeg reiste mig straks efter og gik. Og mit hjerte var tungt i mig og fuldt af harme.

Hvorfor har du ført mig hid? jamred det.

Jeg forgaar af lys! Jeg vil føle natten om mig som bløde vinger af møll, der svirrer.

Samme morgen forlod jeg Bodø og reiste sydover.

NYBYGGERHISTORIER

Efter Udgaven 1907.

Bjørn.

Der laa en nytømret bondegaard paa fladen under fjeldet. Udenom den lille rydning rundt husene stod skogen tæt. Jorden var sort inde mellem kjæmpegranerne, og der var altid et kjøligt mørke under baret.

Vinterdags, naar sneen dryssed ned og lagde sig hvid over den sorte jord, da blev kjøligheden til knagende frost og mørket derinde blaaligt, saa den, som vandred mellem stammerne, syntes at vandre paa bunden af et hav med dagens fulde lys som en anelse høit oppe over de grønblaa bølger.

Men op over skogen løfted fjeldet sig. En styrrende steil ur gik fra fjeldvidden deroppe til skogfladen lige under.

Om Vaaren, naar sneen smelted oppe paa vidden, og skogen og lierne var bare, da larmed det nat og dag fra uren. Bæk ved bæk styrted vandet ned fra fjeldet, som var der en uhyre hullet dæmning

deroppe, hvorfra vandet fossed. Det skummed gennem hele uren, saa de graa stene bare stak frem her og der som bergstykker i en brænding. Og vandet fraaded og grov om de vældige stene, til de vælted tungt ned mod fladen . . . og tordnende drøn rulled. Det hændte da jævnlige, at klippestykker, store som hus, fløi ud fra fjeldet som slynged ud i luften og slog ned mod stenmasserne nederst i uren og knustes med en forfærdelig masende lyd. Og saa stod der en røg af graa sten op og sendte en underlig sveden lugt udover skogen.

Sommerdags laa uren graa og lydløs. Bare nu og da kunde det knage i stendyngerne.

Men gaarden dernede laa tryg inde mellem grærne.

Og folkene fandt altid vei for sig og buskab til fjeldvidden, hvor kreaturerne gik den hele sommer, og hvor ljaanen klang uger igennem over de græsrigge myrer og sletter deroppe.

Og naar høsten kom, fandt de igjen vei ned til skogen, før høstregnen atter samledes oppe paa fjeldet og saa styrted i fos ved fos udover urer og lier.

Gaarden laa helt ene der i skogen. Der var milelang vei til nærmeste Nabo. Der kom aldrig folk forbi. Ingen vandrer fra bygd til bygd lagde sin vei om gaarden.

Men bjørnen kom hver sommer og slog ned ko eller faar oppe paa fjeldet.

Den ene dag kunde de se den gaa og æde det saftige bjørnegræs, som groede mellem stenene høit oppe i uren.

Og næste dag saa de faareflokken komme i vildt løb udfor lien . . . . og bagefter flokken, kast i kast, en uformelig brun klump. Saa med ét var den lige ind paa flokken, kasted sig over et af dyrene, og saa kunde den brune bjørn og det hvide faar rulle i et inderligt favntag flere alen nedover styrtningen. Til den stansed og reiste sig paa to. Og med sit bytte trykket tæt til sin brede barm klatred den op ad ur og ulænde, hvor ingen mandsfod fandt fæste. De kunde nede fra gaarden se den klatre op, med faaret dinglende under den ene bog, som en mand der bærer et barn hængende over armen.

Høstkvælder kunde de høre binnan prygle sine unger tæt ved gaarden. Og de hørte ungerens jammer efter de tunge dask.

Steinar hed manden, som havde ryddet og bygget paa fladen.

Han var en liden, men bredskuldret mand, krogbenet, knoklet og styg at se paa. Han ligned en lap. Havde ogsaa lappens gulgraa, skjægfattige ansigt.

Han bar altid bjørnespydet med sig i marken.

Og ved bæltet hang bestandig den brede tollekniv skarpslibt og rede.

Saa hændte det en dag, som han gik og slog oppe paa fjeldet, at gjætergutten kom løbende og skreg, at »bjønn ha teke kua«!

Da slap han ljaalen, greb bjørnespydet og spurgte hæst, hvor det var.

Og da han fik vide det, løb han afsted. Med spydet i den ene haand løb han, kroget og liden, med store hop fra tue til tue.

Spydet var en tre alen lang stage af seigt træ med en tveegget kniv fæstet paa den ene ende. Og lige under kniven et kort tværtræ.

Han blev ved at løbe, til han langt henne saa bjørnen. Midt ude paa en myr laa den over koen, den havde slaat.

Og et stykke fra den stod de andre kjør, tæt sammen i en klump og brøled i rædsel og raseri.

Da svang han spydet og øged sit løb.

Og da han var bjørnen ganske nær, hujed han pludselig høit og skingrende. Han saa bjørnens skinnende tandgard. Og hans læber fortrak sig i samme nu. Han viste selv tænder som et vilddyr, der hvæser.

Han stansed og hujed igjen.

Men bjørnen grinte bare op mod ham med sit brede gab.

Den laa over koen. Og reiste sig ikke.

Da svor han. Hvid af had og sinne gav han sig til at bande bæstet med alle de eder, han kjendte. Men bjørnen reiste sig ikke.

Da gik han den saa nær, at han med et slag flaadde dens snude med spydet.

Den gnislende lyd af knivens skraben mod dyrets tænder banded sig med et brøl af smerte. Og nu for bjørnen i et byks op fra koen og var manden i samme nu lige indpaa livet.

Men han veg behændig til siden.

Han sprang et par skridt tilbage. Saa stansed han og hujed igjen.

Da reiste bjørnen sig paa to. Med den frygtelige favn vid aaben, gik den mod manden. Den sænkede hodet ned mellem skuldrene med det opspilede gab fremstrakt, saa den blodige fraade drypped i store flaker ned paa det brune bryst . . . . og den læbeløse tandgard skinned. Den flaaede læbe hang som en blodig klud ned om kjæven.

Steinar stod stille og ventede. Han krøgte tærne sammen inde i sin bredsnudede sko, for at gjøre plads til spydstagens tykke ende. Han stod med bøiede knæ og begge hænder om stagen.

Og da bjørnen var ham nær nok, jog han den spydet i bringen.

Bjørnen slog begge forlabberne om spydet og lagde sig tungt paa det. Men tværtræet stemmed den for barmen.

For at spydstagen ikke skulde bore sig ned i jorden og knække over, satte Steinar dens tykke ende mod skosnuden. Og saa begyndte han at gaa baglænds, passende paa, at spydet hele tiden stod skraat op fra skoen op mod bjørnens bringe. Kroget og liden veg han langsomt, langsomt, med begge hænder om spydstagen, balanserende det vældige dyr.

Bjørnen gav sig nu til at slaa efter manden.

Men naadde ham ikke.

Og for hver bevægelse grov og grov den bredbladede kniv i dens bringe.

Blodet fossed nedover spydet og over mandens hænder og arme.

Lidt efter lidt blev dyrets brøl hult og underlig hostende. Til det endte i en gurglende, kvalt strubelyd.

Den hived besværlig efter veiret . . . og kasted blod i svære klumper op af svelget.

Da gik kraften af lemmerne. Den famled hjælpeløst med de store forlabber hen i luften.

Saa satte den sig ret ned. Og kunde ikke mere.

Dens øine saa hjælpeløse og uden had ind i mandens onde, blodskudte blik.

Han stod stadig med spydet haardt i næverne.

Til bjørnen vælted sig paa siden og laa helt stille.

Da sank han sammen . . . og blev liggende en stund og trække veiret tungt som en, der har været nær døden.

Ulv.

Naar høsten kom med klingende kulde, saa myrer og tjærn frøs til, og naar sneen lagde sig, flere alen dyb, over det hele land, da begyndte ulveflokkene at kredse om de ensomme gaarde i skogen.

I kolde nætter, naar folkene vaagned ved, at frosten smald som skud i stuens vægge . . . . og de saa blev liggende vaagne og høre, hvor tømmervæggene knaged af kulde, da kunde pludselig et ulvehyl bryde ind gjennem stilheden. Og stundom kom hyl ved hyl, som kogte lyden op fra et helvedeshul fyldt med rasende struber. Men stundom brødes hylene af og gik over til huggende glæfs, og der kom nu og da en tone af ynck, som var natten derude fyldt af kamp og ulykke.

Naar folkene kom ud om morgenen, saa de ulvespor allevegne.

Naar sneen jævned ud den knudrende bund i skogen, og der laa tyk is paa vandene, da lagdes der vei gjennem den ellers veiløse skog.

Da tog bonden, i den inderste gaard mellem fjeldene, en dag sin hest ud af stalden. Og mens hesten stod og damped og blev hvidrimet i kulden, bar bonden ud fra stabur og stue al sommerens overflod af smør og ost. Han bar ned fra loftene huder og skind. Og fra røgestuen hentede han faareboge og laar.

Det blev altsammen læsset paa slæden. Et par bjørneskinker fulgte ofte med, og knipper af storfugl fra skogen eller dynger af ryper fra fjeldet.

Øverst slængtes bjørnehuden favnende med de fire flaaede ben over læsset. Saa kjørte han, ganske langsomt, af gaarde.

Henpaa dagen naadde han en anden gaard.

Og nu læsset ogsaa bonden der sit læs. Saa kjørte de to videre.

Og som de kjørte fra gaard til gaard, vokste og vokste tallet af heste og folk. Flere dage varede færden . . . Og de kunde være et halvt hundrede heste, naar de naadde handelsstedet nede ved sjøen.

De kjørte en dag . . . . en lang rad af heste og folk . . . . hjemover. Steinar var mellem dem. Efterhvert som de kjørte ind gennem skogen, minkede raden.

Pludselig vigned *en* sin hest ind paa en liden

sidevei, raabte: farvell og kjørte saa ene til sin ensomme gaard. Eller hele raden stansed paa en gaardsplads, som veien gik lige over. Kort efter kjørte de videre. Bare bonden, som eied gaarden, blev tilbage og satte sin hest paa stalden.

Saadan minked raden af heste og folk dag for dag.

Tilslidst kjørte Steinar aldeles ene. Hans raggede hest vendte sig et par gange og humred efter den sidste fælle, hvis trin den endnu hørte inde paa den lille vei mod gaarden; sneen knaged under hoverne og slædemeierne gnisled over den frosne sne.

Men som lyden derindefra døde hen, og ingen anden lyd var i skogen end den masende sang fra dens egne hover mod veien og tonen fra slædemeierne, som filed sig gjennom den stille luft som fra en bue, der stryges haardt og klangløst mod strengene, da vendte den endnu engang hodet og saa paa Steinar og humred igjen ganske stille.

Steinar smatted med tungen. Naada! Naada! sa han og nikked og viste, at han forstod den.

Da skutted hesten sig, lagde sig bedre tilrette i sælen og begyndte saa at øge sin gang. Med hodet udstrakt og ørene lyttende fremover gik den med lange seige skridt, hurtigere og hurtigere . . . . nu gjaldt det at naa hjem.

Men som de drog frem gjennom den endeløse

skog, brød pludselig et langtrukket ulvehyl ind i stilheden. Hesten stansed. Det klirred sagte fra sæletøiet, som stod den og rysted. Paa slæden dukked mandens hode op af bjørneskindspelsen. Han løfted armene og skjøv den lodne hue op over ørene . . . . og sad og lytted.

Det vared noget, før hylet kom igjen. Men ekkoet blev ved at vandre rundt i skogen. Og det var, som træerne stod og dirred under lyden. Der dryssed rim fra barhang til barhang. Og gennem en vældig furu, som stod lige ved veien, jamred pludselig en knagen fra rod til top.

Saa kom hylet igjen. Og nu fulgtes det af flere. Det var ikke længer et dyr, som stod stille og hylte ud i veiret. Det var en flok, som halsed gjennom skogen.

Manden sad stille en stund endnu og ligesom veied de halsende hyl.

Saa sprang han af slæden. Han rev pelsen af sig. Saa gav han sig til at vælte melsække og kasser af. Til der bare stod et bryggekar paa den tomme slæde.

Saa satte han sig igjen . . og begyndte at raabe til hesten . . . . lavt, men inderligt raabte han . . . . og smatted med tungen.

Og hesten, som følte, at tyngden var svundet fra slæden, begyndte at løbe . . . . i et tungt, men utrætteligt trav. Dens baghover slog mod for-

hoverne, saa en taktfast klingen af staal sang gennem skogen. Nu og da gik dens trav over til en byksende galop . . . . saa faldt den atter i trav, og klangen af staal mod staal blev ved at synge gennem skogen. Der stod en hvid damp ud fra dens rimede sider og løfted sig som tynd taage mellem træerne.

Manden havde reist sig, saa han stod knælende paa slæden. Pelsen laa ved siden af ham. Han raabte ustanselig til hesten. Hans næsebor videde sig ud, som veired han ud i luften. Og øinene stod stive i det lyttende ansigt.

Hylene kom stadig nærmere . . . . og de blev hæse og hidsige, saa han syntes at føle pustet fra de røde halsende struber.

Der laa et milelangt vand inde i skogen. Nu var han saa nær det, at han kunde høre, hvor isen gav sig under kulden. Gjennem hylet fra ulvene og klangen fra hestens hover hørte han, der gik som rungende skud gennem isen fra bred til bred.

Da viged han sin hest fra veien og ned paa vandet.

Hesten traadte forsigtig gennem den knasende skjælis ved stranden. Men i samme nu dens skarpe staalsko fandt fæste i den stærke, blanke is, strakte den ud. Isen gav idetsamme fra sig en vældig tone . . . . et syngende brag, der blev ved at synge og synge, som slog de staalsatte hover ustanselig mod en umaadelig lydkasse.

Farten gik hurtigere og hurtigere, efterhvert som hesten vænned sig til løbet paa isen.

Manden sad med bøiet hode og vogted sig for isstumperne, der spruded fra hoverne.

Nu hørtes ulvehylene ganske nær.

Han saa sig tilbage og saa en hel flok tumle ud paa isen. De kunde ikke staa. De gled og faldt over hinanden, til de laa som en stor dyng.

Han lo, da han saa det . . . . en latter, der lød som en hosten . . . . et kort gulp af latter.

Saa blev han igjen alvorlig som før og raabte inderlig til hesten.

Da han igjen saa sig tilbage, var ulvene kravlet op af isen og ind i skogen.

Og nu lød igjen de halsende hyl. Dyrene løb i skogranden langs vandet.

Og han kunde høre, hvor de kom nærmere og nærmere, til de løb jævnsides med ham inde i skogen.

Nu og da kunde han se en eller flere komme ned til stranden, tumle ud paa isen, falde og kravle op igjen og forsvinde i skogen.

Men saa begyndte hestens hovslag at lyde dump og klangløs. Han løfted hodet og saa sig om, og hans ansigt fortrak sig et øieblik som i pludselig rædsel.

Saalangt han kunde se, var isen knudret og dækket af sne. Og nu saa han hele ulvflokken styrte

ud fra skogen. De gled ikke. De jog hen over den haarde, hvide flade. De suste frem, de lodne kroppe, som bares de af en storm over fladen.

Da greb han øksen fra slæden. Staaende paa knæ med Øksen i sin høire haand, blev han ved at raabe til hesten. Og nu raabte han høit og vildt.

Men da dyrene var saa nær, at han kunde se det hvide skum vælte ud af de røde gab, fik han en pludselig indskydelse. Han løste det lange læderreb og lod det slæbe efter slæden.

Og der skete det mærkelige, at ulvene fulgte Slæden lige i enden paa rebet. Dyrenes blodskudte øine var som heksed fast til dette mystiske reb. Ikke *en* voved at løbe forbi det og ind paa hesten og manden.

Saadan gik det . . . længe.

Hesten løb nu i et vildt, rædselsjaget galop.

Da aanded Steinar med et op, som om al angst forlod ham. Og et kort glædesbrøl brød sig vei fra hans strube.

Foran laa isen igjen speilblank og endeløs.

Men just som hesten slog staaalhagerne i den blanke is, gled den . . . . en sko var løsnet.

Den faldt paa knæ . . . . sprang op, men faldt igjen.

Da for igjen en lynsnar tanke gjennom Steinar. Han vælted det store kar af slæden og krøb ind under det.

Ulvene var i samme nu over hesten. Den slog sit hode iveiret og skreg . . . . et vildt skingrende skrig.

Men skriget var ikke død hen, før den var flænget istykker. Den var en hob af blodige trevler, mens dødsskriget endnu gurgled den ud af halsen.

Steinar skotted ud under karret og saa ulvene over hesten, tæt som fluer over et aadsel.

Og nu hørte han atter hyl inde fra skogen. Som lokket af blodstanken kom nye flokke ned mod vandet.

Dagen svandt.

Han sad under karret, mens natten gød sit mørke ind mellem skogens træer og maanen lagde sit blaa lys over den blanke is.

Han sad og hørte, hvor der smaskedes i kjød og hvor benene knasedes mellem de stærke tænder. Og han hørte nu og da et glæfsende, rasende hug.

Henad morgen begyndte snuder at snøfte langs randen af karret.

Han sad med øksen i næven. Og da en lodden lab trængte sig gravende ind under karrets rand, hug han øksen i den.

Et hyl af smerte lød, og den afhuggede lab blev liggende igjen under karret.

Men udenfor blev der idetsamme et forfærdeligt slagsmaal. Og han hørte en ulv jamre sig ynkeligt. Dens jamren døde dog snart hen. Men da hørte han igjen smasken og ben, som knasedes.

Da forstod han, at den saarede ulv var revet istykker af sine fæller og blev nu ædt.

Da dagen helt lysned, listed ulveflokken fra isen og ind i skogen.

Da de var borte, krøb han frem. Hans ben var stivnet, og han kunde næsten ikke støtte paa dem.

Rundt om laa haartafer og blodstænk.

Han saa sig om og lytted. Men hørte ikke en lyd.

Saa slæbte han sig, kroget og elendig, hjem til gaarden, som han naadde om kvælden.

Steinar havde to sønner, Orm og Brynjulv.

Orm, den ældste, var liden som faderen, bredskuldret, mager og stærk, med gulgraa hud og mørkhaaret.

Brynjulv var høi og lys.

Som de voksede til, tog faderen dem oftere og oftere med i skogen og paa fjeldet. De lærte at sætte stokke og snarer for tiur og aarhane paa de smaa aabne pladse i skogen. Og de lærte at sætte op rypegjærder og snarer mellem krattet paa fjeldet. Om høsten grov de ulvegrave, hvor spaden gik let i jorden. Disse grave var store og meget dybe. Midt i sattes en stærk pæl, som naadde op i høide med gravens rand. Og ovenpaa pælen lave-

des en platform af planker. Alt det øvrige af graven dækkedes af grene og bar. Naar saa den første sne faldt og al jorden blev hvid og jævn, da lagde de en planke fra gravens bred og hen til platformen. Over planken slæbte de saa et lam eller en hund og bandt dyret fast til pælen. Saa gik de tilbage og drog planken efter sig.

Mens natten saa seg ind, stod dyret og jamred over at staa ene i natten i skogen, eller det stod og hylte klagende ud i mørket.

Og naar ekkoet af dets klage nu og da døde hen mellem træerne, kom der som svar et langt: uhu! fra de store ugler inde under fjeldet. Saa stod det skjælvende og hørte lyden gaa længe og uhyggeligt mellem fjeldet og skogen: hu-u! Og naar alle stemmer igjen døde og stilheden blev saa stor, at det var, som hørtes natten gaa med en ulden lyd gennem skogen, da sled dyret igjen i sin lænke og klaged vildt ud i mørket.

Ulveflokkene, som jaged hungrige om i den kolde nat, de hørte det ensomme dyr og søgte did efter lyden.

Men som de saa dyret staa der ene paa den aabne plads, aned de uraad og begyndte at kredse mellem træerne rundt pladsen.

Til hungerens desperation vandt over deres feighed, og de styrted hen for at rive det istykker.

Da brast det under dem, jorden aabned sig og

de tumled ned i den sorte grav under den hvide sne. Hele natten blev deres hyl ved at tone op gennem de sorte aabninger, mens de kredsede ustan-selig rundt dernede.

Men dyret, som stod bundet paa platformen over dem, stod rystende og tied.

Og de ulve, som var tilbage og saa deres fæller forsvinde, de listed af ind i skogen.

Om morgenen kom Steinar og hans sønner did. Hans ansigt fortrak sig. Han saa ned og knurrede som et vilddyr. Saa rev de dækket af. Og begyndte med lange stænger at slaa ulvene ihjæl.

Det kunde vare hele dagen, før de fik livet af dem. Ulvene sprang tilside eller fanged slaget paa de stærke tænder. Men nu og da rammed et slag ulven over ryggen. Med knækket ryggrad blev den siddende og skule op og vise de hvide tænder i det røde gab. Og dens hede aande stod den som en sky ud af svælget.

Naar den sidste ulv sad lemlæstet dernede, steg Steinar ned i graven. Og saa dræbte han under skjældsord og rasende eder en for en med øksen.

I disse slagtninger deltog Orm med tænderskjærende fryd.

Han var endnu ikke helt voksen. Han hadede bare en skabning. Og det var ulven.

Som liden gut havde dette had brændt sig uud-slettelig ind i ham.

Det var en vinterdag, hans far og mor var gaat ud i skogen.

Orm, som var stængt inde i stuen, hørte en gjøen udenfor døren. Han løb hen og søgte at aabne. Det var jo hans kjæreste ven, som stod derude, hvalpen, som han havde faat af faderen tidlig om høsten.

Men døren lod sig ikke aabne. Da satte han sig ned og snakked til hunden gennem en spræk.

Og hunden gjøed og peb derude. Han kunde se, hvor den stod sammenkroget, paa tre ben, og frøs. Det trak ondt gennem sprækken, saa det sved som piskeslag i guttens ansigt. Men han blev siddende og tale med hunden og ænsed det ikke.

Saa med et ser han hunden reise ørerne. Og den gjøed, som var der nogen, som nærmed sig.

Da løb Orm til vinduet, og aanded saa længe paa ruden, til der blev et hul i isen, saa han kunde kige ud. Det maatte jo være far og mor, som kom, tænkte han.

Men han saa ingen. Paa lyden kunde han høre, at hunden nu og da krøb sammen og pibed som i angst, og næste nu gjorde den et hop og gjøed, som skulde den til at lege.

Han blev ved at aande paa ruden, saa hullet i isen blev større og større og udsigten friere.

Og nu saa han henne paa marken en ulv, som sprang i ring med halen strakt ret ud i veiret. Den stansed gang efter gang, lagde sig ret ned med snuden paa forlabberne, sprang saa igjen op med kaade hop som en hund, der lokker en anden til leg.

Den blev ved at lege, ganske ene, derude paa marken.

Gutten lo og gned ruden med sin varme haand og glemte helt hunden udenfor døren.

Saa fik han se, hvor den begyndte at nærme sig ulven. Ganske langsomt og usikker gik den. Men jo mere den nærmed sig, jo mere overgivent sprang ulven. Den sprang høit i veiret, rulled sig rundt i sneen og lagde sig saa igjen og laa et øjeblik helt stille.

Lidt efter lidt blev hunden modig. Og tilsidst var den ulven saa nær, at de to begyndte at springe om hinanden som to hvalpe i leg.

Orm stod ved vinduet og saa paa, og hans smaa fødder tramped af taalløshed, fordi han ikke kunde være med. Han løb engang hen til døren og satte sin lille skulder mod. Men rokked den ikke. Da gav han sig til at hamre paa den med næverne, og han hulked af harme over ikke at kunne komme ud.

Da han igjen kom hen til ruden, saa han, hvor ulven lokked hunden længere og længere bortover marken. Til de var lige ved skogkanten.

Da ser han udyret stanse og speide og lytte mod gaarden.

Og næste nu kasted det sig med en vild knurren over hvalpen.

Gutten sank næsten iknæ, der han stod. Hunden jamred ynkelig. Og han saa, hvor den blev slængt som en klud iveiret. Der gik en gysen gennem ham. Han hiksted pludselig i rædsel, som om al verdens ulykke med et aabned sit svælg for hans øine. Han syntes at høre, hvor hundens nakke knustes knasende under ulvens tænder.

Far! skreg han og vendte sig fra vinduet vild af gru.

Da han igjen kom hen til ruden og stod og jamred og saa ud, slæbte ulven den dræbte hvalp ind i skogen.

Som han vokste til, blev dette Minde ved at brænde og brænde i hans sind. Han blev faamælt, og han lo aldrig. Han fortrak bare nu og da læberne som et dyr, der knurrer.

Kvinderov.

Mange mile hinsides skogen ligger de store bygger, hvor den ene velbyggede gaard strækker sine vidtfavnende enge mod den anden gaards vidtfavnende enge . . . . til de danner som en vældig kjæde af huse og agre og enge rundt de blanke sjøer, eller som to lange rækker, en paa hver side af dalen, smilende til hinanden over elven.

Her sidder bonden som høvding paa sin store gaard. Og ved siden har han sin hustru, fri og stolt som han.

De er alle høie og lyse. De kjender ikke frygt eller fare. Og de har ingen over sig uden Gud.

De pløier og saar om vaaren. Og de gaar rolig om og ser det spire og vokse.

Og de ser sine børn vokse op sunde og gule som kornet, der modnes.

Naar sommeren er skreden tilende, naar kornmodet blaffer over markerne, gaar de rundt og tar de fulde aks i hænderne og gnider kornet ud mellem fingrene og veier dets tyngde i haanden.

Og naar aspens evigraslende blade er blit mangefarvet, og luften høi og klar og der synger som en ustanselig klingende tone mellem jord og himmel, da fylder de sine lader . . . og hestene hentes hjem fra hestehagene . . . og de blanke kjør fra sætrene paa fjeldet.

Naar vinterkulden saa gaar over jorden og bladene falder og falder lydløse fra grenene, da lukker de varme huse kulden og al mørketidens uhygge ude.

Og mens sneen lægger sig hvid over markerne og det nu og da stønner fra sjørne, som fryser til, som fra dyr i vaande, da gaar folkene rundt og ser til sine kjør i baaserne og de stampende foler i spiltaugene.

Trygge, som den, intet ondt kan vederfares, samles de vinterkvældene om arnen i stuen.

Den hvidhaarede gamle sidder i sin kubbestol nær varmen . . . hans blaa øine er lige sorgløse som den gulhaarede drengs, der hviler sit hode mod den gamles knæ.

De unge kvinder træder rokken og synger til eller slaar væven. Deres barm er høi og fuld, deres hals reiser sig rømmefarvet fra skuldrene, og de kornblomstblaa øine er glade og uden længsel, og som kornet, der lægger sig og vugger for vinden, saa bølger haaret om den stærke nakke.

Saadan lever de. Og saadan er de.

Et folk, som er rankt og skjønt og fuldt af stille stolthed.

Men paa fjeldvidderne flytter lapperne om med sine telte og sine renhjorder. Nu og da hænder det, at en udarmet eller gjærrig lap kommer ned til de brede bygder og gaar tiggende fra gaard til gaard.

Krybende sammen i sin vide skindmud sidder han om kvælden ved arnen. Og alle husets folk samles om ham for at høre hans underlig fremmede, syngende mæle.

Og naar han er draget videre, hjulende paa de krogede ben fra gaard til gaard, spi-er der et sagn op i hvert af hans fodetar.

Længe efter bliver gaardens folk ved at mindes gamle historier fra den gang, da lappernes køier laa ved de store sjøer, hvor nu enge og agre breder sig, og renerne gik mellem træerne og strakte sine muler efter de gamle graners graaskjæg, da lapperne skjøv sin pulk ud i elven om høstkvælden og lystred efter laks, der gik i stimer op under fossene, eller roed sine garn ud i sjøen og drog dem op fulde af smældfed sprællende ørret.

Da de første nybyggere rykked ind i dalene og bygged sine gaarde oppe i lierne, maatte lapperne vige . . . . længer og længer mod fjeldet.

Men kamp kosted det og ondt voldte det.

Nybyggerne dræbte deres ren og trampet deres køier sammen. Og lapperne, som bestandig veg, sendte sine ganskud med sot og skade paa folk og fæ.

Tilslidst forsvandt de, drog nordpaa til de vældige vidder, eller ind i ødemarken.

I slægtled viste ingen lap sig i bygderne. Tilbage blev bare det dunkle sagn, og her og der en stenstøtte som minde, hvor de gamle offersteder stod.

Længe før øks var begyndt at klinge paa fladen under fjældet, bode paa en af de største gaarde i dalen bonden Brynjulv Rossvold. Han var enke-mand og sønneløs, men havde en datter, en ganske ung pige, som hed Torbjørg.

Gaarden havde han flyttet ned fra lien, ned paa den store mo ved elven. Og hestekampene, som før holdtes paa moen, flyttedes længere ned i dalen.

Storrud, som gaarden oppe i lien hed, var nu underbrug under Rossvold.

En vaar kom der til bygden en liden, halv lappeklædt, halv bumandsklædt mand. Ingen havde set ham før. Og det vakte der forundring, at han talte bygdens sprog, men med syngende lappisk tone.

Han kom en kvæld til Rossvold og blev der om natten. Han var faamælt mere end andre lapper,

som rak gennem bygden. Desuden var der noget i hans væsen, som de kjendtes ved som sit eget. Der var ikke bare lappeblod i ham, tænkte de og saa paa ham og nikked hen for sig.

Men de fik intet at vide.

Han sad og saa paa Torbjørg i skjul, lurende, som et dyr, der skal til at springe. Og der var næsten ikke ord at vriste fra ham.

Men dagen efter fæsted han sig for sommeren paa Rossvold. Han hed Steinar.

Han var i begyndelsen keitet og forstod daarligt at bruge spade eller ljaa. Men han var stærk og utrættelig og havde god vilje. Han tog hurtig efter.

Saa hændte det en dag, at han og Torbjørg var gaat sammen til en slaatteteig oppe i Storrudmarken. Teigen var ikke større, end de kunde klare den til kvælden. Han gik foran og slog. Og hun gik bagefter og bredte.

Da solen var paa det høieste, satte de sig i skyggen af en stor birk og spiste middag. De havde mad med. Det var for langt at gaa ned til gaarden.

Da han var mæt, krøb han sammen som en hund, der lægger sig til hvile — og sovned.

Hun saa paa ham en stund. Saa gik hun til bækken, som randt lige ved, tog sine sko og strømper af og baded sine ben.

Hun blev siddende længe og lade det kølige vand

strømme om de hvide lægge og føle dets kulde med et sært behag risle sig igjennem.

Noget efter reiste hun sig og saa over mod Steinar.

Skyggen havde flyttet sig. Solen stod nu lige paa ham. Men han laa helt stille som før.

Da hæfted hun sit skjørt op, saa det bare rak til knæet. Og begyndte saa at vade med bare ben i det tykkeste græs. Det pisked hende lindt om læggene. Og det kildred hende bag knæerne, naar hun bøied dem, saa hun var ved at hvine og synke sammen.

Hun blev længe ved at gaa saadan. Græsbundens kjølighed kjæled hendes fodsaaaler, og de lange straa vipped sine snærpande topper om hendes knæ. Og over hende brandt middagens magtstjælende sol.

Til sidst tog hun sig sammen med en bevægelse som en, der vaagner og gyser.

Saa gik hun hen og kaldte paa Steinar. Han strakte sig, laa en stund udstrakt med en svag dirren i lemmerne. Men vaagnet ikke. Der var en gul hede i hans ansigt af solen, som flommed om ham.

Da bøied hun sig og rusked i ham.

Han tog idetsamme et tag i hendes arm. Et uvilkaarligt tag som en, der værger sig i søvne.

Han aabned øinene og vaagnet. Men slap ikke taget. Saa bare paa hende med hvilens og solens hede brændende i blod og hjerne.

Da saa han hendes fødder, med grønne duske af græs mellem de rødmende tær. Med søvnens og varmens svimmelhed endnu susende i sig saa han hendes hvide lægge, der var stribet røde af de piskende straa.

Hun fulgte hans blik. Og kogende hed i hodet, sank hun iknæ og gjemte sine ben under sig. For første gang i sit liv skjælv hun af trang til gjemsel.

Men idet hun knæled, drog han hende helt ind til sig med det tag, han ikke havde sluppet.

Og før hun fik samlet sig til modstand, sank hun sanseløst sammen og blev liggende og skjælve i hans knugende arme.

Solen daled lavere og lavere paa himlen. De ænsed det ikke.

Da han slap hende ud af sin favn, satte han sig med benene under sig og rugged kroppen frem og tilbage i takt med sin tanke.

Saadan blev han siddende længe. Hans øine stirred stivt. Nu og da kom et vildt blink, et glimt, som kom og gik. Hans pande var rynked, saa de haarløse bryn laa som en fold ned over øinene. Naar de vilde blink kom, gik der som krampetrækninger over den rynkede pande.

Saadan sad han ordløs, medens solen sank.

Ved hans side laa den unge pige. Hun rørte et par gange ved ham. Der var i hendes haand en kjærtegnende bevægelse fuld af tak. Men hendes

ansigt sitred af haabløshed, som seiled hun uhjælpelig mod en afgrund. Hun mindet om en, der med blodet endnu bankende af livets jubel lægger sig til sengs for at dø.

Saadan laa hun, saa paa ham med store øine, som havde hun aldrig set ham før. Og lod saa igjen sit blik flakke viljeløst ud over bygden, der laa med lysblaa dunkelhed nede i dalen og mørkned inde under aaserne, hvor skogen sortned mod kvælden. Øverst oppe tegned de store furuer sine blaa silhuetter mod den røde himmel.

Der kom en tynd, graa taage sigende langs elvefaret og lagde et dugvaadt skjær af sølv over engene og over birkenes fine løvklaser. Og aspelunden i lien ringled med sine runde blade som hvide søjler i den blaa dunkle kvæld.

Hun for pludselig sammen af kulde og rørte ved ham, saa han vendte sig mod hende.

Da mødte han hendes haabløse øine. Og han aanded pludselig op. Hans træk knytted sig i beslutning.

Kom! sa han og reiste sig.

Hun steg op og fulgte ham..

De vandred ind gjennem skogen.

Barbenet løb hun efter ham. Han traved kortskridtet opover skogstien mod hestehagen paa fjeldet. Kommen derop fanged han ind to heste.

Hun stod og saa paa ham og aanded ud efter

løbet op ad stien. Og som hun stod der, begyndte hun at spørge sig selv:

Hvad vilde han?

Hvad skulde der ske?

Saa slog det med isnende kulde indover hende, at det var flugt. Det var bort fra hendes hjem, de skulde, for aldrig mere at vende tilbage.

Og saa grebes hun af gru for, hvad der nu maatte komme, saa stærkt, at det, som var sket, helt veg hende af minde. At gaa hjem til sin fader syntes hende let imod dette, at drage ene bort med denne mand. Hun saa paa ham, der han liden og sene-stærk tumled med de to heste. Hans ansigt syntes hende nu og da at fraade af vildskab, naar han kasted sig forover eller bagover for at magte dyrene, der var gale og kaade af den lange lediggang paa fjeldet. Og hun følte pludselig en dyb modvilje mod ham. Skammen over, at han havde rørt hende, løb som en ild over hele hendes legem. Det blonde racedyr i hende reiste sig og haded denne fremmede, der havde overrumplet og tat hende.

Hendes blod suste i hende, saa det hamred i hendes øren. Og hendes hud blev ved at brænde som ild af skam.

Dybt indefra jamred en uendelig vammel fornemmelse, som var det et dyr, hun havde givet sig hen til.

Da han kom med hestene og vilde løfte hende op paa den ene, sa hun haardt:

Neil!

Og hendes øine var kolde og onde.

Men han tog hende med en vild knurren, som var det endnu dyrene, han kjæmped med, og slængte hende op.

Han maatte et øjeblik vende al sin tanke mod hesten, greb den i næseborene og tvang den til at staa stille.

Da han igjen saa op paa hende, saa han, at hun vilde springe ned. Da rev han løs en lasso, han bar om midjen. Og mens han holdt hestens hode haardt bøiet mod marken, ved at træde i dens tøm, bandt han hendes fødder sammen under dyrets bug.

Der var intet andet at skimte i hans ansigt end en vild følelse af strid.

Hun rykked i sine baand, men følte bare remmene skjære sig i kjødet.

Da gav hun sig magtløs til at bede om skaansel.

Men han svang sig op paa den anden hest, tog hendes ved tømme og red afsted.

Hun laa en stund fremøver hestens hals og hulked, saa taarerne risled gjennem den tætte man.

Men lidt efter lidt blev hun rolig.

Engang, de stansed for at finde et vadested over en elv, sa hun til ham:

Lad os vende tilbage! Jeg skal snakke med far. Saa vi skal nok faa hinanden.

Vi kan jo bo paa Storrud, lagde hun til og nikked, som det var afgjort.

Han saa en stund paa hende, lurende med de smaa brune øine.

Ja, det kan vi, sa hun, og hendes øine dirred under hans blik.

Vi kan bo paa Storrud! Lad os vende om! sa hun og blev helt ivrig.

Da fortrak han de tynde læber til et skjævt smil, et grin, klippede nogle gange med øienlaagene.

Og red saa videre.

Uden at veksle ord mere blev de ved at ride natten igjennem og næste dag.

Først kvælden derefter stansed han, løste hendes baand og løfted hende af hesten.

Da han slap hende, sank hun sammen. Hun var stiv i benene og helt kraftløs af hunger og det lange ridt.

Han tog bidslet af hestene, bandt deres forben sammen og slap dem.

Der stod et lidet hus der i skogen. Det ligned et dueslag. Det var et stabur, men ganske lidet. Og det stod oppe paa en høi stub, saa ikke ulv eller jærv eller bjørn eller andre af skogens dyr kunde naa det.

Han hentede en stige frem fra et træ lige ved, satte den op mod huset og klatrede op.

Da han kom ned, bar han en tørret renbog i hver haand. Han skar et stort stykke af det bedste kjød og gav hende.

Og de begyndte tause at æde.

Kort efter sov de.

Næste dag red de igjen videre. De blev ved i flere dage.

Til de stansede paa fladen under fjeldet.

Der begyndte han at rydde skog og bygge. Og før høsten kom, stod der en stue i skogen.

Han kaldte sin gaard Steinarstad. Og aar for aar byggede han flere huse og ryddede pladsen større og større.

Torbjörg hjalp ham. Hun gav sig sin skjæbne ivold og tog det med taal.

Hun talte lidet med manden, men gjorde stille sit.

Hun fødte ham de to sønner, Orm og Brynjulv.

Ren.

En dag hen paa vinteren var Orm og Brynjulv oppe paa fjeldet og saa til sine rypesnarer.

Mellem de smaa krat af fjeldbirk stod lange gjærder af kvist, som var stukket tæt sammen ned i sneen. Med korte mellemrum var der en aabning i gjærdet saa stor, at en fugl kunde smutte igjennem. Men i hver af disse aabninger hang en rendesnare snoet af hestetagl.

Som de to brødre gled paa sine ski fra snare til snare, flaksed fugle op, men sank straks sammen med snaren skjærende fast om halsen. De havde ligged ganske stille der i sneen fra de følte sig fangne til nu, de skræmtes op. Enkelte laa dog døde og stivfrosne. De havde slidt for voldsomt for at komme løs og var straks kvalte.

Brødrene tog fugl for fugl og stak dem i skræppen.

Men før de var kommet til enden af gjærdet, stansed de og stod og lytted. En underlig kort og stødvis knagen blev ved at slaa mod deres øren.

De stod længe, men saa ikke andet end den endeløse snemark. Og den knagende og kneppende lyd slog ustanselig gennem den kolde, klare luft.

Det er ren, sa Brynjulv og saa paa broderen.

Ja, sa Orm og spændte skræppen fastere paa ryggen.

Saa begyndte de at gaa efter lyden.

Da de naadde op paa en høide, saa hele vidden laa aaben for deres øine, saa de en flok hvidgraa dyr langt henne. Saa lyse var de, at de næsten ikke stak af fra den hvide snemark. Men de rørte sig, de vandred over den sovende vidde.

I spidsen gik de store okser. De stansed og graved op sneen med de brede forklover, til de stod paa hodet næsten gjemt i den dybe sne. Men efter dem kom simlerne. Og da de endnu havde sine horn, stak de okserne i bagen eller banked deres rygge, til de for op af hullerne og traved videre. Saa steg simlerne selv ned og gnaved og pilled i sig mosen, der stod frisk og saftig under sneen.

Ledende efter mos, gravende og ædende, vandred flokken uroligt om paa vidden.

Andet liv var der ikke at øine. Saa langt synet rak, laa den hvide slette. Og hvor dens yderste rand løfted sig og svæved som flimrende lagen for det trætte syn, der reiste sig en rad af tinder mod himlen. Saa fjern var de, at de ligned skyer. Og solen, som sank, lagde sit røde skjær om dem, saa de syn-

tes gjennemskinnnet at flakke som fata morgana langs randen af sletten.

Og over gnistred den kolde himmel.

Orm og Brynjulv vendte sig paa samme tid. Deres øine mødtes. Brynjulv smilte. Han fik to smilehuller i kinderne. Hans blaa øine var fuld af aaben blidhed. Orm fortrak læberne. Der gik en grimase over hans ansigt, en uvilkaarlig trækning. Og hans næsevinger bevæged sig med en blæsende lyd.

Saa vendte han sig igjen fra broderen, saa endnu engang udover. Og kasted saa sine ski om og begyndte at gaa hjemefter. Med krogede ben, som sad han paa skierne, øged og øged han sin fart, til det var, som fløj han henover sneen. Brynjulv blev langt bagefter.

De stansed ikke. De øged stadig sin fart, til de naadde lien. Og satte saa, som et hvin, ned mod skogfladen.

Da Orm naadde gaarden, stod Steinar ude paa tunet.

Orm vilde tale, men kunde ikke med det samme. Han blev staaende lidt og aande ud. Han førte vaatten over ansigtet og tørred de vaade øine. Luf-ten havde pisket ham som blæst i øinene.

Saa sa han, at der gik en flok ren oppe paa fjeldet.

Hvor? sa Steinar.

Og mens han ventede paa svaret, saa han op mod himlen over lien. Klar og lys skinned den ned mod dalen, hvor skumringen grodde op fra skogen.

Orm svared. Han rev skræppen af ryggen og slængte den fra sig:

Paa myren bag Stortuvo gik de.

Torbjörg! raabte Steinar ind mod stuen.

Da der intet svar kom, raabte han høiere og utaalmodigt:

Torbjörg!

Hun kom ud af døren. Og da hun saa Steinars spændte og Orms ophidsede ansigt, stivned hun og blev ganske bleg.

Hvor er Brynjulv? næsten skreg hun mod dem.

Idetsamme kom han ind paa tunet.

Hun aanded lettet.

Hvad er det? sa hun og vendte sig mod Steinar.

Han bad hende skaffe sig noget niste. Men hurtigt. De skulde tilfjelds.

Nu mod natten? sa hun og saa paa Brynjulv.

Han stod og støtted sig til skistaven og pusted ud.

Ja, sa Steinar kort og afgjort og hug med hodet.

Saa gik han hen og tog frem sine ski. Tog saa skistaven og løfted den. Det var et tre alen langt spyd, han holdt i haanden. Han førte fingrene over den store pig paa staven og kjendte, om den var skarp, satte den saa i sneen, saa den stod ved siden af skierne.

Han spændte beltet fastere om livet og kjendte efter kniven.

Saa stod han stille og ventede, til hun kom med nisten.

Han stak den ind paa barmen under sin vide kuffe. Og var færdig.

Men før han drog afsted, saa han prøvende paa Brynjulv.

Gutten blev helt rød under hans blik.

Han skured skierne et par gange frem og tilbage og saa ned.

Jeg blir med, sa han, saa op og mødte rolig faderens øine. Og der var baade vrede og bøn i ordene.

Saa gik de gennem skogen til lien og paa skraa opover mod fjeldet.

Under dem mørkned skogen mere og mere, saa endog de aabne pladse groedes over af mørke. Som et mægtigt staalskjold laa det islagte vand henne og sortned og sortned.

Natten var helt over dem, da de naadde fjeldet. Blaa lyste vidden. Himlen hang over dem som en lystaaage, dryssende fuld af stjerner. Det var, som hver stjerne damped af lys. Og hver stjernes lysdamp gik over i andre stjerners lysdamp, saa der intet andet var over vidden end den lysdampende taage, hvori stjernerne gløded.

De gled hurtig henover sletten. Og det var, som

sneen fræste under skierne, som gik de gennem morild, der spraked om dem.

De gik i en stor bue, saa de kom bag om dyrene, der havde lagt sig og næsten ikke var til at skimte i sneen.

Men da de havde flokken mellem sig og dalen, spredtes de. Langt fra hverandre stevned de lige mod myren, hvor dyrene laa. Og de hujed, høit og vildt, saa renflokken styrted op og for afsted. Luften fyldtes af lyden fra deres klover, som var det selve vidden, der knaged under kulden.

Hele natten blev de ved at jage. Da stjernerne begyndte at blegne og lystaagen om dem svandt som damp, der spredes, og det første skjær af dag lyste om de fjerne tinder, da var renerne drevet ind i en dal med stupbratte sider. Og de blev ved at jage dem gennem dalen. Og nu hujed de som besatte, for nu skulde dyrene skræmmes, saa de vetløse tumled ud for flaaget, hvor dalen endte.

Der rørte sig en svag vind. Den kom med den gryende dag. Og den vokste og vokste, som dagen skred frem. Det begyndte at ryge af sne over dalen. Og det tykned og tættned, til dalen var helt mørk og fuld af snerøg.

De saa ikke mere hverandre. De hørte bare, hver enkelt, hvor de selv og de to fæller hujed inde i mørket. Dumpt og uhyggeligt blanded det sig med stormens hvin over fjeldet.

Endelig stansed Steinar og stod helt stille og tied og lytted. Al lyd fra kneppende klover var død hen.

Da skreg han høit og skingrende:

Orm!

Gaa ikke længer! Gaa ikke længer! skreg han af al magt. Og han blev ved, rystende af rædsel, at skrige ud i veiret:

Orm! Orm! Kom hid!

Til han hørte det svare ganske nær.

Er det dig, Orm? spurgte han.

Ja!

Brynjulv! raabte han saa og stod og holdt aande og lytted.

Ja!

Som to skygger gled begge sønnerne hen til ham.

Vi faar bli her, sa han.

Vi er ude paa kanten af Ravnaflaaget.

Han lagde sig ned, og Orm og Brynjulv krøb tæt ind til ham. De kom med ét til at ryste begge to, saa tænderne hakked. De laa og saa i tankerne hele dyreflokken ligge i en dyngde flere hundrede alen under sig.

De lagde sig tæt sammen for at holde varmen. De vidste, at de maatte blive der, til stormen stilned. Saa gjaldt det at komme ned fra fjeldet. Og saa slæbe de dræbte dyr ned igjennem uren og hjem.

Lemæn.

Himlen i vest var helt rød af gjenskinnet fra den svindende sol. Som strimler af ild strakte det gyldne skjær sig højt op ad den blaa himmel. Men lige i randen, hvor fjeldet og himlen gik sammen, der var det, som himlen blev poset af varme, som hvilte den sig mod fjeldet, purpurrød af hede.

Men ude over den store vidde blaaned luften mere og mere mod natten. Det var, som røg der fra sten og fra mos og myr en tynd, blaa røg, som blev staaende og skjælve, stille og gjennemsigtig, og svandt ikke hen. Her og der lyste haugerne og de smaa bergrygge med et graahvidt skjær der, hvor renmosen grode tæt. I lavningerne, hvor jorden var gjennemsivet af væde, krøb mørket mellem det stive myrgræs.

Efter hvert som himlen sluktes i vest, blev det mere og mere dunkelt over vidden. Til hver sænkning laa næsten sort, bare bergknauserne med den hvidgraa mos lyste som skumskavle over mørk sjø.

Der gik tre mænd indover fjeldet. Det var Steinar og hans sønner. De gik saa langt fra hverandre, at de just kunde høre hinanden, naar de nu og da raabte et langt:

Aa- haa- i!

I flere dage havde de ledt efter en okse, som var kommen bort fra buskaben.

Naar de naadde en høi, steg de op og stirred ud over. Og det hændte, at de alle tre stod paa hver sin høi og tegnede sig som tre urørlige silhuetter mod himlen.

Det hændte da, at deres blik naadde helt did, hvor fjeldet gik steilt ned mod dalen og skogen. De saa da den dunkle vidde pludselig styrte ned i stupende mørke. Der kom over dem en fornemmelse af at staa paa et stykke land, som med ét var løftet op af en uhyre afgrund. De blev staaende og krybe sammen under ensomheden og det forfærdelige øde.

Til en af dem raabte, og hans stemme blev uvilkaarlig hæs, næsten gurglende:

Ser I noget?

Og de andre svarede ligesom vaagnende, og deres stemmer dirred:

Neil!

Saa vandred de igjen videre.

Ved midnat lagde de sig i lyngen og sov et par timer. Til det første skjær af dag blev synlig over fjeldene i øst.

Da gav de sig igjen til at vandre søgende indover vidden.

Det var endnu halvmørkt, saa de maatte spænde øiet for at kunne skjelne mellem sten og jord og moseflyer og myr.

Der flaksed nu og da et rypekuld op foran dem og spredtes og gjemte sig under den krybende dverg-birk eller mellem den høie lyng. En enkelt gang saa de en jærv liste mellem stenene. Den stak ikke af. Det var bare noget brunt, der rørte sig mellem alt det urørlige.

Langt henne, lige foran, saa de nu de store tinder, hvor sneen laa evig, og hvor vildrenen gik i flokke om sommeren.

De var naadd til enden af fjeldsletten. Stigningen begyndte, som førte op til det vildeste høifjeld.

Ganske nær hinanden var de nu. Og de stansed og saa op mod høiderne og vidste, alle tre, at de skulde vende. Det var ingen mening i at lede deroppe.

Men som de stod der, saa de den ene lydløse fugl efter den anden lette fra skraaningen og svæve en stund i den lysnende luft og saa fare ned som en sten, der falder og bliver borte. Det var ugler, som jaged. Og da deres øine fulgte fuglenes fald mod jorden, saa de, at hele skraaningen leved, som var der pustet liv i hver mosdot paa fjeldet.

Det er lemæn! Det er lemæn! Det er lemæn! sa de hen for sig alle tre.

Mens dagen steg op over tinderne, og sneen paa de øverste toppe blev som skyllet over af guld, og himlen begyndte at rødme stærkere og stærkere, stod de og saa de smaa dyr i millioner vandre ned mod fjeldsletten. Saalangt deres syn rak, var skraaningen dækket af et mylder af gul- og sortspettede dyr. Og over dem svæved ugerne som store, lydløse blade. De blev borte en for en, efter hvert som dagen steg og lyset naadde ned over fjeldet.

Da solen stod som en luende blomst over de hvide tinder, svæved bare to brune ørne i rolige ringe, høit oppe.

Men lemænvandringen blev ved uden ophør og uden ende. Som en strøm, der blir ved at risle og risle, kom de. Som et skred af smaa sten, der blir ved at rulle og rulle, saa myldred de ned.

Steinars ansigt mørkned mere og mere. Han vidste, at intet kunde stanse denne ædende flod. Den vilde skylle henover hans græsgange og over slaatte-teigene og gnave dem sorte. Den vilde fraade nedover styrtingen mod dalen. Den vilde rode op jorden som et skred. Den vilde trænge ind til tunet paa hans gaard. Naar den var faret hen over hans enge, vilde der ikke være andet end løs, raadnende mos. De vilde drukne i kilderne, de smaa djævle, og forpeste vandet, De vilde styrte i hans brønd og

forgifte den. Deres kadavere vilde ligge allevegne. De vilde bringe pest til buskaben. Han vidste, det havde hændt, at kreaturerne gav sig til at æde dem. Og de afgnavede marker trængte aar for atter at gro frodig og tæt som før.

Han knytted sin haand og løfted den for at bande denne plage. Men han lod den atter synke, saa ned for sig og tied. For det var jo ikke skabninger som andre skabninger. De bares jo med taagen ind over fjeldene! De regned jo ned fra himlen som hagl og ødelæggende uveir.

Orm saa paa faderen og forstod ham. Hans ansigt mørkned ogsaa. Det gjengav faderens miner som et speil.

Men Brynjulvs øine fryded sig ved synet. Han havde ikke alvor nok til at hade det kravlende kræk. Det sang i ham som glæde dette syn af vrimlende liv i det store øde.

Og da solen nu skinned over hele fjeldet, og straa-
lerne glitred og glitred i alle de blanke rygge, saa
hele skraaningen syntes dækket af skjælvende guld-
skjæl, da kunde han ikke staa rolig. Mens hans blaa
øine tindred, pegte han med begge de favnende arme
udover.

Nei — se! Nei — se! sa han.

Og hans stemme jubled.

De to vendte sig om mod ham. Og som de saa paa
ham, fik de en kold fornemmelse af, at der var en

uhyre afstand mellem dem og ham. De traadte uden at vide det tæt sammen. Og der gik gennem dem en ond følelse af at ha en fremmed hos sig.

Men han mærked det ikke. Han blev ved at se paa de smaa dagsky dyr, der vrimled og vrimled i det blanke solskin, for de fandt ikke skjul.

Kom! sa Steinar.

Og de begyndte at gaa tilbage.

Med faderen i spidsen gik de, en underlig gang, næsten som løb, med krogede knæ og med smaa hop fra tue til tue.

Hen mod aften saa de det blaanende dyb, hvor fjeldvidden styrted ned mod dalen.

Da stansed Orm pludselig.

Far! raabte han og pegte mod en lade ude paa en af slaatteteigene.

De stansed alle tre og saa derhen.

Der laa noget mørkt og loddent lige ved ladevæggen.

Der er oxsen! sa Brynjulv, og hans stemme skingred ved opdagelsen.

Der er bjørn og, sa Steinar og kjendte efter kniven.

Ganske langsomt gik de nærmere. Deres øine vogted spændt paa dyrene ved ladevæggen.

Da de kom saa nær, at de tydelig kunde se dem, saa de, at de to dyr laa som livløse tæt sammen.

De gik da helt frem.

Der laa oxen sunken iknæ, død, med en stor bjørn spiddet paa hornene, dræbt.

De stod længe og gjennemleved i tankerne kampen, som havde staaet der:

Bjørnen kasted sig over oxen. Og oxen mødte den med sine horn og spidded den mod ladevæggen. Og der blev oxen staaende og holde bjørnen fast, til den selv sank livløs sammen. Dens klover havde gravet sig dybt ned i den stenede jord. Hele ladevæggen var oversprøjet med blod. Og al hud var flaaet af oksens nakke. Tungen hang den ud af halsen. Og dens øine var næsten rundet ud af hullerne.

Steinar klapped den paa siden, og hans blik var bevæget og ømt, som var det en kampfælle, han netop havde mistet.

I fællesskab slæbte de saa de to dyr ind i laden og stængte den.

Saa gav de sig af ned mod dalen for siden at vende tilbage med hest og flaa og lemme dyrene istykker og paa hesteryggen føre dem tilgaards.

* * *

Det gik, som Steinar havde tænkt. Faa dage efter var sletterne oppe paa fjeldet, hvor han pleied slaa, afgnavede og sorte.

Han gav sig da til at slaa engene om gaarden, skjønt de langt fra var færdig til slaat.

- Det gjaldt at redde, hvad reddes kunde.

Buskaben dreves ned i dalen og fik gaa der resten af sommeren og beite i lien under uren og paa de smaa græsgrøde lysninger i skogen. Det var smal kost imod fjeldets endeløse beiter. Melkemængden minked, og de tabte i huld.

Steinar saa med gru vinteren imøde, da han skulde sætte en mager besætning paa fjøs. Og med næsten tomme lader.

Han slog hver plet, hvor ljaa kunde føres. Han klatred op i uren og skar med sig det høie stargræs, som vokste mellem stenene. Og han vaded ud i vandet inde i skogen og slog ned siv og den mangelerede kjerringrok og fik det raket ind paa stranden.

Han drev paa, sammen med sine sønner, til langt paa høsten.

De laa i rad og kravled oppe i li og ulænde og rykked med hænderne det fede, vaade græs, som grode, hvor vandet sived mellem sand og sten. Ja, de kløv op til den øverste ur og hug ned det saftige, storbladede bjørnegræs og bar det i store byrder udfor stier saa steile, at de ellers aldrig gik dem af frygt for liv og lemmer.

Og da alt græs var hugget ned, saa der knapt var straa at finde, da bandt de sigden til lange stænger. Og saa gav de sig til at afløve hver birk og hver asp og older i lien.

Og senhøstes gik de tilfjelds med sine river og

rev renmosen løs i store flager og lagde flage paa flage i dynger som smaa læs for saa at hente dem ned om vinteren og blande mosen med det knappe foder.

Da den første sne faldt og buskaben søgte ind paa tunet med ryggen krummet i bue og haarene strittende af kulde og blev staaende og raute for at lukkes ind, da saa Steinar ingen anden raad end at slagte ned sin halve hjord.

Og endda maatte han hele vinteren igjennem hugge birkeris og skave bark til kjørene og hænge granbar ind til faarene.

Da han næste vaar slap sin afmagrede besætning ud, da spired græsset saa glissent paa markerne, at han syntes, han kunde tælle straaene. Og hvor han gik, laa mosen i løse flager og dynger paa den afgnavede sorte jord.

Men bag hver sten og hver tue skreg et iltert, gneldrende dyr. Det var efternølerne, som var stanset, da den alt ødende hær drog videre, ustandselig fremad, til den naadede havet og drukned, saa stranden milevidt var dækket af raadnende, smaa dyrelig.

Han satte foden paa de arrige djævle, hvor han traf dem bag sten og tue. Og de veg ikke. De bed i skoen, som vilde de æde ham. Ja, de veg end ikke for et rullende vognhjul. De sad trodsig og hug sine tænder i hjulet, før de kvasedes sammen.

Men de forsvandt lidt efter lidt.

Og aaret efter var de helt borte. Da aanded han lettet og vidste, at han havde syv aars frist.

Før kom ikke en ny skylle regnende ned fra himlen eller dryppende med taagen tæt som dug over fjeldet.

Vintermarked.

Ind fra seilleden langs kysten strækker den lange, smale fjord sig som en krum arm. Og den smalner og smalner indefter. Til den inderst inde som en haand tar mod elven, der kommer ned fra skogen.

Paa den ene side af elven reiser fjeldet sig, styrtende steilt lige op i himlen. Men paa den andre siden af elveosen ligger en stor sandmo, tæt bevokset med gran og furu. Og bag moen runder sig skogaaser, aas bag aas, til der langt bag hæver sig et trilrunt fjeld, som skallen af en rise, med snekronen paa toppen, som det hvide haar om issen.

Nede ved osen der, hvor Fjord og elv mødes, ligger en række baadnøst og boder, tømret op af store stokker, som er hugget paa moen.

Det meste af aaret staar baadene urørt i nøsterne, og boderne staar tomme.

Men ved jul og paaske og markedstider, da fyl-

des boderne af folk. Og baadene slæbes ud og sættes paa vandet eller drages op og sættes i hus.

Men længere ude, hvor et næs stikker ud i fjorden, der tegner en stor hvidmalet bygning sig mod den grønne aas. Og om den ligger spredt nogle store rødmalede huse, en flere etager høi brygge og en lang, lav krambod, og længst inde mod lien et stenmuret, hvidkalket fjøs, med rød overbygning og rødt tag.

Det er handelsstedet Søfting.

* * *

Den første tirsdag i marts maaned begynder vintermarkedet ved elveosen.

Og da Orm var blet atten aar, drog han sammen med sin far til marked. De læssed to slæder fulde med smørdunker, ostekister og dynger af røget kjød. Øverst paa læsset slængtes hauger af vildt og skind.

Læssene var meget store. For skindene af alle de ren, som blev slagtet under Ravnaflaaget, havde de gjemt til nu. Hver eneste ren var mærket. Og Steinar vilde derfor lade glemsel gro over renernes bortkomst, før han kjørte skindene ned til marked. Efter hvert som de kjørte ned gennem skogen, slutted flere og flere sig til. Saa de var en

lang rad af heste og slæder, da de mandag kvæld naadde ned til boderne ved elveosen.

Steinar havde tømret en bod dernede for mange aar siden. I den ene ende var der en stald med tre baaser til hestene. I den andre enden var et firkantet rum med faste, tømrede senge, og midt ude paa jordgulvet et stort, plumpt bord, hvis ben som pæle var rammet ned i grunden. I det ene hjørne strakte en skorsten sig op gennem taget, med en stor stenhelle som grue en halv alen over gulvet.

Der laa gammelt hø i sengene. Og i hver var der en høstoppet kalveskindspude med haarene ud. Et vindu saa stort som en glug slap en strime af lys indover bordet og delte rummet i to mørke halvdele.

Da de havde sat hestene paa stald, gik Steinar ind og tændte ild paa gruen. Han drog frem fra det mørke dyb under sengene store vedskier og satte dem paa ende i gruen. Og snart flammed og spraked et baal, som lagde hedt lys ud i den dunkle stue.

Saa begyndte de at bære ind fra læssene. De stabled hele boden fuld, saa bare den ene brede seng stod tom. Og derop slængte de to langhaarede skindfelder. Madkisten blev skubbet ind under bordet.

Da alt var baaret ind og slæderne stod tomme

derude, tog Steinar en stav og vælted de brændende vedskier ned, til de laa som en stor glohaug paa stenhellen. Og saa aabned han madkisten, tog et faarelaar og lagde det paa gløderne. Det brased og syded og fyldte rummet med duft af fræsende fedt.

Han sad paa kanten af gruen og passed paa og vendte det, sled nu og da med fingrene smaa kjødstumper løs og aad dem.

Da det var gjennemstegt, stak han piggen paa sin stav i det og bar det hen paa bordet.

Han kasted et par nye vedstykker paa ilden. Og saa satte de sig til at æde.

Lysstriben fra vinduet slukned lidt efter lidt. Til der intet andet lys var end det hede skjær fra baalet.

Da de havde ædt, gik Steinar ud og slængte et fang hø til hestene.

Han stod lidt udenfor og lytted gennem mørket.

Det larmed fra boderne længere nede. Han hørte hammerslag og øksehug. Og nu og da et raab. En hæslatter naadde ham, som klask paa klask i mørket.

En mat hornlygte bevæged sig etsteds. Og en fakkell stod og lyste der, hvor lyden af hammer-slagene og øksehuggene kom fra. Han saa mørke

skikkelser komme frem i lyset fra fakkelen og atter svinde ind i mørket.

Det var en ny bod, som skulde være færdig til næste dag, skjøjnte han.

Naar larmen et øieblik stilned, kunde han høre hestene stampe i baasene. Og en enkelt gang et vildt, skingrende knæg.

Langt oppe i skogen hørte han bjælder og slæde-meier, som hvined paa den frosne vei.

Han steg ind til væggen og saa en rad af heste og slæder drage forbi. Paa hver slæde sad et eller to mennesker sammenkrøbne, som de sov, lubne og formløse i lodne pelse. Skjæggede og hvidrimede ansigter lyste frem som en hvid klat under skindhuen. Hestene fnøs og dampet, hvide af rim, og skramled med sæletøiet.

Da de var komne forbi, gik han ind.

Orm laa allerede og sov under felden.

Uden at klæde sig af krøb Steinar ind til ham og sovned.

Dagen efter spurgte Orm, om de ikke skulde læsse paa slæderne og kjøre ud til Søfting. Han vidste, det var der, de handled.

Aa, det haster vel ikke, mente Steinar og gik ud af boden.

Orm tog sin hue og fulgte.

Der stod folk i flokke ved hver bod og prated og støied. Paa enkelte af boderne var den ene

væg revet ud, saa de stod vidaabne og gabte ud mod veien. Inde i dem stod mænd bag disken og raabte op og viste frem tøier og schawler og tørklæder. Eller de stod bag en haug af kobberkjedler og pander og ringed med store malmbjælder. Skindklædt fra top til taa stod de, og med store, lodne skindhansker. Rimede var de i skjægget af kulden, og der stod en hvid sky ud af de raabende svælg. Det saa ud, som brugte de mund ustanselig, for at ikke læberne skulde gro sammen af kulde.

Ved en af boderne traf Steinar en mand, han kjendte. Manden stod ved siden af en ganske ung pige. Hun stod med nedslagne øine og blussed. For handelsmanden, som var ung og statelig, havde kastet hanskerne og med de bare, varme hænder lagt et stort, broget schawl over hendes skuldre.

Se! sa han.

Han steg et par skridt tilbage, kneised og slog ud med haanden.

Vakrere syn fik ingen se, sa han.

Det skulde De kjøbe!

Men manden udenfor disken murred bare og mente, han havde andet brug for sine penge.

Far, sa pigen, og saa ham tæt i øinene. Hun vilde saa gjerne ha det.

Ja-ja, sa han.

Han vred paa kroppen, fortrak munden og begyndte at prutte.

Pigen skotted op mod handelsmanden og smilte indsmigrende. Hun bøied sig fra side til side, yndefuldt, som et ungt dyr.

Han kunde nok slaa af lidt? mente hun.

Umuligt! sa han. Umuligt! Og han slog ud med armene i dybt alvor.

Da tog faderen frem sin pung og lagde en sum paa disken!

Vilde han ha dem?

Pigen saa paa ham og saa, at han var ligesæl, enten han fik det eller ikke. Han gav ikke mere, det saa hun.

Hun tog i schawlet som for at kaste det fra sig, og sa, surmulende og krænket til ham, som solgte:

De sku' ikke være saa tvær! De kan godt sæl' det for det, far vil gi!

Han saa en stund paa dem begge og forstod, der var ikke mere at faa.

Lad gaa da! sa han og kasted med hodet som en, der gir en gave og er ligeglad.

Men da han havde tat pengene, bøied han sig mod pigen, lagde schawlet bedre tilrette over skuldrene og hviskede:

Det er din skyld! Du skulde ha det! Om jeg saa ikke havde faat en øre for det! Du!

Orm havde staat bag Steinar den hele tid og nidstirret paa den unge pige. Saa stille og gjermt stod han, saa ingen ænsed ham.

Men da handelsmanden bøied sig hviskende mod hende, fortrak hans læber sig, og der kom fra ham en hvæsende knurren, som fik dem alle til at vende sig og stirre paa ham.

Da vendte han sig om og stod, dirrende af skamfuld forlegenhed, og saa ud mod veien.

Steinar nikked henimod ham:

Det er Orm, sa han.

Det er min ældste søn, sa han lidt efter.

Saa gik de to gamle. Pigen fulgte. Hun kom til at gaa ved siden af Orm. Hun slog nogle gange armene ud i luften og igjen ind mod kroppen, saa schawlet flagred om hende som brogede vinger.

Ved du, hvad jeg hedder? sa hun med ét. Men hun saa ikke paa ham. Hun strøg med den ene haand over schawlet og glæded sig.

Nej! sa han.

Og hans stemme var hæs af bevægelse.

Saa blev han gaaende og tie og hakke tænder, som om han frøs.

Jeg hedder Ormhild, sa hun noget efter og saa paa ham og glemte en stund schawlet. Og hendes øine tindred.

Og du hedder Orm! Er det ikke underligt?

Hun gik tæt ind til ham og saa hans ansigt bæve som foran graad.

Da lo hun og talte til ham ovenfra, som var det en liden gut, hun snakked med.

Fryser du? Vil du ha schawlet?

Og hvert af hendes ord sang ung kaadhed ud i den kolde luft.

Da stansed al bevægelse i ham. Og han var næsten ond i øinene, da han nu saa paa hende.

Han brugte ikke at fryse, sa han.

Han havde været ude baade vinterdag og vinter nat før.

Ja-ja, sa hun og blev alvorlig og gik ham ikke mere saa nær.

De to mænd stansed ved en lang, lav bod. De saa tilbage efter de unge. Og gik saa ind.

Orm og pigen gik efter.

Da de aabned døren, bølged hvid, tæt frostrøg ind, saa de stod en stund som i tyk taage og skjel ned intet.

Men da taagen spredtes midt i rummet og samlede sig som fugt paa væggene og under taget, saa de boden næsten fuld af folk.

Paa lange bænke langs væggene sad de. Og paa de smale borde foran dem stod spølkummer fulde af rygende kaffe. Her og der mellem spølkummene stod brændevinsflasker.

Hele rummet var fyldt med duften fra kogende kaffe og den skarpe aande fra dampende sprit.

Inderst inde ved den ene tvervæg var en vældig grue, hvor en stor ild flammed. Og over ilden hang

i skjælinger svære kobberkjedler. De putred og spytted sorte, sydende draaber ud af tudene.

En lang, mager mand stod ved ilden og passede kjedlerne.

Steinar gik op til ham og sa stille, at han vilde ha kaffe til fire. Og han pegte ned mod den ene bordende, hvor de tre var kommet til sæde.

Ja, sa manden, høit og larmende.

Bare sæt dig du! Bare sæt dig!

Steinar gik, liden og krogbenet, tilbage.

Sjur, sa han, da han havde sat sig. Og han nikkede til den unge piges far.

Skulde de ikke ha sig en dram?

Aa — jo — det kunde nok gjøre godt, hvor det kom! mente Sjur og skuttede sig.

Da reiste Steinar sig igjen og gik stille og uanselig, som før, op til manden ved ilden og snakket lavt og stilfærdig til ham.

Ja, sa manden og buldred som før:

Bare sæt dig du! Bare sæt dig!

Nu var der en, som raabte nede fra bordet:

Lars!

Og da han ikke straks fik svar, slog han næven i bordet, saa kopperne klirred:

Kaffe-Lars! Kan du ikke høre, din lange dævel?

Du raadner vel ikke, mens du venter, sa Lars. Og hans røst var buldrende som før.

Og da manden dernede satte begge næver i

bordet og sad og kroed sig, som eied han hele boden, lo Lars. Og hans ord larmed igjen gjennem rummet.

Jagu tror jeg, at lusen begynder at hoste og nu! sa han.

Men det kunde nu være det samme, bare man ikke fik indmaden i synet, naar hun sprak.

Han skjænked fire spølkummer fulde og bar dem ned til Steinar og hans fæller. Og han drog en flaske op af lommen og satte den paa bordet.

Saa vendte han sig til manden, som havde raabt op:

Skulde han ha mere kaffe? sa han. Og hans ansigt var helt roligt, men stemmen høi som før.

Og manden, som var sunket noget sammen under latteren, retted sig igjen og gnedred af sinne:

Ja, hvad fan trode han ellers, han vilde?

Der blev drukket meget, kaffe og brændevin. Og praten lød høiere og høiere.

Men hver gang Lars sagde noget, drukned al anden lyd som bækkesirl i fossedur.

Steinar og Sjur flytted sig lidt bort fra de to unge og talte lavt og fortroligt sammen. De skotted nu og da over paa de to. Hver for sig tog de maal af dem.

Og da de rygende spølkummer var tømte, rakte de hinanden haand og var enige:

Ormhild skulde følge med Steinar og Orm til Steinarstad og bli der til næste vinter. Blev det saa ikke par af de to, saa fik hun komme hjem igjen.

Hun kunde nok gjøre gagn for sig, hvor hun kom, skrød Sjur.

Hans ansigt var rød-blisset af den stærke, varme drik. Hans øine begyndte at svømme. Og mælet var tykt.

Han blev ved en stund at lalle om datteren:

Hun var den eneste, han havde! Ja! Han havde ikke flere! nei! Han havde ikke flere! Og god var hun. Ja som solen!

Og feil fandtes der ikke paa hende.

Han blinked over mod Steinar.

Han kjendte nok sin datter, skulde han tro. Hun ligned mor sin.

Nei — feil fandtes der ikke paa hende. Den blev ikke snydt, som fik hende, nei!

Han lo og var hjertelig mild i minen:

Aanei, du skulde set mor hendes!

Saa sank han sammen og blev en stund tung og stille.

Men tog sig saa i det. Og skrød nu med smaa næveslag i bordet:

Det vilde han si — og det kunde han staa inde for: der fandtes ikke plet paa hende saa stor, som

en haand kunde skjule, som ikke var, som den skulde være.

Pludselig gik der en skjælven gennem ham. Og han misted mælet.

Han knækked helt sammen og blev liggende med hodet paa armene fremover bordet. Der kom nu og da en huggende lyd fra hans strube som fra en hund, der bjæffer i søvne.

Steinar kaldte paa Lars og betalte. Saa stak han brændevinsflasken til sig, tog Sjur under armen og fik ham paa benene.

Og de vakled ud i kulden, alle fire.

De gik hen til Steinars bod, hvor Sjur sank om paa sengen og sovned.

Ormhild satte sig paa en stabel af skind. Og Orm satte sig tæt til hende. Han var modig nu — og djærv i ordene.

Han tog hende om livet og trykked hende til sig:

Du skal da bli jenta mi! sa han. Og han tog om hendes hode og kyssede hende.

Hans øine var skinnende og stive, som stod de paa stilke. Og der brandt en brun plet i hver af hans gulgraa kinder.

Steinar saa engang hen paa dem og viste venlig tænder.

Saa tog han nogle ulveskind under armen og gik ud.

Orm bøied sit ansigt tæt til pigens.

Hun sad ganske tryk som den, der er uden frygt.
Og hun dirred i ung kaadhed. Dette var leg! —
Ja! — Dette var leg!

Men da hun nu mødte hans stive, skinnende
øine, skjælv hun pludselig, som var hun kommet
nøgen ud i kulden.

Aa nei! sa hun.

Aa nei! blev hun ved, mens han drog hende
tættere og tættere til sig.

Og hun kunde ikke faa sine øine fra hans.

Hun blev bare ved hjælpeløst at gjenta, til det
lød som hulkende støn.

Aa- nei! Aa- aa- aa- nei!

Hendes legem gav efter, blev ved at give efter,
villigt og mygt, som en vidje, for det mindste tryk
af hans arm.

Og hele tiden stønned hun hulkende:

Aa- nei! Aa- aa- aa- nei!

Og hendes øine laa hjælpeløst fangen i hans
stive, uskiftelige blik.

Noget efter laa de ved hinandens side paa skin-
dene og pusted dybt.

Han saa over mod Sjur, der laa sammenkrøben
og snorked henne i sengen.

Pigen saa op mod taget med øine, der var slø-
rede og stille. Hun hiksted endnu nogle gange som
et barn, der falder til ro efter graad.

Kort efter sov de, tunge af brændevinet, de havde nydt, mætte af kjærtegn og søvnige af varmen fra gruen, hvor en vældig glohaug sved hede ud i rummet.

De sov endnu, da Steinar kom tilbage.

Han saa paa deres blussende ansigter og pigens krammede kjole.

Og han nikked hen for sig og var tilfreds.

De vaagned, da han drog nogle store vedskier frem under sengen og kasted dem paa gløderne.

De blev liggende en stund og stirre om sig med undrende øine, som var der noget, de havde glemt, noget vidunderligt, de ikke rigtig husked.

De skulde ha sig en dram, sa Steinar og rakte Orm flasken.

Han drak og gav den til pigen. Hun lukked øinene, mens hun lod en slurk brændevin svide gjennem halsen. Hun sad nu opreist. Og der gik en gysen gjennem hendes skuldre efter den stærke drik.

Steinar tog ud af dyngerne flere knipper af vildt og skind. Han bad dem ta saa meget, de kunde bære, og bli med.

De gik til en bod, hvor en opkjøber af skind og vildt holdt til.

Mens Steinar stod og akkordered med manden, kom en ung, sortsmusket fyr ind. En kvæn. Det var let at se.

Han gik hen til Ormhild og spurgte, hvor hendes far var?

Han ligger og sover, sa hun og lo.

Men hendes latter var lydløs og stille. Og hendes øine var fulde af fjernhed og ligesom knapt vaagnet op af drømme.

Da gik han ganske nær til hende og saa hende undrende ind i ansigtet.

Og hans bryn trak sig grundende sammen.

Han blev staaende og se hende forskende ind i øinene.

Til hun blev rød som dryppende blod.

Hun spurgte, og stemmen dirred i vrede:

Hvad vil du?

Da bøied han hodet. Og de mørke øine skjeled vildt ud af øienkrogene under den voldsomt rynkede pande.

Det var synbart, at han mistænksomt og krampagtigt grundet paa noget, han ikke forstod.

Da han igjen saa hende ind i ansigtet, var der endnu mere undrende forsken i hans øine.

For han kjendte hende ikke igjen. Og han kunde ikke forstaa det.

Han havde jo været sammen med hende hver dag næsten et aar paa hendes fars gaard.

Nu stod hun foran ham, den før saa barnekaade pige, og blussed og dirred af vrede i stemmen.

Hvad vil du? sa hun igjen.

Og der var i hendes ord en skamfuld, rasende vrede, som havde han overrasket hende nøgen og ikke vilde gaa, ikke vilde gaa.

Orm, som havde staaet henne i en krog og set paa en svær bjørnehud, kom ganske langsomt nær de to. Saa lydløs kom han som en kat, der lister.

Hans læber bevæged sig, men der kom ingen lyd.

Han skjød sig ind mellem dem, uhørlig som en skygge.

Hun gjemte sig bag ham. Og stod skjælvende og ventede paa, hvad der vilde ske.

Den sortsuskede saa pludselig hans gulgraa, fortrukne ansigt foran sig og for tilbage.

Orm fulgte efter, tæt ind paa ham, med hodet fremstrakt og tænderne blottede og skinnende.

Da bøied den sorte sig sammen og tog efter kniven.

Men i samme nu lød et hæst raab. Med et sprang var Steinar ham lige ind paa livet, greb ham om begge arme og løfted ham og kasted ham ud af boden.

Han kom ned paa benene, tumled tværs over veien, før han vandt ligevægt.

Saa lusked han af.

Skindhandleren, en storbygget mand, stod gan-

ske stille og saa paa Steinar og mumled mellem tænderne:

Det var som satan! Det var som satan!

Han havde hidtil staaet temmelig kneisende overfor den uanselige skogbo. Og nu og da let en kort og selvsikker latter.

Men nu blev han varsom i ordene. Hans ryg blev mere rund. Han bøied sig, naar han talte.

Og da handelen var afgjort, og de tre gik henad veien til sin bod, stod han længe og saa efter dem.

Det var som satan! Det var som satan! sa han igjen hen for sig.

Den mand vilde han ikke ha strid med, tænkte han.

Og han slog det fast i sit minde.

Sjur sov endnu, da de traadte ind.

Ormhild satte sig paa bænken nær sengen. Ganske stille sad hun der og saa paa faderen.

Hun vidste det nu, at hun skulde bort. Hun skulde flytte hjemmefra! For at flytte hjem! Hvor var det underligt.

Hun smilte blødt og bevægede et par gange haanden, som vilde hun kjærtegne faderen, som sov med aaben mund, krummet sammen inde i sengen.

Steinar og Orm gav sig til at bære ud alt, de havde af ost og smør og kjød. De tog ogsaa nogle skind og noget vildt.

De læssed sine slæder, spændte hestene for og kørte udover til Søfting.

Paa tunet derude stod slæde ved slæde. Luften var fuld af dunst som fra en stald. Og der lød en dyb, ustanselig knurrende og malende lyd fra alle de tyggende heste. Hele pladsen mellem fjøs og stue og krambod og brygge var oversaaet med hør.

Steinar gik ind i kramboden. Han trængte sig frem mellem de mange mennesker hen til disken.

Et par unge betjente var i ivrig bevægelse mellem hylder og disk.

Det gnisled fra skuffer, som droges ud. Og det klang fra andre, som sloges ind. Og fra vægtnes messingskaaler, hvor kaffe og ærter og gryn blev veiet, kom en lyd som fra rislende smaasten.

Men over det hele steg snakket som en brusen under det lave loft.

En halvgammel mand, med glatraget ansigt, kom fra kontoret bag boden.

Da han saa Steinar, gik han hen til ham.

Han var kroget, næsten puklet, med abeagtig lange arme.

Naa? sa han, lagde hodet paa siden og vented.

Steinar sa, at han havde to læs staaende derude.

Kjør dem hen til bryggen, sa den krogede lavt.

Steinar trængte sig mellem sværmen ud.

Da han og Orm kørte op foran bryggedøren, stod manden der.

Saa! saa! sa han og rørte hænderne utaalmodigt, mens Steinar og Orm bar ind fra slæderne.

Saa! saa! blev han ved som en, der hypper paa en hest.

Da alt var veiet, saa han brat ind i Steinars ansigt og spurgte hvast og hurtig, om han ikke havde mere vildt og flere skind?

Du faar ta det, jeg har, sa Steinar og vendte sig fra ham og raabte:

Proo! til hestene, som stod helt stille derude.

Lidt efter fulgte han med ind paa kontoret og fik opgjør.

Da de saa havde faat, hvad de trængte fra kramboden, kørte Steinar og Orm tilbage.

Dagen var gaat.

Den vintergraa fjord under fjeldet sortned. Skogen blev tæt og mørk. Og den hvide strand graaned.

Som mørket mere og mere tætned, var det, som sank denne hvidgraa strandstrimmel, hvor veien gik, dybere og dybere, til det var, som stod fjorden og skogen som en sort væg paa hver sin side af veien.

Langt fremme skinned fakler og lygter som draaber af lys. Og over bodernes lave tag derinde laa

en skjælvende, urolig lysning, et skjær som af brændende morild fra gnisterne, som de aabne skorstene spruded ud i mørket.

De kjørte i skrappt trav ind . . . forbi boderne, hvor straaen fra de smaa vinduer ramte dem som lys fra susende brandpile.

Hele veien var her stribet af dette lys fra smaa glugger.

Her og der stod folk og tramped og skraaled paa en skinnende plet under en fakkell eller en lygte.

Fra Kaffe-Lars's bod larmed det høit, da de kjørte forbi. Og larmen fulgte dem som lyden af en bølge, der bryder i ens kjølvand.

Da de havde sat hestene paa stald og kom ind, tog pigen fra gruen en pande stegt kjød og satte paa bordet.

Sjur vaagnet og spiste med. Han var tung og ordløs. Og han vælted sig straks efter ind i sengen igjen.

Noget efter lagde Steinar sig ind til ham.

De unge kunde sagtens finde sig en plads paa skindene, mente han og lo mildt.

Kort efter sov de.

Ilden sank sammen.

Til der bare var en glohaug, som hele natten blev ved at gløde som et stort øie i det dunkle rum.

Dagen efter, da Sjur var gaaet, bad Steinar pigen

gaa til skindhandleren og bede ham komme til Steinars bod.

Han vilde sælge ham alle renskindene.

Det vared noget, før han kom. Og Steinar gik ud for at gjøre de sidste indkjøb. De skulde kjøre hjem-over engang i løbet af dagen.

Da skindhandleren kom, var Orm ene.

De begyndte at overse skindene og slænge dem, et for et, ud af boden.

Mens de holdt paa med det, kom en gammel lap og stansed og saa paa.

Han saa, at der var skaaret et stykke bort af hvert skind der, hvor de pleied at være mærket, hvis det var skind af tam ren.

Og dette var tamrenskind, det saa han.

Han stod bøiet over dyngen.

Men pludselig for han iveiret og var brændende gul i sit magre ansigt.

Det er skindene af mine ren — din tyv! skreg han.

Og han stod og dirred med krampagtig knyttede hænder.

Det er løgn i din hals! sa Orm.

Han gik tæt ind paa lappen, for at faa ham væk:

Det er løgn! Din fin-dævell! hvæsed han.

Handelsmanden hørte det. Han husked optrinnet

igaar og tænkte, at det var bedst at ta parti for Steinar og hvad hans var.

Han retted sig, stod høi og stor og spurgte fuld af myndighed:

Hvad siger du, lap?

Lappen saa sig om og saa, han var ene med de to. Ingen af hans fæller var nær.

Da veg han, som gav han sig.

Men pludselig stod den sortsmuskede unge kvæn bag ham.

Det er dine skind! Ikke gi dig! sa han i lappens øre.

Han saa paa Orm. Og hans øine var blodskudte af ondskab og had.

Han havde set Steinar forlade boden og vidste, at Orm var ene.

Din rentyv! hvæsed han mod ham over lappens skulder.

Ja — din rentyv! sa lappen. Han fik atter mod. Og hans syngende mæle dirred af had og harme.

De e-e-rr mine skind!

Det er løgn! Fin-dævell sa Orm igjen.

Han stod foran de to og hopped af sinne.

Da sprang den sortsmuskede med et sæt ind paa ham og hug ham sin kniv i brystet.

Orm sank ikke sammen straks. Han slog begge hænder om kvænens strube og sled ham ned paa veien under sig.

Der lød en gurglende lyd, som fra en, der er ved at kvæles.

Kniven faldt kvænen ud af haanden og laa og blinkede med det blodplettede blad i sneen.

Men med ét hvidned Orms ansigt. Han sank sammen. Og hans hænder aabned sig magtløse.

Han laa som død, med blodet piplende ud i den hvide sne.

Handelsmanden bøiede sig over ham. Og han stønede af gru, da han saa det dødblege ansigt og hørte sneen fræse under det varme blod.

Saa hurtigt var alt dette sket, at han ingen tid havde faat til at gribe ind.

Han rev nu Orms tøj fra brystet og stemmed sin ene haand haardt mod saaret.

Saa gav han sig til at raabe om hjælp.

Mens han knælede og af al kraft trykkede saaret sammen med sin haand, blev han ved at brøle om hjælp. Til de styrtede ud, mand for mand, ud af boderne og kom løbende.

Saa optat var han af den saarede, at han hverken ænsede kvænen eller lappen.

Og da folk samledes om ham, og han begyndte at fortælle og saa sig om efter de to, var de begge forsvundne.

Og ingen saa dem siden.

Da Orm kom til sig selv, laa han inde paa sengen. Og ved siden stod Steinar og handelsmanden.

Ormhild sad paa bænken og hulkede:

Det er ikke min skyld! Det *er* ikke *min* skyld!

Ingen ænsed hende.

Steinar tog en haandfuld bladtabak fra en lomme under trøien. Han rev et tyndt blad løs og lagde det over saaret.

Ikke rør dig! sa han.

Ikke rør dig!

Saa tog han et semsket renkalveskind. Det var hvidt og mygt som tõi. Han skar en lang og bred strimmel og lagde den over tobaksbladet paa saaret og om Orms bryst som en stram gjord.

Blødningen hørte helt op.

Orm laa mat og stille.

Steinar satte sig paa sengekanten og sad længe og saa paa sønnen.

Saa bad han Ormhild sætte sig derhen og passe paa ham.

Han maatte ikke røre sig, sa han.

Saa gik han ud.

Hele dagen løb han fra bod til bod, ledende efter den sortsmuskede kvæn.

Han saa ind til sønnen et par gange.

Og løb saa igjen.

Han spurgte ingen, svared heller ikke paa ord, som raabtes til ham.

Løb bare som en ulv, der søger et spor.

Og da natten kom og alt lidt efter lidt blev stille, listed han lyttende fra væg til væg.

Dagen efter bar han Orm ud og lagde ham paa et leie af hø paa slæden. Og dækked ham til med fel-den.

Saa kørte han og Ormhild, ganske varsomt, skridt for skridt op gennem skogen . . . . . hjem.

Hjemkomst.

Oppe paa fjøsloftet paa Steinarstad stod Brynjulv og kasted hø ned gennem en lem. Og nede i fjøset gik Thorbjørg og bar høet, i fangfuld, til dyr efter dyr.

Under taget derinde hang en stor hornlygte og bredte sit matte skin over dyrene og over det sorte gulv. Et par lam tumled løse om ude paa gulvet. Og bag gitret i en krog stod faarene og blanded sin brægen med kjørenes kalden.

Ja! Ja! sa Thorbjørg og skyndte sig fra baas til baas.

Saa! Saa-aa! sa hun:

Nu faar I!

Og der var en slæbende sang i hendes stemme, som det var børn, hun tyssed paa.

Da alle dyrene havde faat sit hø, raabte hun op til Brynjulv, at der var nok.

Kort efter kom hans ben ned gennem lemmen og lidt efter hele kroppen.

Han hang et øieblik i armene og slap sig saa ned. Moderen satte sig til at melke. Han gik en runde, til hver ko og hvert faar, og saa dem æde. Saa tog han en af de smaa skamlere og satte sig mellem to kjør, ganske nær moderen.

De tied en stund, begge.

Der hørtes ikke andet end den masende lyd fra alle de tyggende dyr, og nu og da et horn, som slog mod bolken, og den taktfaste, vaade klang af melken, som spruttede fra spenerne og plaskede i bøtten.

Pludselig holdt hun inde med melkningen, sad stille, lyttende en stund.

Aaa nei, sa hun saa.

Og begyndte igjen at melke.

Jeg syntes, jeg hørte en bjælde, sa hun forklarende.

Der var atter stille en stund. Saa sa hun:

Men ikvæld maa de vel komme.

Ja, sa han, uden forventning i ordene.

Og hans lyse ansigt blev med ét skummelt som af had.

Hvorfor skulde Orm faa kjøre med — og ikke han?

Ordene slap fra ham, pludseligt, som blottet han sig uden at ville det.

Aa — det havde naget ham, hver time i disse dage.

Og som han havde gaat der ene med moderen,

som altid havde travlt med sit, havde denne store forurettelse slæbt alle andre efter sig. Han husked hver eneste gang, faderen havde tilsidesat ham for Orm.

Det var jo altid, som om Steinar maatte tænke sig om for at huske, at ogsaa Brynjulv var hans søn.

Moderen saa paa ham:

Aa — han er da den ældste, sa hun.

Men hun angred det i samme nu. For han slog hodet iveiret og næsten skreg:

Ja — han er den ældste — den ældste!

Fan hakke! sa han, og reiste sig og gik fra hende.

Hun kunde høre, hvor det larmed i hans strube som af hulken.

Men han er da bare et aar ældre, sa han og kom tilbage.

Moderen smilte mildt mod ham:

Vilde han da, at hun skulde være alene hjemme?

Han skulde nok bli med næste gang, sa hun trøstende.

Næste gang! Næste gang! gjæbte han.

Men han vilde ikke gaa der hele sit liv og vente paa — næste gang!

Nei — han vilde ikke! sa han og reiste sig igjen fra skamlen.

Hvad vilde han da? Moderen slap spenerne. Hun sad forøverbøiet, spændt og ventend.

Han vilde bort! Ja — om han saa skulde bo helt alene i en hytte langt fanivold.

Og da han havde sagt det, var det, som had og harme strøg fra ham.

Hans blik blev lyst og tindrende. Og stemmen sang af mildhed:

Du kunde jo komme til mig engang, sa han.

Han blev staaende en stund, taus og stille, med smil paa smil flakkende over sit ansigt, som solstreif over blød eng.

Og gennem hans sind suste vildskogen med orrespillet om vaaren, og natvaakens fløiten de lyse sommernætter. Han hørte den sugende lyd af bjørnens labben over blød myr og knækket af kvist under elgens klover. Ja — han saa det langbenede dyr stolpe afsted, som paa stylder, med de store, flade horn lagt bagover halsen der, hvor bar og grene skured tæt om det vældige hode.

Ja! — ja! sa han høit.

Moderen smilte. Hun tog hans haand og drog ham ned paa skammelen.

Hun sad længe og saa paa ham. Hendes læber aabned sig flere gange, som vilde hun tale. Men de lukkedes igjen, som betænkte hun sig.

Til sidst sa hun, og hendes ord kom usikre og slæbende:

Hun skulde fortælle ham noget.

Men han maatte ikke sige, at hun havde sagt det.

Han maatte ikke lade Steinar og Orm vide, hvad hun fortalte ham.

Hun taug igjen, som fortrød hun.

Men da blev han utaalmodig og trængte paa:

Hvad var det? Hvad var det da?

Ja. Saa fortalte hun da om sin hjembygd, om sin fars gaarde, om lien og dalen og de halvt afslaaede enge, om kvældtaagen, der som en sølvsky bølged langs elvedraget, om aspeløvet, der glitred som skjæl henne i aspeskogen, og birkeløvet, der hang i klaser saa fine, at de næsten svandt hen i luften, og om elven, der laa midt i dalen som en klinge, der deler et leie, og om fossen, som blev ved at dure og dure som en evig malende kvern. Om middagshvil, fortalte hun, da solen stod hed over slaatteteigerne i lien, og bækken var svalende at bade i og græs bunden klappede kjølende under fodsaalerne og det lange græs piskede om læggerne.

Hun blev længe ved at fortælle. Og alt hun fortalte, det var om bygden, som den var den dag, hun forlod den, som havde hun i alle disse aar ikke husket andet, ikke set andet, naar hun lukkede sine øine, end denne ene sidste dag.

Da hun tilsidst tied, sad hun en stund, med et sorgfuldt drømmende smil.

Og saa fortalte hun det hele en gang til, som var der paa hendes sjæls valser bare denne eneste melodi.

Brynjolv hørte hende til ende ogsaa anden gang.

Og nu saa ogsaa han hver ting, som stod han hos hende i lien. Han bevæged nu og da sin ene haand, som vilde han pege udover dalen paa alt, han saa: den sorte skygge under aaserne, den hvide perlesky over fossen og elven, der laa bugtet som en flammeklinge, midt i frugtbarhedens leie.

Men da hun igjen tied, spurgte han:

Kan vi ikke reise did?

Og lidt efter sa han, som var der ingen mening i andet:

Vi reiser did! Ja vi gjør, mor!

Aa — det er langt, sa hun. Og hun smilte som en, der har givet sig over og intet kræver.

Lidt efter bøied hun sig tæt mod ham og talte, blødt og stille, mens hun klapped hans haand.

Han skulde ikke være vred paa Orm og heller ikke paa sin far.

Naar han ikke længer vilde være der paa Steinarstad, saa fik han prøve, om han kunde finde vei over fjeldene. Og kom han frem, fik han fortælle, hvem mor hans var. Kanske fandt han ogsaa far hendes i live.

Men du da, mor? sa han.

Jeg blir her, sa hun.

Og pludselig blussed hendes ansigt, og hun sad rank og stolt paa skammelen.

Det maa du sige, hvor du kommer, sa hun.

Og hendes stemme klang fuld og fast: Fri og uden tvang lever jeg her paa Steinarstad.

Og jeg har det godt! Det skal du sige.

Hun sad lidt, kneisende og tied.

Saa bøied hun sig, braat, som brast hun sammen. Gjennem hendes ryg gik ryk paa ryk, som sad hun og hiksted og kvalte graad.

Pludselig for Brynjulv iveiret.

Der er de!

Han stod stivt lyttende:

Der er de! sa han i aandeløs iver.

Og i samme nu var al forurettelsen, og disse dages ædende nag, som svundet af hans sind.

Han styrtd ud og stod og lytted ude paa tunet.

Det var maanelyst. Den blaa-hvide flade ligned en sjø, med skogen som en mur af sorte klipper om bredderne.

Som en flod skylled lyset ind paa tunet, saa husene ligned smaa øer.

Bjældeklangen kom nærmere, stadig nærmere. Men der lød intet raab, intet:

Haa-haa! som hilsen til gaarden. Bare de to bjælder blev ved at lyde. Den store firkantede malm-bjælde, paa skraaken, der slog sine tunge, lange slag:

Klang! Klang!

Og de to runde, under bringen paa den yngste

hest, som risled sine sildrende lyde ind mellem de tunge klemte.

Brynjolv fyldte brystet med luft. Og saa tømte han det igjen i et langt raab:

Haa-aa-haail

Han stod lidt og trak langsomt veiret og hørte skogen svare:

Aaa-i!

Men fra de kjørende kom ikke svar. Bare bjælkerne blev ved at lyde som før.

Nu kunde han ogsaa høre slædemeiernes gnisden mod sneen. Det gnisled og gnisled. Det var som lyn af lyde i den maanekolde kvæld.

Han raabte igjen.

Og stod saa atter og trak veiret stille og lytted. Men fik ikke svar fra folk. Bare skogens haanende:
Aa — i!

Det rulled, som latter. Og døde langsomt hen.

Torbjörg kom ud fra fjøset, med de fulde bøtter. Hun stansed bare et øieblik:

Der er de jo, sa hun og skyndte sig ind i stuen.

Brynjolv begyndte at gaa de kommende imøde.

Hvad er der iveien? tænkte han.

Hvorfor hørte han ikke ord, ikke mands mæle fra dem?

Det vælded ham over, som ond gru. Han husked engang — for længe — længe siden, at Steinar kom

kravlende ene og udaset hjem, da ulvene havde ædt hans hest.

Hvad er der iveien? blev det ved at jamre i ham, mens han øged sin gang, til han næsten løb dem imøde.

Han steg ud i sneen ved veikanten, da han mødte dem.

Den forreste hest strakte mulen henimod ham og humred gjenkjendende.

Steinar sad ubevægelig foran paa slæden.

Brynjolv følte sine knæ skjælte. En kraftløshed kom over ham, saa han var ved at synke sammen:

Der laa jo Orm bag i slæden, helt stille.

Var han død?

Brynjolv greb fat i det bagerste af slæden. Og bøiet fremover blev han gaaende og hulke og stirre paa broderen. Havde slæden stanset, vilde han have kastet sig ned og jamret om tilgivelse for disse dages onde tanker.

Nu blev han gaaende der bag slæden, pint af anger.

Lidt efter lidt svandt hans bevægelse. Han saa nu, at Orm leved. Og han hulked ikke mere. Gik bare og saa inderlig ømt paa broderen.

Først, da de stansed paa tunet, ænsed han Ormhild, som sad paa den bagerste slæde.

Han saa hendes friske ansigt og mødte hendes unge øine.

Og han aanded pludselig op i stor undring. Han blev staaende og se paa hende med vidaabne øine.

Han havde aldrig set andre kvinder end moderen.

Hvem var hun? tænkte han. Og der var i hans tanke noget, der ligesom spurgte:

Hvad var hun? Var det en hulder fra skogen?

Han gik hende ganske nær med et forlegent smil skjælvende paa sit ansigt.

Han rørte ved hende, gik bag hende og strøg hende over ryggen.

Hun lo pludselig. Og hendes stemme sang af ung kaadhed:

Hvad var han for en? Var han Orms bror?

Nei, det kunde han ikke være! sa hun stille, til sig selv.

Og hendes øine blev kjærtegnende og fuld af ny glæde.

Nei, det kunde han ikke være! sa hun igjen, stille, og blev ved at se paa ham. Og der skylled som bølger af fryd gennem hende ved synet af hans smukke, lyse ansigt og hans gode, undrende øine.

Saa vendte hun sig og saa sammenlignende over paa Orm.

Han laa bleg og stirred paa de to.

Da blev hun kold af anger og gik hen til slæden. Og hun stod bøiet over ham og vidste ikke, hvad hun skulde gjøre. For hun havde noget at bøde.

Ja hun havde. Han saa paa hendé. Og hans øine var haarde, næsten onde.

Brynjulv kom hen og talte til ham. Men han svared ikke.

Han saa bare paa de to. Han følte sin kraftløshed. Og hans øine blev skinnende af had.

Steinar tog ham i sine arme og bar ham ind i stuen.

Brynjulv spændte den ene hest fra og satte den paa stalden.

Ormhild rev sin pels af, spændte selv sin hest fra og satte den ind.

Der var mørkt derinde. De blev staaende en stund mellem dyrene. Og gennem hestenes tyggen kunde de høre hinandens aandedrag dirre ud i mørket.

Pludselig flytted de sig begge to. Og stødte sammen.

Aa — nei! sa hun.

Han lo, en skjælvende, tankeløs latter. Han fandt ikke ord at sige.

Aa — nei! sa hun igjen.

Og hun klynged sig med ét ind til ham og hulked som i angst og ulykke.

Hvad er det? sa han.

Han lo ikke mere, men blev fuld af alvor og medynk:

Hvad er det? sa han igjen.

Han lagde armen om hende og smilte, mildt og trøstende, ud i mørket:

Lammet mit! Lammet mit! sa han pludselig og klapped hendes kind.

Og han vidste ikke, hvad han sagde. Vidste bare, at der stod et Væsen hos ham, som maatte trøstes og klappes tilro.

Saa — saa! sa han.

Og han blev ved at klappe hendes kind.

Nu skal vi gaa ind, sa han lidt efter:

Saa — saa!

Og han førte hende stille ud af stalden.

Da de kom ud, retted hun sig og saa paa ham. Og al angst og hulken var strøget af hende. Der kom et udtryk af harmfuld anger i hendes øine.

Hun gik rolig foran ham ind i stuen.

De blev staaende lidt indenfor døren og glippe med øinene mod lyset.

For midt i rummet hang en vandret, firkantet jernplade i fire spinkle kjættinger. Og paa pladen flammed et lysende baal af fede fururodsspaaner. Lige over var en liden glug i taget, hvorigennem den tynde, blaa røg svandt som aandepust ud i den kolde luft.

Da de havde vænnet sig til lyset, saa de paa engang hen til sengen.

Og de mødte Orms onde, stirrende øine.

Da forstod Brynjulv. Det sang gjennem ham med smertelig forvisning:

Hun var Orms! Han havde havt hende med fra marked! Ja! Ja!

Han blev siddende paa bænken hele kvælden og svælge og svælge, for graaden sad tyk i hans hals.

Og naget fra før og følelsen af forurettelse aad og aad i ham. Til det var, som al mildhed forlod ham. Og han sad der, skummel af ondskab og had.

Det begyndte at vaares.

Over den dybe sne i skogen laa barnaalene tæt og aad sig dybere og dybere.

Der blev store huller i sneen om hver træstamme, saa jorden, ved roden, laa bar og fuld af væde.

Med foden i snemarken stod løvtræer og skjød knopper mod solen.

Over granerne laa et skjær som af gul silke, for paa hver liden kvist glitred et gulpuppet skud i den blanke luft.

Og furuerne var som dyppet i sølv.

I bakkehældningerne mod syd lyste store, sne-løse pletter frem, nygrønne og overrislede af smaa bække. Over det friske grønne laa skumflager og dirred og døde, som ny sne paa varm jord.

Fra uren syded og larmed det dagen igjennem.
Til kvælden kom og solen svandt, og det var, som
strøg en kold haand henover jorden.

Til maanen saa lagde sit blaa lys over glitrende
skarsne og blinked i de stivnende bække.

Da tied hver sydende og rislende lyd lidt efter
lidt.

Til de smaa bække laa som blanke klinger og
skinned over grønsværet, og skumblærerne som
glasbobler lyste i den blaa kolde nat.

* * *

Orms saar heledes lidt efter lidt.

Og før sneen var af jorden, kunde han ta del i
alt arbeide paa gaarden.

Der veksledes næsten ikke ord mellem de to
brødre. De holdt sig saa langt fra hinanden som
muligt.

Men hvor de var og hvor de gik, var luften tyk
om dem, som foran uveir.

Ormhild gik mellem dem, som i ekstase. Hun var
altid i bevægelse. Og hun talte ustanselig. Og lo
tidt.

Hun fik næsten ikke svar fra nogen af dem. Og
dog blev hun ved at tale.

Og hun vandred fra den ene til den andre, rast-

løs, som var hun angst for at gro fast til hver plet, hvor hun satte sin fod.

Var de sammen ude, da kunde hun pludselig sørge for, at hun havde noget at gjøre ganske nær Orm, som vilde hun stryge sig op ad ham som en kat, der skyder ryg og maler.

Og næste nu var hun igjen borte fra ham. Og hendes øine hang nu ved Brynjulv, som vilde de aldrig slippe ham.

Om kvældene i stuen — kunde hun pludselig klage over lyset og saa flytte sin rok hen til bænk, hvor Brynjulv sad og bødde et ørretgarn eller snoed en fuglesnare.

Saa sad hun da en stund der og talte til ham. Hendes øine skinned imod ham. Og hun ænsed ikke, at rokkens snurren døde hen og hjulet lidt efter lidt gik i staa.

Til hun saa over mod Orm og saa hans ansigt skjælv af raseri.

Da begyndte hun at skubbe rokken frem og tilbage:

Den staar ikke støt, sa hun.

Og saa reiste hun sig og bytted plads, saa hun kom tæt til Orm.

Mens hun nu traadte rokken, læned hun sig bagover, saa hendes ryg hvilte mod hans knæ.

Han maatte lade arbeidet synke. For han sad

som oftest og skjæfted hakker eller ljaær eller teljed økseskafter.

Hans taalmod var ellers ikke stort. Men han sad dog helt stille, saalænge hun læned sig til ham.

Han saa nu og da over mod broderen. Og hans øine glimted i ond triumf.

Hans læber fortrak sig til et grin, naar han hørte Brynjulv bande, fordi traadene brast mellem hans hænder.

Men det hændte en kvæld, da pigen havde sat sig til væven, og Brynjulv sad hende ganske nær, at kniven glap i Orms haand og bored sig ned i hans laar, saa blodet sprøited ham op i ansigtet.

Da han var forbundet og blodet stanset, bad Torbjørg Brynjulv følge sig over i fjøset.

Der talte hun længe og alvorlig med ham.

Det maatte ha en ende dette! Ja det maatte!

Og det var jo Orm, som skulde ha pigen! Der var ikke noget at gjøre ved det!

Hun blev længe ved at tale til ham. Det var sine sønners liv og velfærd, hun stred for. Og der kom over hende en stolthed og styrke, saa hver indvendning fra ham og hver harmfuld klage blev til intet under hendes stærke, dirrende ord.

Han *maatte* bort.

Der var ikke noget at gjøre ved det! sa hun.

Hun stod ganske rolig og saa paa ham, med et

uskifteligt og magtfuldt blik i de store, blaa øine.

Dagen efter drog Brynjulv med nisteskræppen paa ryggen til en sæterstue paa fjeldet. Der blev han, til fjeldene var farbare for hest.

Da drog han over til sin morfars gaard.

I Bjørneklør.

En dag hen paa vaaren, da sneen var væk og væden svundet i jorden, var Steinar ude i skogen og brændte braate.

I løbet af vinteren havde han fældt træ for træ, saa der var en stor lysning i den tætte skog. Træerne laa her over hverandre i en dyng.

Rundt om stod skogen, med det friske bar saftigt, ligesom vaadt af vaar.

Det var helt stille, ikke et vindpust i luften.

Midt inde i dyngen knitred et baal af næver og kvist.

En ganske tynd, blaa røg steg ret iveiret.

Men som Steinar, der stod tæt ved ilden, blev ved at dyng kvist og store grene paa baalet, mørkned røgen mere og mere. Til den laa som en tung sky over pladsen og sived som graa skodde mellem træerne.

Under dyngen af kvist og grene aad ilden sig

videre og videre. Her og der pulsed pludselig luer iveiret. Det knaged i stammer og spraged i tørre naale, og nu og da lød en fræsen fra vaadt bar. Hen langs de fældte stammer, hvis bark var blit tør og revned af vaarsolen, aad ilden sig med en lyd som af raslende løv. Det kogte og syded i veden, som hededes op af ilden. Og en tung, sort, klæbrig og duftende røg af harpiks og tjære vælted som mørkere strømme ind i de graa lag af røg.

Til sidst var hele pladsen et eneste ulmende baal.

Da lagde Steinar sig i kanten af skogen og saa paa. Hans øine var sure og rødkantede af røgen og hans ansigt brandt af heden.

Han laa og følte jordens kjølighed under sig. Og hans sure øine suged lægedom af den kolde skygge under baret mellem de svære, ranke stammer.

Han laa med nisteskræppen under hodet. For han vilde bli der, til hver gren og hver rod og hver stump af ved var brændt op. Saa hele pladsen var en eneste dyng af aske.

Og naar saa hver gnist i asken var slukt, og dug eller regn faldt og asken blev kold, saa kornet ikke brændtes, da skulde rugen saaes og graves ned.

Han gren og gned sine hænder ved tanken:

Saa var der en ny ager paa Steinarstad!

Han laa og gren fornøiet. Til natten kom og mør-

ket blev tæt inde under træerne, og jordens kjølighed følte som kulde gennem kroppen.

Da flytted han sig nærmere ilden. Og laa saa, med ansigtet vendt ind mod skogens mørke, og varmed ryggen.

Han sovned. Og han sov længe med den uforanderlige summen af ilden i sit øre.

Men med et gik der en sitren igjennem ham. En vaad, labbende lyd naadde ham, en lyd som af bløde slag mod jorden etsteds langt borte.

Han for pludselig op. Og han var med det samme lys vaagen.

Bøiet forover, spændt lyttende sad han en stund.

Og nu hørte han tydelig et stort dyr trave paa store labber gjennem skogen. Og det nærmed sig.

Det kom bestandig nærmere.

Han greb bjørnespydet og sprang op.

Han kjendte lyden. Ja! Ak ja! Han greb skræppen og sprang hen bag en stor gran. Og stod der og lured og lytted.

Han hørte grene knage. Og han hørte de bløde labber slaa lydeligere og lydeligere mod jorden.

Den nærmed sig! Den nærmed sig!

Men hvad var det?

Lød der ikke smaa diltende og raslende lyde ved siden af de tunge dask mod jorden?

Nu hørte han det brumme og snøfte ikke mange alen borte.

Der lød ikke mere nogen lyd af labber.

Den maatte staa stille og veire. For han blev ved at høre det snøfte, det lød som en snorken i natten.

Men saa slog igjen de tunge, labbende lyd mod hans øre. Og hurtigere, voldsommere end før. Men nu fjerned de sig. De blev svagere, mindre og mindre hørlige. Til de helt døde hen.

Han lagde sig igjen. Og laa skjælvende af taaløshed og vented paa, at dagen skulde gry.

Saa snart det lysned mellem træerne, gik han did, hvorfra han havde hørt det brumme og snøfte.

Og han fandt sporene: En stor binnes brede spor og sporet efter to ungers smaa labber.

Han tænkte ikke mere paa ilden, som gløded og skulde passes. Han rev bare et stykke tørret kjød ud af skræppen og stak det ind paa barmen.

Og saa gav han sig til at følge sporene.

Han løb gjennom skogen i et seigt, utrætteligt løb.

Han naadde lien og saa sporene gaa lige op mod uren.

Bare et øieblik stod han og saa op.

Saa begyndte han at klatre op ad den bratte li.

Han vaded over bække, som skummed ned fra fjeldet. Og han krøb paa alle fire over sleipe bergstykker og krabbed over løse stene og over sand, som risled under hans fødder.

Han kom gennem uren og op under de øverste bratte flaag lige under fjeldet.

Her gik sporene paa langs under flaagene.

De havde gaat ganske stille her, dyrene, og ædt græs mellem stenene.

Da han saa det, begyndte han at gaa varsomt, speidende og lyttende.

Han vaded forsigtigt gennem en bred bæk, som risled over stenene og sletted hvert spor.

Kommen over begyndte han at lede efter sporene. Men fandt dem ikke.

Han stansed lige under en høi bergknaus, stod en stund uvis.

Og begyndte saa at klatre op.

Da mørkned luften med ét over ham.

Som en ørn, der skyder ned paa den, som vil røve dens unger, saa syntes den vældige binne at skyde ned paa ham fra oven.

Før han fik tid til at rette spydet eller gribe efter kniven, var han knuget ind i bjørnens forfærdelige favn.

Den havde ligget helt stille deroppe, med ungerne bag sig, og fulgt manden med øinene og ventede paa, at han skulde gaa den forbi og ikke se eller ænse den.

Men i samme øieblik den saa, at manden klatred op mod den, at manden søgte den og

dens unger, da var den med et eneste sæt over ham.

Med brystet knust under bjørnens labber og hver trevl hud flaaet fra hode og ansigt af bjørnens tænder døde Steinar der i uren.

INDHOLD

	Side
Eli Svartvatnet (Nordlandsbilleder):	
Eli Svartvatnet	7
I Malstrømmen	67
Saltstrømmen	73
Mod Fossen	76
Spanierinden	80
Nybyggerhistorier:	
Bjørn	91
Ulv	97
Kvinderov	111
Ren	123
Lemæn	130
Vintermarked	140
Hjemkomst	166
I Bjørneklør	183
